

SETTIMANALE
SPEDIZ. IN A.P. - 45% - ART. 2 COMMA 20/b
LEGGE 662/96 - FILIALE DI GORIZIA
ISSN 1124 - 6596

TAXE PERCUE - TASSA RISCOSSA
UFFICIO POSTALE GORIZIA - ITALY

NOVI GLAS

CENA 1 €

www.noviglas.it

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV KATOLIŠKI GLAS IN NOVI LIST 11. JANUARJA 1996

SRAM NAJ GA BO!

Spomin
ni greh, dokler koristi.
Potem
je krtovo spanje, podlost,
ki sama ob sebi splešni.

Eugenio Montale

Te stihe znanega italijanskega pesnika najdemo na prvi strani knjige s pomenljivim naslovom "Greh zoper spomin-Izostali italijanski Nuereberg", ki je izšla lani pri založbi Laterza, njen avtor pa je Michele Battini. Kupil sem jo, kakor hitro sem prebral kratko recenzijo v dnevniku Corriere della sera in jo seveda hitro prebral. Ponovno sem jo vzel v roke pred dnevi, ko so vsa sredstva množičnega obveščanja v Italiji poročala, kako je predsednik vlade Berlusconi orisal lik Benita Mussolinija in njegov fašistični režim. Njegovih naravnost bogokletnih besed ne bom ponavljal, ker pripadam generaciji primorskih Slovencev, ki jo je fašizem obsodil na narodno smrt. Zato je bil naš upor zoper ta režim vprašanje vesti in razuma, naratna pravica, ki nam je ni mogla zanikati nobena pisana postava. Prav gotovo se ob nezaslišanem besedičenju predsednika rimske vlade obračajo v grobu vsi tisti številni naši rojaki, ki so za ideale ne le formalne, temveč tudi in zlasti VSEBINSKE demokracije žrtvovali to, kar je vsakemu človeku najdražje-svoja življenja, ali bili obsojeni na leta in leta ječe, potem ko so prestali dolga zasljevanja ter mučenja na raznih policijskih postajah in po ječah. Berlusconijeve besede so nas Primorce še posebno zato prizadele, ker so bile izrečene tik pred zgodovinsko in gotovo prelomno obletnico. Osmega septembra 2003 je namreč poteklo natančno 60 let, ko se je Italija brezpogojno predala zaveznikom, potem ko je 25. julija z Mussolinijevo aretacijo padel tudi njegov režim, o katerem Slovenci in Hrvatje iz tedanje Julijske krajine in Istre povsem upravičeno rečemo, da je bil KRVOLOČEN. Od vseh obtožencev, ki jih je Posebno fašistično sodišče obsodilo na smrt, je bilo namreč sorazmerno daleč največ Slovencev in Hrvatov iz Primorske in Istre. To prošulo sodišče, ki so ga fašisti bili ustanovili leta 1926, je enkrat zasedalo v Pulju in kar dvakrat v Trstu!

Sedanji predsednik osrednje rimske vlade - trenutno celo predsednik Evropske zveze! - gotovo ni bral Battinijeve knjige, ki sem jo omenil na začetku, saj drugače ne bi mogel izjaviti, da so Mussolini in njegovi oprode svoje politične nasprotnike pošiljali v konfinacijo na "letovišče" in da je bil tedanji režim dobrotljiv, pozabljač celo, da je Italija napovedala vojno Angliji in Franciji, ko sta se še edini borili proti nacionalsocialistični Hitlerjevi Nemčiji, in da se je Italija nato vojskovala tudi z ZDA in s Sovjetsko zvezo. Kot je dobro razvidno iz že omenjene knjige, se mora Italija v bistvu zahvaliti le "hladni vojni" in "dvojni igri" svojih povojnih vlad, da ni prišla pred sodišče cela vrsta njenih častnikov in drugih osebnosti, obtoženih vojnih zločinov, zagrešenih na ozemljih, ki jih je bila zasedla italijanska vojska. Med ta ozemlja sodijo tudi in predvsem območja v nekdanji Jugoslaviji. To je tudi glavni vzrok, da je bil Italiji prihranjen proces, kakršnega so zavezniki vodili v nemškem Nürnbergu.

Drago Legiša

/ stran 2

Obisk in pogovor s predsednikom dežele F-Jk Riccardom Illyjem Nanovo razmisliti naš prostor!

FOTO JMP

"Nikdar nisem in ne bom rekel, da je kdo kaj slabega naredil, če pa vidim, da je dobro, pa naj bo to še tako velik politični nasprotnik, nima nobenega smisla, da

sedaj sam spreminjam ali pa na novo začnem stvari, ki so jih drugi dobro postavili na noge. Sam pojmem tako politiko in se tega načela držim, kar je seveda daleč od

dnevne politične prakse v Italiji. Sicer pa sem bil pred kratkim v Španiji, srečal sem se z Aznarjem in sem videl, da se tudi on drži tega načela in ne podira dobrega, ki so ga napravili ljudje, ki so drugačnega političnega mišljenja, kot ga ima on. Pri nas v Italiji, na žalost, tega ni!" je dejal minuli teden, v četrtek, 11. t.m., Riccardo Illy, predsednik dežele Furlanije-Juljske krajine v začetku daljšega pogovora, ki ga je imel v svojem uradu z odgovornimi uredniki škofijskih tednikov naše dežele in seveda našega Novega glasa.

Ze ta začetek je bil dovolj, da smo se z njim zlahka razgovorili o težavah naše dežele in bližnji Sloveniji, o Goriški in nas, Slovincih v naši deželi.

/ stran 16
Jurij Paljk

Gorica / Naše župnije Nadškof na obisku med nami

Goriški nadškof msgr. Dino De Antoni že nekaj mesecev obiskuje goriške župnije, da bi se srečal z ljudmi in bolje spoznal družbene stvarnosti škofije, ki ji je bil postavljen za pastirja. Kot je pred časom sam povedal, je začel spoznavati in ceniti bogastvo naše krajevne Cerkve. Našel je "bogastvo različnih jezikov: italijanskega, slovenskega in furlanskega, ki ostajajo dragocena in nedotakljiva znamenja kulturne večplastnosti in ukoreninjenih tradicij." Zaveda pa se, da mora skupno z ljudmi razmišljati o prihodnosti naše škofije.

Na tej poti je prejšnjo nedeljo, 14. septembra, začel svoj pastirski obisk v prvi izmed slovenskih župnij, v Štandrežu. "Blagoslovljen, ki prihajaš v imenu Gospodovem," piše na plakatih, ki visijo po vasi. Polna cerkev ljudi ga je popoldne pričakala v cerkvi sv. Andreja apostola. To pa ni bil praznik samo za župnijo, ampak tudi za dve mladi štandreski družini, ki sta pričakali to prilžnost, da bi krstili dve novi članici štandreske Cerkve, Nežo in Giulio. Tudi v tem se odraža stvarnost štandreske župnije danes, saj v njenem okviru sobivajo slovenski in italijanski verniki. Med nedeljsko mašo smo torej slišali slovensko in italijansko petje, slovensko in italijansko berilo.

Poleg nadškofa in njegovega tajnika g. Centoma sta somaševala župnik Karel Bolčina in škofijski vikar za slovenske vernike msgr. Oskar Simčič. Nadškof je bil toplega sprejema zelo vesel, še zlasti zato, ker so ga ljudje sprejeli medse kot nekakega župnika: "Škof bi moral biti župnik, pastir med ljudmi. Kot škof pa se moram prepogosto boriti s papirji..." se je potožil.

/ stran 5
Danijel Devetak

Gorica / Proslava ob 60-letnici goriške fronte

Za kulturo miru in sožitja

FOTO BUMBACA

Na trgu pred goriško železniško postajo, prizorišču enega izmed največjih oboroženih spopadov goriške fronte, so se prejšnjo nedeljo zjutraj, samo nekaj ur pred osrednjo slovesnostjo v Šempetru (gl. stran 7), zbrali predstavniki oblasti z obeh strani državne meje, da bi ob spomi-

nu na padle v goriški fronti potrdili skupna prizadevanja v gradnji kulture pravičnosti, miru in sodelovanja.

Prisotni so bili sen. Budin, poslanec Maran, predsednik pokrajinske uprave Brandolin, prefekt Andreana, hvestor Marangoni in drugi. Goriški župan Brancati je poudaril

vrednoti miru in sožitja, novogoriški župan Brulc pa se je spomnil odporniškega gibanja kot vzora sodelovanja za doseg skupnega dobrega. Silvino Poletto, predsednik goriškega VZPI, je zaželel tu živečim narodom prihodnost v znamenju svobode in pristnega prijateljstva.

Zbiranje pomoči za prizadete v Kanalski dolini

SLOVESKO KULTURNO DRUŠTVO
PLANIKA iz Kanalske doline, SLOVENSKA
KULTURNO GOSPODARSKA ZVEZA
in SVET SLOVENSkih ORGANIZACIJ
so dali pobudo za zbiranje pomoči
za prizadete v Kanalski dolini. Sredstva
zbiramo tudi na našem uradništvu.

Intervju

Violončelist
Vasja Legiša
o sebi, glasbi
in uspeli
pobudi
Cello&Music.
(stran 3)

Goriška fronta

V Gorici in Šempetru
so se spomnili ljudi, ki so
pred 60 leti trpeli in sanjali
tako Goriško, ki danes
- z vstopom Slovenije v EU -
postaja stvarnost.
(stran 7)

04 Jurij Paljk
PAPEŽ NA SLOVAŠKEM

05 Ambrož Kodelja
RADIKALNI ISLAMIZEM

07 Jože Štucin
SAMOSPEVI ŠTEFANA MAURIJA

08 Igor Gregori
DNEVNI SKLADA MITJA ČUK

13 Marjan Drobež
POD PRAGOM REVŠČINE 300.000 SLOVENCEV

Različni stvarnosti

Dvojezičnost v Kopru in Trstu

Znano je, da statuti obalnih občin Koper, Izola in Piran v Sloveniji že desetletja predvidevajo enakopravno uporabo jezika italijanske manjšine tako v uradnem poslovanju kot na področju toponomastike in napisov javnih uradov, ustanov in celo zasebnih podjetij.

V glavnem se to načelo tudi dejansko spoštuje, tako da so predvidene celo denarne kazni za morebitne kršitve. Nespoštovanje omenjenih določil je omejen pojav, do katerega lahko prihaja zaradi nepoznavanja predpisov in večjih stroškov. V ta namen je predvidena posebna občinska komisija, ki ima nalogo nadzorovati uveljavljanje dvojezičnosti, opozarjati kršitelje na nedoslednosti in tudi upravno ukrepati.

Tako smo lahko na istrski strani tržaškega dnevnika *Il Piccolo* z dne 10. septembra brali, da je omenjena nadzorna komisija pregledala stanje v okviru oz. na področju koprške občine v prvih osmih mesecih tega leta in v svojem poročilu ugotovila, da je prišlo do kršitev v 46 primerih.

V 32 primerih so člani komisije ustno opozorili kršitelje, v šestih primerih so jih pisмено pozvali, naj nepravilne napise odstranijo, v osmih primerih so dali denarno globo. V 11 primerih so ustno zahtevali odstranitev napisov, ki niso bili dvojezični, in v sedmih primerih so sami kršitelji odstranili sporne napise.

Nobenega dvoma ali pomisleka ni, da manjšina upravičeno zahteva, da je treba določila o dvojezičnosti spoštovati. Pri tem mislimo tudi na uredništvu določil v korist slovenske narodne manjšine v Italiji in na Tržaškem še posebej. Spomnimo se samo na to, kaj vse je predvideval poseben statut, katerega vsebina je na podlagi več razsodb prešla v italijansko notranje pravo. Kljub temu ga italijan-

ske oblasti v glavnem niso spoštovale. Nato smo leta 2000 dobili zaščitni zakon, ki je močno oklestil upravičene zahteve in pričakovanja naše narodne skupnosti v Italiji. Vsekakor nalaga italijanskim oblastem na raznih ravneh uveljavljanje temeljnih manjšinskih pravic glede uporabe jezika manjšine tako v odnosih z oblastmi kot glede oznak in napisov javnih ustanov in v toponomastiki nasploh. Doslej se ni nič bistvenega premaknilo glede spoštovanja določil zaščitnega zakona. Nasprotno, doživeli smo krčenje že uveljavljenih ukrepov v korist slovenske manjšine. V mislih imamo predvsem znani Scajlov dekret o odpravi obveznih dvojezičnih osebnih izkaznicah v okoliških občinah na Tržaškem.

Tržaška občina pa se upira izdajanju dvojezičnih izkaznic, kot to predvideva zaščitni zakon in je potrdilo deželno upravno sodišče.

Končno naj omenimo še poskuse desničarskih krogov, da bi spodkopali legitimnost delovanja paritetnega odbora za izvajanje zaščitnega zakona. Po drugi strani pa se je celo levosredinska opozicija z veliko težavo v zadnjem trenutku pred iztekom roka izrekla za vključitev področja tržaške občine v seznam občin, v katerih naj se izvajajo določila zaščitnega zakona.

Na kako nadzorstvo nad izvajanjem manjšinske zaščite ali določanje glob za kršitve dvojezičnosti (kot v Kopru) sploh ne moremo niti pomisliti...

Lani pa se je zgodilo celo to, da so krajevni orožniki prijavi dva trgovca v Nabrežini zaradi napisa na njunem zasebnem obratu najprej v slovenščini in nato v italijanski!

Alojz Tul

Bližnji vzhod / Vprašanje Arafatove usode Obsojen na smrt ali spet na površju?

Da je situacija na Bližnjem vzhodu šla bolj kot kdajkoli prej v slepo ulico, pričajo izjave visokih izraelskih državnikov o načrtih za izgon Arafata iz Palestine ali celo za njegovo usmrtno.

Namestnik izraelskega premiera Ehud Olmert je konec minulega tedna sprožil ogorčenje vsega sveta z izjavo, da Izrael resno razmišlja o možnosti fizične likvidacije vodje Palestinske oblasti Arafata, češ da je teroristični voditelj. Šlo naj bi le za eno izmed možnosti, ki jih vlada jemlje v poštev, da bi se enkrat za vselej rešila Arafata. Druga je, kot rečeno, izgon, ki pa bi bil po mnenju šefa varnostne službe Sin Bet, Avija Dichterja, bolj škodljiv kot umor. Umor Arafata bi povzročil le nekaj tednov hudih reakcij, konfinacija pa bi ga postavila permanentno v center mednarodne pozornosti.

stnemu predsedniku, ki je zaradi tega doživel pravi preporod in injekcijo popularnosti.

Komentatorji ugotavljajo, da je Arafat sam že dalj časa načrtoval - in z nerodno izralesko potezo tudi laže prišel do ponovne utrditve lastnega položaja. Višek prizadevanj je dosegel z odstopom premiera Abuja Mazna minuli teden. Abuja Mazna so na premier-skem položaju pravzaprav želeli Izrael in ZDA, sam Arafat pa je njegovo delo oviral, ker ni bil "njegov" človek in ker se je lastnoročno lotil reform skorumpiranega palestinskega upravnega aparata, v katerem je držal Arafat v rokah dejansko vse niti odločanja. Novi mandat za palestinsko vlado Abu Ala pa je že zagrozil, da ne bo sestavil nove vlade, če bo Izrael še naprej bojkotiral Arafata. ZDA pa je obvestil, da dialog o izvajanju t.i. časovnega načrta ne bo več mogoč, dokler ne bodo "rehabilitirale" palestinskega predsednika in ga znova upoštevale kot legitimnega sogovornika.

Po odstopu Abuja Mazna so se ta teden na politični sceni z vsemi omenjenimi izjavami razmere torej še bolj zapletle. Bushu je postalo jasno, da ne bo mogel izpeljati časovnega načrta tako, kot si je sprva zamišljal, in sicer z dvostranskimi pogovori z izraelsko vlado na eni in s palestinsko vlado na drugi strani. Še naprej bo namreč v igri tudi palestinski predsednik Arafat, ki očitno še nima namena izpustiti krmila iz svojih rok.

Breda Susič

Svet slovenskih organizacij O aktualnih temah

Svet slovenskih organizacij je na svoji zadnji seji izrazil solidarnost prizadetemu prebivalstvu Kanalske doline, posebej še rojakom v Ukvah, ki so utrpeli največ škode zaradi katastrofalne ujme. SSO je v dogovoru z drugo krovno organizacijo SKGZ sprožil nabirko za pomoč, ki naj omogoči preživetje šibke skupnosti Slovencev v Kanalski dolini in varovanje njihove kulturne dediščine, ki je last nas vseh. Še zlasti akutno se postavlja vprašanje preživetja slovenske šole. Da bi se neposredno seznanili s stanjem prizadetih ljudi, je SSO imel naslednjo sejo izvršnega odbora v sredo, 17. septembra, v Ukvah.

Izvršni odbor SSO je tudi obravnaval najnovejši razvoj na področju deželne politike in izrazil zadovoljstvo za izjavo občinskih svetovalcev v Trstu, ki so se izrekli za vključitev celotnega občinskega teritorija v pristojnost zaščitnega zakona št. 38. Pozitivno so tudi ocenili obisk predsednika deželnega odbora Illyja v Ljubljani, čeprav je deželna delegacija v sloven-

sko prestolnico odšla brez slovenskega zastopstva. SSO tudi opozarja, da ni sprejemljivo zavlačevanje reševanja manjšinske problematike na deželni ravni. Pomirjujoče pa je zagotovilo, da bo deželni svet v najkrajšem času priznal obe krovni organizaciji Slovencev v Italiji ter odobril zakon, ki bo ukinil predvideni Inštitut za slovensko manjšino, ki je bil odobren v prejšnji zakonodajni dobi, ko je takratna večina načrtovala, da bo neposredno upravljala manjšinsko problematiko in se vmešavala v pristojnosti slovenskih organizacij.

Izvršni odbor SSO odločno obsoja ravnanje občinske uprave v devinsko-nabrežinski občini, ki s svojimi spletnimi stranmi na internetu dokazuje globoko nespoštovanje slovenske pristojnosti na občinskem teritoriju in omalovažujoč odnos do slovenske skupnosti v celoti. Tako gledanje gotovo ne prispeva k sožitju med prebivalci občine in postavlja pod velik vprašaj kakršnokoli nadaljnjo pobudo sedanje uprave.

SKGZ: Zadovoljstvo z delom Illyjeve vlade in obsodba Berlusconijevih izjav

Slovenska kulturno-gospodarska zveza izraža veliko zadovoljstvo zaradi številnih pozitivnih dejstev, ki označujejo nastopanje nove deželne vlade tudi na področju pospeševanja sodelovanja med Republiko Slovenijo in deželo Furlanijo-Juljsko krajino. Na nedavnem obisku delegacije F-Jk v Ljubljani so bili postavljeni že osnovni temelji teh odnosov in izjave predsednika Illyja o zavezanosti v pomembnosti in uresničljivosti nastajajoče "evroregije" F-Jk-Slovenija-Hrvaška-Koroška samo potrjujejo jasno vizijo o razvoju celotnega geopolitičnega območja.

Na ljubljanskem srečanju je bila pozornost sogovornikov osredotočena tudi na manjšinsko vprašanje. V tem smislu SKGZ izraža zadovoljstvo, da so bile obravnavane tudi manjšinske tematike, začevši z vprašanjem urejanja odnosov med Deželo in slovensko organiziranostjo.

/ stran 14

S T. STRANI

Sram naj ga bo!

Izostal je torej proces, a je izostala tudi katarza, kar Berlusconi je izvajanja jasno dokazujejo.

Glasnik gibanja Naprej Italija, ki je glavna politična sila sedanje desnosredinske vlade, bivši komunist in župan Bondi je nekajkrat izjavil, da predsednik vlade Berlusconi pove naglas to, kar misli večina Italijanov. Če je tako, moramo zares reči "Bog se nas usmili", kar seveda nikakor ne pomeni predaje. Nasprotno! Po starem bi rekli: sram naj ga bo!

POVEJMO NA GLAS JANEZ POVŠE

Ko pesem postane duša

Na nedavnem solidarnostnem koncertu za prizadete v Kanalski dolini in še posebej v spomin na Gerti Schnabl je mešani pevski zbor Hrast iz Doberdoba poskrbel za res globoko doživetje. Lahko da je svoj delež prispevala odmevna štandreska cerkev in toliko bolj občinstvo, ki je iskreno podoživljalo tragedijo naših rojakov, resnica je, da je zbor odpel enkrat in nepozaben večer. Bili so to namreč čudoviti nizi glasbenih izvajanj, ki so se vrstila eno za drugim v predstavljanju novih in novih duševnih stanj in pripovedi. Pod vodstvom dirigenta Hilarija Lavrenčiča je prišlo do izbrano lepega sprehajanja po brezkončnih pokrajinah duše in srca, pravzaprav po tistem najlepšem v naših dušah in srcih. Petje je postalo dušno valovanje in to v povsem dobesednem pomenu: vzgoni in preliv, višine in spet spusti v nižino in tišino, zaporedja daljših in krajših vzgibov, vsi ti in podobni trenutki so bili osupljivo ubrani in so spominjali na utripe življenja v nas, utripe, ki potekajo in se vrstijo ves čas neutrudno. Nobena stvar jih ne more zaustaviti, razen seveda misel na konec, ki je bila zaradi namena večera ves čas prisotna, namreč misel na tragično smrt oziroma misel na trpljenje nasploh, kar vse je z doživeti in pretehtanimi besedami osvetlil nagovor Danila Čotarja.

Zbor Hrast iz Doberdoba je slednjič segel še v tiste višine umetniškega podajanja, ki jih je zares izjemno težko, pogostoma pa sploh nemogoče doseči. Govor je namreč o notranji zbranosti pevcev, iz katerih se pe-

sem vije, govor je o tisti notranji zbranosti, zaradi katere glasovi kot da prihajajo iz duše in šele potem iz ust. In zagotovo dobi petje svojo tako veliko prodornost in prepričljivost prav zato, ker je nastalo v duši in se je spremenilo v glasove in ti so potem segli do vseh prisotnih ter odzveneli tudi v njihovih dušah. Pri tem se je zgodilo nekaj posebnega, da namreč dirigent, v tem primeru Hilarij Lavrenčič, kot da svojega zbora več ne bi vodil v običajnem pomenu besede, pač pa le usklajeval izpovedi pevka in pevcev ter razgrinjal izčiščeno energijo duševnih vzgibov oziroma glasov širom po prostoru.

Pa še nekaj se je zgodilo na tem lepem večeru, kjer je nujno omeniti tudi oba virtuoza harmonikarska nastopa, da se je namreč zdelo, kot bi ves zbor postal ubrana skupina spokojnih in srečnih ljudi, skupina, ki je dosegla spravo in mir, iskreno medsebojno razumevanje in nepotvorjeno srečo, dosegla tišo medsebojno sočutje in ljubezen, ki ju bomo v resnici šele enkrat v daljni prihodnosti dosegli, medtem ko ju sedaj dosegamo le od časa do časa. In ta zlahtna harmonija se je iz zbora prenesla na občinstvo, tako da smo bili potem tudi vsi prisotni deležni te srečne notranje sočutnosti in medsebojne sprave ter globokega razumevanja, po čemer vsi hrepenimo in kar si vsi želimo.

Bil je zares nepozaben solidarnostni večer. Večer, ki bo v nas živel večno in ga nobeno trpljenje in nobena stiska ne bosta mogla izničiti.

NOVI
GLAS

UREDNIŠTVO

GLAVNI UREDNIK ANDREJ BRATUŽ

ODGOVORNI UREDNIK JURIJ PALIK

IZDAJATELJ ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA;

PREDSEDNIK DR. DAMJAN PAULIN.

REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28.1.1949

POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 5

TISK TISKARNA BUDIN / GORICA

NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI

IN ZVEZE KATOLIŠKIH TEDNIKOV V ITALIJI - FISC

LETNA NAROČNINA ITALIJA 45 EVROV, SLOVENIJA 48 EVROV,

INOZEMSTVO 65 EVROV, PRIORITETNA POŠTA 85 EVROV

POŠTNI TEKOČI RAČUN 10647493

CENA OGLASOV PO DOGOVORU

34170 GORICA, PIAZZA VITTORIA-TRAVNIK 25
TEL. 0481 550 330
FAX 0481 548 808
E-MAIL gorica@noviglas.it34133 TRST, ULICA DONIZETTI 3
TEL. 040 365 473
FAX 040 775 419
E-MAIL trst@noviglas.it

UPRAVA

34170 GORICA, P.ZZA VITTORIA-TRAVNIK 25
TEL. 0481 533 177
FAX 0481 548 276
E-MAIL uprava@noviglas.itwww.noviglas.it

Intervju / Vasja Legiša

“Ni pomembno, kaj kdo dela, ampak kako dela”

Vasja Legiša, po rodu s Tržaškega, je eden tistih glasbenikov mlajše generacije, ki so se odločili za pot v svet. Z violončelom se je srečal pri devetih letih, dvajsetleten je diplomiral z odlično oceno na konservatoriju v Rovigu. Sledila je plodna izkušnja na tečaju v Benetkah pod vodstvom Franca Rossija, čelista slovitega Quartetto Italiano. Študij je nadaljeval na Visoki šoli za glasbo v Winterthuru v Švici, kjer je diplomiral z odliko in pohvalo, in na visoki šoli Roberta Schumanna v Düsseldorfu vse do koncertnega izpita. Študije je sklenil na Akademiji za glasbo v Tel Avivu. Udeležil se je številnih tečajev, na najrazličnejših tekmovanjih je prejel visoka odlikovanja, koncertira po vsej Evropi in povsod žanje laskave kritike. V vse, kar dela, vnaša veliko navdušenja. Meseca avgusta letos je pod njegovim mentorstvom potekal na Goriškem, na obeh straneh meje, odmeven glasbeni festival. Na predvečer njegove vrnitve v Nemčijo, kjer živi zadnja leta, nam je daroval nekaj svojega dragocenega časa in nam razkril svoj svet. Za pogovor se mu iskreno zahvaljujemo in mu želimo še veliko nadaljnjih uspehov.

Tvoja umetniška pot je dolga več kot dvajset let. Katere so bile glavne etape?

Leta hitro minevajo. Pri devetih letih sem si izbral violončelo. Nikdar si nisem postavljajl vprašanja, če bom igral ali ne. Praktično vprašanje se je postavilo, ko sem v Trstu končal učiteljske in se vpisal na univerzo. Vsega se ne da delati, saj je dan kratek, noč tudi. Imam zelo lepe spomine na čas, preden sem šel v tujino. Pri petih letih sem začel študirati klavir z Verenko Terčelj, nato sem se odločil za violončelo. Tedaj je na Glasbeni matici poučeval Nereo Gasperini, izreden glasbenik. Njegova je zasluga, da igram violončelo. Po Gasperinijevi smrti sem nekaj let študiral pri Petru Filipčiču. Diplomiral sem v Rovigu. Tudi meni je življenje nato natrosilo na pot nekaj “kamenčkov”, kot so npr. vojaščina in druge življenjske izbire. Zavedal sem se, da moram v tujino, če hočem nadaljevati glasbo. Naneslo je, da sem naslednja tri leta preživel v Švici, in sicer od konca leta 1994 dalje. Že prej sem bil veliko proč od doma, saj sem se izpopolnjeval po Italiji. V Benetkah sem študiral s Francom Rossijem, izrednim glasbenikom; ogromno stvari sem se naučil. Po švicarski izkušnji sem iskal nadaljnjo izpopolnitev. Izbira je bila velika; pristal sem pri Johannesu Goritzkem v Düsseldorfu. Zelo sem bil srečen, saj je izreden umetnik; zelo mi je bilo pri srcu dejstvo, da je on študiral pri Cassadoju, sam je tudi spoznal Casalsa in druge izvrstne čeliste. Zelo cenim to čelistično šolo, ki se prenaša iz roda v rod. Po diplomu sem imel kratko, a glasbeno in življenjsko izredno zanimivo izkušnjo na akademiji v Tel Avivu v Izraelu, kjer sem študiral poldrugo leto. Življenje v popolnoma drugačnem svetu me je zelo obogatilo; judovski svet, pomešan z arabskim, drugačna klima, način življenja, drugačna pisava... Izredno zanimivo! Po Izraelu so me povabili v Hamburg. To sem sprejel in tam sem že tretje leto.

Poučujete tudi v Lübecku...

Da, poučujem tako v Hamburgu kot v Lübecku. Poučevanje me veseli in pogoji so pač taki, da poleg poučevanja lahko tudi igram in vadim.

Obiskoval si več šol, pa tudi tečaje in seminarje.

Med mentorji je bil tudi vsem znani Maysky; kakšne spomine imaš nanj?

Misha Maysky je izreden glasbenik, vsako leto se vidiva in se dejansko poznavata. Na seminarju pred petimi ali šestimi leti v Sieni je povedal, kako se študij glasbila lahko primerja z vzgojo otroka. Do določene trenutka vodijo starši otroka za roko, nato pa nastopi čas, ko mora človek sam shoditi z lastnimi nogami. Tudi jaz se s tem popolnoma strinjam. Prav se mi zdi, da ima vsakdo lastno izkušnjo in mišljenje. Dejansko sem obiskal veliko seminarjev in tečajev bolj ali manj znanih mentorjev. Če poslušamo posnetke največjih mojstrov violončela, violine, klavirja ali dirigentov, lahko prepoznamo stil vsakega od teh, saj glasba zahteva neko raziskovanje samega

sebe. Vsakdo ima torej lastno pot, ki ne more biti pot nobenega drugega. Glasba je kot življenje: obstaja več kot šest milijard ljudi in vsi vemo, da na celi obli ne obstajata dva enaka osebk. Lahko se najdeta dva zelo podobna, enaka pa nikdar.

Kdo ti je dal največ?

Posebno ko je človek mlajši, je pod velikim vplivom zlasti močnih osebnosti. Maysky je zelo prijazen človek, brez dvoma izredno močna osebnost. Je izreden glasbenik in umetnik; sam pa pravi, da ni pedagog in zato tudi ne poučuje. Ne bi rad uvrščal v različne kategorije različnih mojstrov. Od vsakega sem nekaj odnesel. Ponudb za kakovostne tečaje je na evropskem tržišču na pretek. Zato sem izbiral tečaje s profesorji, o katerih sem slišal, da so dobri. Vedno me je zanimalo videti ne samo to, kako profesor uči, ampak tudi in predvsem izvedeti, kaj misli. Od koga sem pobral ogromno, od koga drugega manj.

Študij na tujem je po mojem zelo pomemben, zna pa biti tudi težka preizkušnja. Ponekod se mladi glasbeniki vpisujejo na akademije zelo zgodaj. Tako najdemo tudi glasbenike, ki so tehnično odlično pripravljene, ni pa rečeno, da so tudi muzikalno zreli.

Živiš v Hamburgu. Poleg koncertiranja tudi poučujete.

Hamburg je lepo mesto. Je sicer malo daleč od mojega Krasa... Nikdar nisem imel dvoma o tem, kje bi hotel živeti. In vendar me je zaneslo tja na sever.

Se nameravaš vrniti?

Dilema, da bi se vrnil na Kras, me stalno spremlja. Zelo rad sem doma, zelo sem navezan na naš Kras. Dejstvo je, da je v Nemčiji več zanimanja za klasiko, več visokih šol in tudi pogoji so gotovo boljši. Mimo tega ne gre. Zelo rad sicer poučujem, toda ne zdaj ne v prihodnje ne nameravam izključno samo poučevati.

Ni vedno lahko živeti – še zlasti kot glasbenik – v svetu.

Kako ti doživljaš svoje “izseljenstvo”? Ohranjaš stike z domačim okoljem?

Stike ohranjam, kolikor le morem. Zadnje čase mi je malo težje, saj se s časom osebni odnosi, npr. s prijatelji, spreminjajo. Vedno mi je v veliko veselje, ko se vrnem domov. Svojega bivanja v Nemčiji ne doživljam kot izseljenstvo, saj je bila to moja svobodna izbira. Je pa težko, če je človek navezan na lastno zemljo in ljudi. Všeč mi je ideja o Evropi brez meja. Menim pa, da imamo pred sabo še nekaj poti, preden bomo živeli v Evropi, kjer res ni več meja.

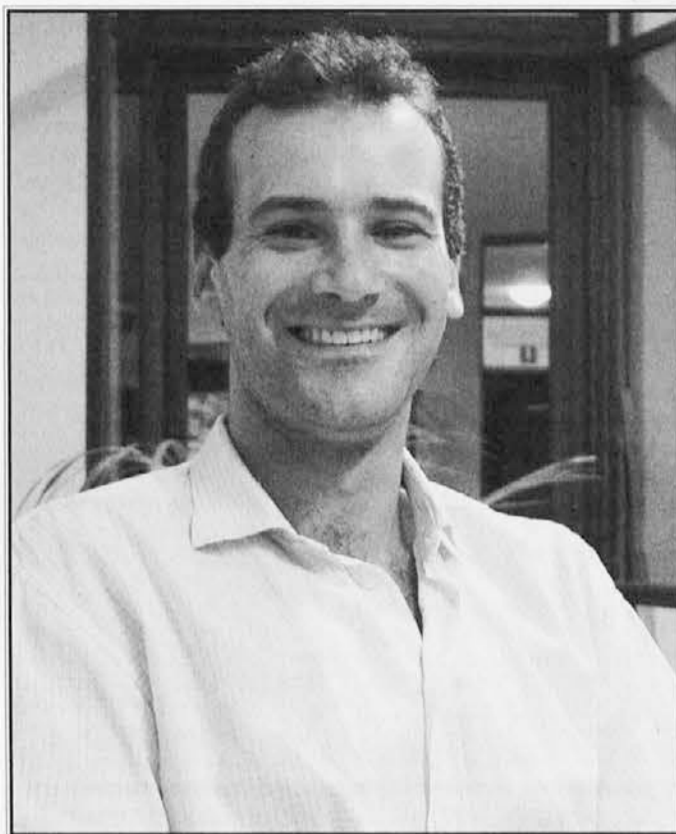

FOTO DDP

Kaj bi svetoval mladim, ki bi svoje glasbeno znanje poglobili in razvili v tujini?

Vsem mladim, ne samo glasbenikom, bi svetoval izkušnjo v tujini; danes je veliko možnosti in projektov, kot je npr. projekt Erasmus. Mladim bi svetoval, naj gredo v svet in malo pogledajo, kaj se dogaja okoli njih, proč od doma. To so zelo plodne izkušnje. Je namreč zelo lahko imeti zajetno štipendijo in živeti v tujini; ko pa ostaneš kaj več časa proč in prideš v stik z delovnim svetom, je izkušnja še dosti bolj plodna. Če je človek mlad, je prost, da se vrne, kadar želi. Danes imamo na razpolago vedno več možnosti za potovanja; pomislimo npr., da stane letalo od Trsta do Londona malenkost, verjetno manj kot do Milana!

Meje padajo. To moramo izkoristiti kot priložnost. Kmalu jih ne bo več in spet bomo lahko zaživel, kot so tu živeli naši predniki v “starih časih”.

V avgustu je po vsej Goriški na obeh straneh meje potekal Festival Cello&Music s tečaji instrumentov in komorne glasbe ter s koncerti. Kakšna je bila zate kot mentorja in dušo priveditve ta izkušnja?

Vtisi so še vroči (pogovor je bil posnet dan po festivalu, 25. avgusta; op.p.). Izkušnjo samo moram še malo preresetati in jo “prebaviti”. Letos smo organizirali pobudo že četrtič; do lani smo imeli samo tečaje violine, violončela in komorne glasbe ter nekaj koncertov, letos pa prvič pravi festival in cel kup koncertov. Uspeh pobude je preseljal vsa moja pričakovanja predvsem zato, ker smo ustanovili Slovenski

mednarodni orkester. Do tega je prišlo v sicer težkih pogojih, saj vsi vemo, da se kulturi namenja vedno manj denarja.

Je zamisel Slovenskega mednarodnega orkestra tvoja?

Po pravici povedano, je moja in niti ni od včeraj. Zamisel o slovenskem orkestru, ki bi bil odprt vsem, je nastala nekam slučajno, in sicer s pomočjo slovenskega Ministrstva za zunanje zadeve. Po značaju sem pač tak, da mi je zelo žal ne izpeljati zastavljenih ciljev do konca. Takoj sem stopil v stik z nekaterimi kolegi in prijatelji, skupaj smo študirali. Odziv in navdušenje glasbenikov sta bila

takoj izredna. Odločili smo se, da bomo pobudo izpeljali. In tako je bilo. Vzdušje je bilo enkratno tudi glede na to, da se je večina glasbenikov takrat prvič srečala. Imeli smo razmeroma malo časa na razpolago, vadili smo v gradu Dobrovo. To navdušeno druženje je bilo za nas velik uspeh. Imeli smo dva koncerta v Italiji, in sicer v Krminu in Štivanu. To je bil en projekt letošnjega festivala, ki ga bomo drugo leto gotovo ponovili. Orkester so sestavljali glasbeniki od vsepovsod, celo iz Južne Afrike. V prvi vrsti sem seveda povabil zamejske glasbenike, imamo jih dva. Cilj naše dejavnosti je bil ustvariti skupino, jedro; to nam je uspelo v dobrih dveh dneh intenzivnega dela. Letos nas je bilo 26, z mano 27.

Kaj nam lahko še poveš o festivalu, katerega pobudnik si ti?

Organizacijo je prevzelo naše društvo Cello&Music, ki ima sedež v Brdih; vse je lepo steklo prav po zaslugi “superaktivnih” in navdušenih članov društva. Brez njih bi prireditve ne bilo. Prvi koncert na sporedu je bil z mladinskim nemškimi orkestrom iz Severne Nemčije. Z njimi smo imeli turnejo po Italiji in Avstriji; zdelo se mi je lepo, da bi nastopil tudi pri nas. Veseli me, da so prišli; bili so izredno navdušeni nad našimi kraji.

V okviru festivala smo imeli letos četrtič zaporedoma tečaje violine, violončela, komorne glasbe in pihal. Udeležencev je bilo dvajset; enotenski tečaji so bili odprti vsem. Kdor je želel - t.j. vsi - je na koncu lahko nastopil. Podpiram to, da ima vsakdo možnost pokazati, kaj se je naučil; to je pomembna izkušnja za mlade glasbenike, še predvsem za tiste, ki so vzeli glasbo zares. Letošnja novost je bila nekaj več koncertov z orkestrom in komornimi skupinami. Koncerti so bili v Pokrajinskem muzeju na goriškem gradu,

na gradu v Braniku, pa še v samostanu na Kostanjevici pri Novi Gorici, v cerkvi v Biljani v Brdih, na Subidi pri Plešivem in v gradu Dobrovo. Rad bi se zahvalil tudi vsem, ki so nas podprli. Vedno pravim, da so Goriška Brda krasna. Enkratni so vsi naši kraji, ki so po mojem za klasiko zelo primerni, saj se taka glasba krasno spaja z okoljem, našo kulturo in tradicijo, ki je žal pre malo poznana.

Rad bi se zahvalil msgr. Oskarju Simčiču, ker nam je omogočil lep večer na Subidi, kjer smo doživeli krasen sprejem; za koncert v Štivanu pa Marku Tavčarju.

Čeprav živiš daleč od doma, je zelo lepo, da “oplajaš” rodne kraje s takimi pobudami širšega zamaha...

Do teh tečajev je prišlo spet nekam slučajno. Na začetku smo se sicer spopadli tudi s težavami. Prepričan pa sem o tem, da so naši kraji čudoviti in zelo primerni za take prireditve. Nanje sem zelo navezan in zelo rad tu ustvarjam. Na drugi strani Alp je verjetno lažje postaviti kaj takega na noge, ker je splošno zanimanje za klasično glasbo večje. Mislim, da je to vsestranska obogatitev za naše kraje; lepo je tudi pritegniti med nas ljudi od drugod. Opazil sem, da je zanimanje za naše kraje dosti večje od tega, kar sami mislimo. Pri nas je prijazno podnebje, kulture imamo ogromno. Razvijati se moramo v smeri Evrope. Meje padajo in tudi to moramo izkoristiti kot priložnost. Kmalu jih ne bo več in spet bomo lahko zaživel, kot so tu živeli naši predniki v “starih časih”.

Izvašaš baročno, klasično, romantično in sodobno glasbo. Tudi jazz. Kje si najbolj “doma”?

Veselim se vsake zvrsti glasbe brez izjem. Nimam predsodkov do nobene zvrsti. Za zabavo se s prijatelji vsako leto vsaj malo veselimo tudi z jazzom. Usmeril sem se zlasti v klasiko. Rad bi imel kaj več časa tudi za druge zvrsti. Dan pa ima žal samo 24 ur...

Glasba je poezija življenja, otroštvo sveta, piše na spletni strani www.cellomusic.com. Kaj tebi osebno pomeni glasba?

Naša pot je pot glasbe, pot umetnosti, ki jo istovetim s humanostjo. Ne vidim načelne razlike med glasbo, slikarstvom, poezijo, gledališčem itd. V glasbo verjamem.

Letos poteka 30-letnica smrti Lucijana Marije Škerjanca. Srčno upam, da je bil ta naš veliki skladatelj primerno počaščen, saj ga izjemno rad izvajam. Tudi na našem festivalu nismo mogli mimo njega. Letos se spominjamo tudi 30-letnice smrti Pabla Casalsa, po mojem največjega čelista; tudi njemu smo se poklonili. Casals je rekel, da preproste stvari veljajo. V tem smislu je tudi zame glasba oz. umetnost izredno preprosta zadeva, čeprav je pot do nje včasih težka in strma. Po mojem ni pomembno, kaj kdo dela, ampak kako kdo kaj dela. V vsaki stvari je umetnost.

Danijel Devetak

Papež na Slovaškem

Sveti oče proglasil za blaženi dve žrtvi komunističnega režima

Papež Janez Pavel II. je bil minuli konec tedna na svojem drugem pastoralnem obisku na Slovaškem, ki šteje 5,5 milijona prebivalcev, zvečne Slovakov, in velja v Evropi za katoliško državo. Potovanje je bilo že 102. papežev potovanje izven Italije in je v svetu vzbudilo zelo veliko zanimanja predvsem zaradi papežev ostarelosti in bolezn, ki je prišla do izraza med njegovim obiskom Slovaške, saj so svetemu očetu morali pomagati prebrati tudi njegove nagovore.

Prav gotovo je bil vrhunec papežev obiska na Slovaškem nedeljska sveta maša v Bratislavi, ko je sveti oče Janez Pavel II. med sv. mašo ob koncu štiridnevnega obiska na Slovaškem proglasil za blažena škofa Vasila Hopka in redovnico Zdenko Schelingovo, ki so ju preganjali v času komunističnega režima in sta svojo trdnost v veri plačala z velikim trpljenjem, desetletji ječe, hišnega pripora in na koncu z življenjem.

peževe maše na trgu Petrzalka na obrobju slovaške prestolnice po ocenah slovaške policije udeležilo več kot 200.000 vernikov, največ seveda Slovakov, a tudi Poljakov in Nemcev.

Novi blaženi, pomožni škof Vasil Hopko, je bil leta 1950 obsojen na 15 let zapor, kjer so ga mučili, zaradi česar je kasneje umrl, pravzaprav so ga komunisti počasi zastrupili z arzenikom. Tudi redovnica Schelingova je umrla zaradi mučenja v času stalinizma.

Papež je svoj pastoralni obisk na Slovaškem začel v četrtek, 11. t.m., s prihodom v Bratislavo. Ob prihodu je imel nakaj težav, saj izčrpan in zadihan od letalskega poleta ni zmožal v celoti prebrati nagovora Slovakom ob prihodu, kar se je zgodilo prvič, odkar je poljski papež na čelu vesoljne Cerkve, zato je nagovor dokončal njegov papežev pomočnik, kardinal Jozef Tomko. Kljub slabosti pa se je papež vseeno srečal s slovaškim predsednikom

Sv. oče se je ob začetku nedeljske maše pred množico vernikov, vsaj na pogled, bolje počutil kot minule dni in je molitve in nagovor izgovarjal jasno, ob koncu tri ure trajajočega bogoslužja pa je oslabil, njegov glas je bil tresoč in težko razumljiv, tako da je njegov govor sklenil njegov pomočnik, so poročale tiskovne agencije.

V nedeljo, 14. t.m., se je pa-

Schusterjem in premierom Mikulašem.

Po Bratislavi je Janez Pavel II. odpotoval v Trnavo, kjer je maševal pred več deset tisoč verniki. V petek, 12. t.m., pa je pred približno 150.000 verniki daroval mašo v Banski Bystrici, središču slovaškega upora nacistom med drugo svetovno vojno, v soboto pa v Rožnavi na jugovzhodu slovaške države.

“Državni predstavnik, politik ali kak drug javni človek se v zdravstvenem stanju, v kakršnem je sveti oče, ne bi nikdar podal na pot, ampak bi se umaknil, skrnil pred javnostjo. Papež pa se predstavi pred televizijskimi kamerami, ker ve, da predstavlja Tistega, ki je bil križan, in ve, da se v znamenju križa lahko tudi danes zmaguje in prav odrešujoči križ je znamenje, ki ga sporoča svet!” je dejal češki kardinal Miroslav Vlk ob papeževem obisku in ugibanjih o njegovem zdravju; dodal je še, da je sveti oče danes še vedno največja moralna avtoriteta v svetu.

Na žalost je prav papeževlo zdravstveno stanje potisnilo v drugi plan papežev besede Slovakom, med drugim tudi njegovo povabilo, naj ne gledajo na vključitev v Evropsko unijo samo z gospodarskega vidika.

(po različnih virih zbral jup)

SKRIVNOST ZAKONSKE LJUBEZNI

P. MIRKO PELICON

POGOVOR... S TELEVIZIJO?

Televizija večkrat nadomešča vlogo staršev v družinskem krogu. Že pred časom je v slovenskem prostoru odmeval podatek, da se otrok pogovarja z očetom tri minute na dan. Otroci pa naj bi po zadnjih raziskavah povprečno gledali televizijo kar tri ure na dan. Poleg spanja in šole otroci posvečajo televiziji največ svojega prostega časa. Gledajo televizijo kar večkrat nenadzorovano, predvsem takrat, ko staršev ni doma. In prav takrat so otroci deležni vsebin, ki niso primerne zanje. Prisotnost staršev in pogovor z njimi sta za otroka neizmerno pomembna, čeprav današnje življenjske in delovne razmere rušijo zmeraj več to naravno razmerje med starši in otroki s kratko in dolgoročnimi posledicami. Ko so starši odsotni in ni nikogar, kot npr. stari starši, ki bi jim lahko priskočili na pomoč, lahko nastane težava prav v tem, da more televizija prevzeti tisto vzgojno vlogo, ki ji ne pritiče. Kdo naj bi otroku pomagal obrazložiti problem nasilja, ki ga otrok vidi

na televizijskem ekranu, ali pa problem spolnosti, ki je zelo pogosto predstavljena tržno? To naj bi počenjali starši. Kako pa, če je pogovor in odnos med njimi in otrokom povprečno - po raziskavah - tako kratak in šibak? To je sicer širok kulturni trend, ki ima svoje vplive na vse ljudi oz. starše, ki se zavedajo svoje odgovornosti, po drugi strani pa je za razvoj otroka in njegove zrelosti pomembno, da ga starši smotno in modro uvajajo v življenje, ne nazadnje tudi zaradi podobe Boga, saj to posredujejo prav oni. Poznam več staršev, ki so si strogo zadali, da zvečer ne bodo gledali televizije, ampak se bodo raje ukvarjali z otroki; določili so čas, ko naj otroci gledajo televizijo. Lepo bi bilo, ko bi se otroci pogovarjali tri ure na dan z očetom in gledali televizijo le tri minute.

Po Velikem šmarnu

Marko Breclj in stanje duha v naši družbi

Ob pobalinskem podvigu koprškega občinskega svetnika Marka Breclja ni obsojanja vredno zgolj dejanje skrunitve zvonov, motenje bogoslužja in samovoljni poseg v tujo lastnino, ampak zbuja zaskrbljenost tudi dejstvo, da je tožilstvo, po podatkih dnevnega tiska, v prvi rundi poskušalo zmanjšati težo tega dejanja in ga obravnavati kot nedolžen prekršek. Kot zaskrbljuje tudi odsotnost vsakršne resnejše obsojbe podobnih dejanj s strani predstavnikov oblasti in varuha človekovih pravic. Šele potem ko so cerkveni predstavniki zaostri stvar in zagrozili z internacionalizacijo problema, je menda tudi tožil-

stvo ugotovilo, da bi lahko šlo pri tem za kaznivo dejanje. Ta navidezno obrobna okoliščina pa veliko pove o stanju duha v naši družbi. Govori predvsem o tem, da se je pred pol stoletja v vojni zmagovita opcija, ki se je včeraj samooklicala za avantgardno ter se nato preoblekla v liberalno, s silo polastila glavnih vzvodov oblasti ter jih je uspela, na pretanjen način, obdržati v svojih rokah tudi v novonastalih pogojih. Tako še vedno, s pozicije moči, s svojim videjem sveta usodno pogojuje

vse pore življenja in potiska na družbeno obrobje vsakršen drug pogled na svet. Kar, naravno, izziva konfliktnost. Pri tem je nič ne moti, da se ji je njen dovcerajšnji svet pod nogami sesul, tako družbenoekonomski sistem kot tudi država, ki je na njem slonela. V demokracijah z razvito politično kulturo politiki odstopajo že zaradi povsem banalnih spodrslijav. Med našimi, še vitalnimi političnimi protagonisti iz prejšnjega sistema, pa ne poznam skoraj nikogar, ki bi pomislil na umik, potem

ko mu je družbeni projekt propadel. Nasprotno, ne da bi kdo pri tem zardeval, so v hipu zamenjali boga Marxa z bogom kapitalom, se akrobatsko zavihтели z enega na drugega konja ter pri tem zadržali vajeti trdo v svojih rokah. Kar kaže najmanj to, da je vsak bog dober, da le vodi do cilja, to je do moči.

Čeprav se vera že tisočletja potrjuje kot eden najbolj vitalnih življenjskih nazorov in kot velika potencialna etična in civilizacijska energija ter opravlja Cerkev kot njena

organizirana oblika pomembno duhovno in moralno poslanstvo, ima slednja na svoji vesti tudi svoje črne madeže. Tudi danes ni mogoče sprejeti vsake besede, ki pride iz njenih ust. Vendar je slovenska Cerkev zaradi svojih grehov v preteklosti šla skozi svoje vice, to je skozi polstoletno notranje politično pregnanstvo, in so kristjani to prenašali z velikim človeškim dostojanstvom. Ni pa, očitno, pripravljena tega pregnanstva prenašati še naprej. Še zlasti ne v pogojih, ko pa drugi opciji ni bilo treba odgovarjati za nič. Ne za propadli družbeni eksperiment in ogromno škodo, ki je pri tem nastala. Ne za trpljenje, ki ga je različno mislečim povzročil-

la s svojim nasiljem. In celo ne za povojne zločine proti človeštvu. Tako ni bilo zanj ne vic ne trpljenja ne katarze. Še več, kot taka kar se naprej poskuša deliti lekcije o demokraciji, morali, pravičnosti in dostojanstvu. V tem je izvorni vzrok konfliktnosti v naši družbi. Brecljevo pobalinstvo in začetna reakcija koprškega tožilstva nanj so le drobna kapljica v morju teh krivic, ki družbo razjedajo. Sleherna politika namreč stoji ali pade na zakonitih dejanjih, ne pa na leporečnih deklaracijah ali formi. Zato ne bo pravega miru vse dotlej, dokler ne bo ta naša družbena pohabljenost odpravljena.

Milan Gregorič

SVETOPISEMSKA RAZMIŠLJANJA OB BOGOSLUŽNIH BERILIH V LITURGIČNEM LETU B

ŽLAHTEN IZBOR BOŽJE BESEDE,
NEDELJO ZA NEDELJO

VILJEM ŽERJAL

25. NAVADNA NEDELJA

Mdr 2, 12. 17-20; Ps 54; Jak 3, 16-4, 3; Mr 9, 30-37

Prvo berilo je iz knjige Božje modrosti, kar je pa po mišljenju sveta čista norost. Toda Bog se veseli del svojih rok. Ker je vse ustvaril z modrostjo. Ustvaril je po Sinu-Besedi, ki je modrost sama (Kol 1,15-16). Sin pa ni ustvarjen, marveč je rojen iz Očeta pred vsemi vekmi. Kar pa je ustvarjeno, je dobro in zelo dobro (1 Mz 1,25. 31). Kar pa smo mi pokvarili in še kvarimo, Bog znova in znova popravlja in odrešuje. Vse dela novo (Kol 1,18; Raz 21,1). Prva novost, novi svet, novi človek, ustvarjena modrost, je brez dvoma Marija. To si velja vtisniti globoko v srce, da se ne ustrašimo modrosti tega sveta, ki vodi v smrt. Ljudje brez Boga, brezbožniki namreč, se vdajajo eni sami misli (Raz 17,13,17). Z besedo še znajo izpovedovati vero v Boga, a ga v resnici ne poznajo. So kakor hudiči, ki Boga nočejo priznati, čeprav vanj verujejo (Jak 2, 19). Edina misel je obrnjena v same sebe in zato teptajo človeka, ki živi pravično. Pravični jim je v napoto, očitek, obtožbo zgrešenega življenja (Mdr 2,12). V svoji nespameti in nadutosti se zaganjajo proti vsakemu, ki živi po Božji volji (Ps 10,4; 14,1). A končno je to sovraštvo uperjeno

proti Jezusu. Nepregledne množice pravičnih, svetih žena in mož delijo z Jezusom to usodo (Mdr 2,18-20). Križajo jih na vse mogoče načine.

Verovati v Boga ni lahko. Zahteva namreč odločanje za svet Boga, za svet, ki ni otipljiv in ne razviden. Za edini dokaz ima namreč v poštenem življenju, kar pa je včasih izredno zahtevno. Je pač ost proti brezbožnemu javnemu mnenju. Je odločna ljubezen do življenja; zato se upre splavu, evtanaziji, korupciji, laži. Je razmišljanje o vseh važnih življenjskih vprašanjih. Je ustvarjanje skupnosti vernih in dobro mislečih ljudi proti navalu nesmišlja, nevere, hudobije, neumnosti.

Verovati v Boga je zmaga nad svetom (1 Jn 5,4-5). Veren človek izkusi bližino Boga, ker ve, da Bog uslišuje njegove molitve. Ve, da mu pomaga. Vanj zaupa in ga hvali (Ps 54,3-6,8). Človek naj zato "trmasto" vztraja v molitvi, ki je najprej hvala Boga. Vztraja naj tudi v prošnji za pomoč.

Tu pa tam se ljudje dobre volje zberejo po skupinah za svetovno molitev. Med njimi so kristjani, tako katoličani kakor evangeličani, pravoslavni, anglikanci in drugi ter muslimani in judje. V Assisi je za skupno molitev za mir in pravičnost v svetu poročal tudi papež Janez Pavel II. Leto rožnega venca, ki se bo izteklo v oktobru, je do zdaj že marsikaj razgibalo in je ogrela ljudi za molitev. Saj molitev dela čudeže, tudi po Marijinih božjih poteh. Molitev je tudi kesanje in spreobrnitev. Zavoženost življenja se reši v novo upanje, ki je gotovost milosti in miru (Lk 11,13). Modrost uči ponižne molitve. Jezus jo je naravnost pokazal s prstom na možu, ki se je tolkel po prsih v templju, skoraj neopazen drugim, in je prosil usmiljenja (Lk 18,13). Tudi

apostol Jakob piše, kako naj dosežemo čistost srca ali modrost: Treba je premagati nevoščljivost in prepirljivost, ki ustvarjata nered in vsakršno zlo. Na delu mora biti zavzetost za mir in za vse kreposti, medtem ko lov za užitki in nasladami vodi v prazno hlastanje in celo v uboje. Saj je znano, da so se popivanja in žrtje končevala tudi z umori nedolžnih, kot npr. obglavljenje Janeza Krstnika (Mr 6,27).

V ta svet smrti pošilja Jezus apostole oznanjat vstajenje in življenje. Številčno so mala čreda, ki pa ji Jezus vliva pogum: "Ne boj se, mala čreda, kajti vaš Oče je sklenil, da vam da kraljestvo" (Lk 12,32), čeprav še ne razumejo osnovne zahteve tega kraljestva: ponižnost, majhnost, služenje drugim. Prepričajte se namreč za prvo mesto, a Jezus jih, četudi polagoma, uvaja v svet zadnjega mesta. Poučuje jih, kako bo sam izroččen v roke ljudi in kako bodo oni vredni z njim trpeti (Mr 9,30-37). Vsi veliki svetniki so šli po tej poti, po poti trpljenja, med njimi tudi številne nežne Marije Goretti in močne Monike, v solzah in molitvi. Tudi zakoni in družine potrebujejo pomoč. In vsak človek v stiski. Med drugimi jim tudi zakonske skupine nudijo roko rešenja v težavah. Jezus hodi do konca sveta pod podobo popotnikov s problemi in želi, da jih sopotniki razumejo in jim pomagajo. Da ne kažemo s prstom nanje, marveč jih iztrgamo iz rok ljudi, ki jih tirajo v smrt (prim. Mr 7,31).

Posebna skrb pa gre otrokom. Otroci naj bi prav v družini prejel dar vere. Starši ga namreč prvi učijo moliti, govoriti z Bogom, govoriti o Bogu, o Mariji, o prijateljih svetnikih, o angelu varuhu. Naj čuti, da živi v svetu, ki ga rad ima. Svet, vse ljudi, pa ima rad Oče, ki je v nebesih.

Razlage svetih knjig

Radikalni islamizem

Skoraj v vsakem verstvu se dobi kakšna skupina vernikov, ki strogo dobesedno in po svoje tolmačijo verski nauk, daleč od uradne in pravilne razlage. S takšno razlago zapademo v neko obliko ekstremizma, ki je škodljiv najprej verskemu nauku samemu, neprijeten pa je tudi za okolje, v katerem se širi.

Radikalni islamizem se je začel oznanjevati leta 1928, ko je Hasan al-Bana v Egiptu ustanovil muslimansko bratovščino. Gibanje je imelo velik poudarek na socialni. Gradili so bolnišnice, šole in po naseljih so začeli organizirati nekakšno socialno in patronažno službo. V teh socialnih ustanovah kot tudi v vzgojnih zavodih so verske predpise jemali po najstrožjih muslimanskih verskih merilih. Od tod tudi ime radikalni islam. Istočasno je v New Yorku živel egiptovski državni uradnik Sajid Qutb. Ta je ob taki razlagi islama utrdil prepričanje, da je Zahod pokvarjen in bo propadel, zato bo na njegovo mesto moral priti islam, ki bo zavladal svetu. Kot posebno naj povem, da je bil tudi Naser prvotno član te muslimanske bratovščine. Pozneje je spoznal, da je to velika zmotna, zato je Sajid Qutb 1966. leta usmrtil. Radikalni islam je torej egiptovskega porekla in skoraj vsi ideologi so Egipčani. Pomembna izjema je bil le Pakistanec Abdul A'Ala al Maudabi, ki je umrl leta 1979.

Cilji radikalnega islama so: 1. prevlada islama v svetu; 2. odprava državne ureditve in njenih zakonov. Bog je edini zakonodajalec, posvetni zakoni so bogokletni. Islamski državni aparat je mogoč le kot tehnična služba, ki jo vodi verski dostojanstveniki; 3. Jude je treba uničiti. Ob tem je imela veliko vlogo tudi antisemitska islamska propaganda, ki se je začela v bojih med Judi in Arabci v 7. stoletju. Pozneje pa so tudi v ta namen uporabljali zgodovinske ponaredke in napačno katoliško razlago, češ da so Judje usmrtili Kristusa. Sajid Qutb je Jude obravnaval podobno kot Hitler v svoji knjigi Mein Kampf.

Radikalni islam širi utopijo o mirnem svetu, ki bi mu vladal Bog s pomočjo "modrecev" - muslimanskih verskih dostojanstvenikov. Ob tem pripomba: Neverniki (nemuslimani) ne bi več obstajali. Tako pridemo v dobo, ko bi na svetu bili nemuslimani iztrebljeni, kar je seveda popolna utopija.

Marsikaj od vsega tega je naši zahodni miselnosti nesprejemljivo, je pa vse to tudi namig, da je ob tem treba razmišljati in se tudi zavedati, kaj se skriva za kakšno stvarjo, pa naj bo ta na strani islama ali na strani tistih, ki ga zagovarjajo, so do njega strpni, mu nasprotujejo ali celo preganjajo...

Ambrož Kodolja

S T. STRANI

Nadžkof...

Posebno vesel je bil krsta dveh deklic, dejstva, da je potekal ta prvi dan njegove vizitacije v znamenju življenja, ki se nadaljuje. Prav staršem je namenil čudovite misli svoje pridige. Govoril je o sreči staršev, ki držijo svojega otročiča v rokah, in jo primerjal s srečo Stvarnika, ki je z zadovoljstvom ugotavljal, da je to, kar je ustvaril, lepo in dobro. Otroci potrebujejo starše, je poudaril, da lahko živijo! Potrebujejo njihovo prisotnost in ljubezen, ki jim govori o dobroti, resnici, lepoti, smislu življenja. Starši naj naučijo otroke razlikovati med dobrim in zlim, učijo naj jih se obračati

na Gospoda, ki je oporna tčka, kompas in svetilnik.

V tem tednu se je nadškof že srečal z molitvenimi in bibličnimi skupinami, obiskal je prometno postajališče, orožnike, carinike, upokojece, industrije, trgovce, obrtnike in predstavnike kulturnih društev, pa tudi bolnike in druge skupine. **V petek, 19. t.m.**, bo ob 8.30 imel mašo, ob 16. uri se bo srečal s skupino Marta, ob 18. uri pa z mladimi; po spokornem bogoslužju in spovedi (19.30) se bo srečal s starši (20.30). **V soboto, 20. t.m.**, se bo ob 10. uri srečal z osnovnošolskimi otroki, nato z župnijskim gospodarskim svetom (11.), popoldne ob 14. s srednješolci; ob 15. uri bo na pokopališču vodil molitev za

FOTO DPD

rajne, ob 19. uri pa bo na Mirnem gradu maševal in vodil procesijo; ob 20. uri se bo v Mirnu srečal z liturgičnimi pevci. **V nedeljo, 21. t.m.**, bo v Štandrežu maša ob 8.30,

9.30 in 10.30, nakar se bo nadškof po srečanju na trgu poslovil od Štandrežev. Dan kasneje se bo začel pastirski obisk goriske duhovnije; tudi ta bo gotovo pustil sled.

Pastirski obisk nadškofa De Antonija v duhovniji sv. Ivana v Gorici

Ponedeljek, 22. septembra 2003: ob 10. uri nadškof obišče nižjo srednjo šolo Ivan Trinko; ob 11.15 obisk višjih srednjih šol; ob 15. srečanje z ostarelimi v Zavodu sv. Družine; ob 18. srečanje z mladimi; ob 19.30 sv. maša pri sv. Ivanu.

Torek, 23. septembra 2003, dan SSO: ob 9.30 prihod nadškofa v Katoliško knjigarno - sprejem; sledita srečanje in razgovor z uslužbenci knjigarne, uredništvom in upravo Novega glasa, z uredništvu Mohorjeve družbe in Pastirčeka, predstavniki Galerije Ars in vodstvom Zadruga Goriške Mohorjeve; ob 11.30 prihod nadškofa v Kulturni center Lojze Bratuž in sprejem; sledita srečanje in razgovor z vodstvom Sveta slovenskih organizacij, Zvezo slovenske katoliške prosvete, Združenjem cerkvenih pevskih zborov, Slovenskim glasbenim centrom Emil Komel, Katoliškim tiskovnim društvom, Kulturnim centrom Lojze Bratuž, športnim združenjem Olympia in Vincencijevo konferenco; ob 16. obisk pouka na šoli Komel z improviziranim kratkim nastopom najmlajših. Obisk vadbe otrok v telovadnici Olympie; ob 17. srečanje v dvorani Franca Močnika na temo *Vera in kultura danes* - sodelujejo predstavniki ustanov in društev; ob 19.30 sv. maša.

Sreda, 24. septembra 2003, dan SKGZ: ob 11.30 nadškof obišče knjižnico Damir Feigel, Slori, Glasbeno matico, Kinoateljce in Krut; ob 12.45 srečanje v Dijaškem domu in srečanje z otroki, vzgojitelji ter ravnateljico; ob 14.30 obisk Kulturnega doma in srečanje z odborom; ob 16. srečanje z Združenjem slovenskih športnih društev, Slovensko kulturno gospodarsko zvezo, Kmečko zvezo, Sindikat slovenske šole, Zavodom za slovensko poklicno izobraževanje in socialnim centrom KRUT; sledi zaključno srečanje s predstavniki raznih društev; ob 19.30 sv. maša.

Četrtek, 25. septembra 2003: ob 10.15 nadškof obišče vrtec v ulici Max Fabiani; ob 11. obisk vrta v ul. Brolo; ob 11.30 obisk osnovne šole Oton Župančič - ul. Brolo; ob 18. srečanje z birmanci in prvoobhajanci; ob 19.30 sv. maša; ob 20. srečanje z župnijskim in gospodarskim svetom, čistilkami in krasilkami ter s pevci in pevkami.

Petek, 26. septembra 2003: ob 19.30 sv. maša; ob 20. srečanje z zakonci.

Sobota, 27. septembra 2003: ob 15. srečanje s skavti; ob 19.30 sv. maša.

Nedelja, 28. septembra 2003: ob 10. evharistično bogoslužje ob zaključku pastoralnega obiska; ob 11.15 otvoritev razstave o religioznem smislu; sledi družabnost.

Pet minut za molitev

Molitev krvodajalcev

Gospod Jezus, ki si rekel: "Karkoli ste storili enemu izmed mojih najmanjših bratov, ste meni storili" (Mt 25,40), dobrohotno sprejmi žrtev, ki ti jo prinašamo. Zaradi stiske tvojih in naših bratov in sester velikodušno odstopamo nekaj svoje krvi, da jim povrne življenjsko moč. Pri tem pa namenjamo tale dar tebi, ki si za nas preli svoj dragoceno kri. Gospod, oplemeniti naše življenje z dobroto, da bo v korist nas, naših dragih in bolnikov. Podpiraj nas v naših žrtvah, da bodo velikodušne, ponizne in neopazne. Daj, da bomo znali spoznavati tvoje obličje v revnih in zapuščenih ter jim takoj pomagati. Navdihuj, vodi in izpopolnjuj naša dejanja s čisto ljubeznijo, da bo vedno vseh nebeskemu Očetu. Amen. (Papež Janez XXIII.)

Ponovno v Sveti deželi

Pismo iz Izraela (3)

En Kerem, 15. julija 2003 - Vse govori, da se je s. Suzan vrnila z dopusta v domovini. Sicer še počiva, ker je priletela iz Združenih držav Amerike in se pač mora privaditi na različni časovni pas. Več mesecev je ni bilo, zato so bile igrače, ki se oglašajo z glasbico ali zvoki, kar tiho, saj jim ni nihče zamenjal baterij. Strizenje las otrok je bilo tudi začasno prekinjeno, ker ona skrbi za to, da organizira popoldneve ob koncu tedna za frizerski servis. Večina otrok ima bujne temne lase, nakodrane, kot tudi temne oči. Izjeme so le ruski svetlolasi otroci. S. Suzan je zadolžena za igrače, lase, dejavnosti in seveda še za mnogo drugega. Je srednjih let in prihaja s kmetije. Pravi, da so doma imeli veliko živali, zato jih ima zelo rada. V St. Vincentu je udomačila podivjano mačko samo s to veliko ljubeznijo. Iz Nazareta pa je pred nekaj leti dobila psico Pam, ki jo je oddala neka redovna skupnost. V vrtu ima živalica svoj ograjeni prostor pod drevesom, da se prosto giblje. Skoraj vsak dan jo vodim na potep, da me je že vzljubila: ko vstopim, teka okrog in mi skoči na hrbet. S. Suzan je s psičko uvedla "pet therapy" ali, po na-

še, zdravljenje-terapijo s pomočjo živali. Pravi, da zelo dobro deluje tudi z avtističnimi otroki.

Danes so se začeli prvi odhodi z otroki, na morje v Ašdod. Ob 6.30 sta odpeljala oba kombija, natovorjena z otroki, osebjem in s hrano. Vozičke je po odhodu prevzel uslužbenec Liad, da jih bo temeljito očistil in posušil na vročem soncu.

S s. Suzan se srečava popoldne, ko pride na oddelek k otrokom. Vesela je, da sem se vrnila k njim, mi pravi. Doma se je imela čudovito, odpočila in razbremenila se je. Le mraz ji je bilo, potoži, saj v ZDA na veliko uporabljajo "klimo"... Ob odhodu je imela precejšnje težave na letališču. Ker je predvidevala strožji nadzor, kontrolo, se je tja podala kar pet ur pred poletom. In prav je ravnala, saj so ji vso prtljago prečesali in vse podrobno kontrolirali, tudi njo osebno. Najbolj jih je motila uokvirjena slika, ker je prihajala iz Gaze. Večkrat in z vseh strani so jo pogledovali. Sestra ima ameriški potni list, zato so jo končno spustili naprej, a v zadnjem trenutku, da bi skoraj zamudila polet... Tako je pač v Tel-Avivu!

/ dalje
Tereza Srebrnič

Župnija Mačkolje

Izlet župnijske Glasbene šole

Celodnevni izlet župnijske Glasbene šole Mačkolje nam je letos razkril delček slovenskega gorskega sveta, prepleten s planšarsko zgodovino.

V soboto, 30. avgusta, smo se odpeljali proti Ljubljani, nadaljevali pot proti Kamniku in nazadnje dospeli v dolino Kamniške Bistrice. Tu smo se z gondolsko žičnico popeljali na Veliko planino (1600 m.n.v.), ki je najobsežnejša planina na Slovenskem. Prvi del vzpenjanja pelje gondola, do vrha pa je speljana dvosedežnica, ki v zimskih dneh prevažata smučarje. Vreme je sprva nekoliko nagajalo: Velika planina nas je sprejela s svojo razkošno prostranostjo. Peš smo se odpravili do cerkvice, posvečene Mariji Snežni, kjer je p. Rafael Ropret daroval sveto mašo.

Zanimivo je preprosto planšarsko okolje z značilnimi bajtami, ki so ohranile svojo prvotno obliko in značilnosti. Postavljene so tu pa tam v majhnih skupinicah, kot bi jih umetnik s svojim čopičem naslikal na zeleno. Cerkevica stoji nekoliko stran in na višjem grebenu, od koder se pogled odpira do planšarij. Naj povemo, da je v tej cerkvici sveta maša

vsako nedeljo, množično pa jo obiščejo ljudje 5. avgusta, na dan Marije Snežne. Vreme se je zjasnilo in sončni žarki so začeli prebijati megleni sklad. Pogled se je tako raz-

legal tja do Kamnika in dlje na okoliške vrhove.

V restavraciji Pri planinskem orlu nas je čakalo kosilo. Nekoliko utrujenim se nam je ta prijetni premor še kar prilagal.

Popoldne smo se razdelili v dve skupini: prva se je od-

peljala v Tuhinjsko dolino, v terme Snovik, druga skupina pa je odšla na ogled Arboretuma v Volčji potok.

Terme Snovik so mlade, a zelo gostoljubne terme. Ponujajo svoj notranji in zunanji bazen, opremljen s toboganom. Poleg tega pa nudijo še druge storitve, kot npr. solarij, vodeno telovadbo v vodi, vodno aerobiko, plavalne tečaje za odrasle in ustvarjalno delavnico za otroke. Terme Snovik so v akciji Slovensko Naj kopališče 2002 zasedle 2. mesto v kategoriji manjših termalnih kopališč.

Arboretum Volčji potok je najbolj obiskan botanični park v Sloveniji. Vsako leto ga na pomlad obiskujejo ljudje z vseh koncev Evrope. V njem so s pokrajino usklajeni nasadi približno 2.500 dreves in grmičevja. Arboretum je bil leta 1999 na svoji celotni površini razglašen za kulturni spomenik najvišjega pomena. V rastlinski zbirki parka je 3.500 različnih trajnic, grmovnih in drevesnih vrst ter sort. Po ogledu in sprostilnem kopanju smo se vsi spet sešli in odpravili proti domu. Niti v avtobusu ni primanjkovalo veselega vzdušja ob kitari, petju in obujanju celodnevnih dogodivščin.

Martin Tul

5

ČETREK,
18. SEPTEMBER
2003

Tradicionalni posvet v Sloveniku

Herbersteinov simpozij v Rimu

V dneh od 8. do 12. septembra 2003 je Slovenska teološka akademija v Rimu v sodelovanju z gostoljubnostjo Papeškega slovenskega zavoda Slovenik pripravila vsakoletni znanstveni simpozij, letos posvečen ljubljanskemu škofu in nesojenemu nadškofu Karlu Janezu Herbersteinu (1771/72-1787). Skrbno pripravljeno znanstveno posvetovanje je skušalo vsestransko osvetliti časovne razmere in mnogoobrazno podobo osebnosti, ki je burila duhove v drugi polovici 18. stoletja. Pripravljenih je bilo kar 29 tehničnih prispevkov, od katerih je bilo na simpoziju predstavljenih 25, ostali pa bodo vključeni v poseben zbornik, ki bo izšel po končanem posvetovanju. Predavatelji so se zaustavili najprej pri vprašanih teoloških ozadja Herbersteinovega časa, tedanje cerkvenoupravne ureditve na Slovenskem ter pri sočasnih duhovnih tokovih v Evropi (F.M. Dolinar, A. Hozjan, M. Ambrožič). Predstavili so nadalje Her-

bersteinov rod, njegovo življenjsko pot in imenovanje za ljubljanskega škofa (T. Jakopič, F. Oražem, V. Rajšp). Sledila je predstavitev Herbersteinovega pastoralnega načrta, oblikovanje duhovščine in njegovega vznemirljivega pastirskega pisma v letu 1782 (V. Škafar, M. Turnšek, F.M. Dolinar). V nadaljevanju je bila predstavljena zaokrožitev ljubljanske škofije in načrta metropolije (F. Kralj - na sliki, M. Kronthaler). Načeto je bilo vprašanje teološkega študija v Ljubljani in v generalnih semeniščih (B. Kolar, M. Benedik). Posebna pozornost je bila posvečena odnosom, ki so bili za škofa Herbersteina zelo značilni, do njegovih sodelavcev in dopisovalcev, do redovnikov in redovnic, posebej do frančiškanov (C. Sorč, J. Marolt, J. Kogoj, V. Papež). Tudi ne kaže prezreti njegove dejavnosti do cerkvenih in ne-cerkvenih disciplin, npr. do liturgije, Svetega pisma in verouka, pa do šolskega sistema, likovne umetno-

sti in posebej do arhitekture (S. Krajnc, M. Matjaž, A. S. Snoj, A. Vovko, A. Lavrič, L. Debevec). Napovedana je še tematika o predjožefinskih župnijah v ljubljanski škofiji (A. Ožinger), o ljudskih pobožnostih v Herbersteinovem času (S. Fabjan), o njegovih vizitacijah (B. Košir) in o njegovem odnosu do slovenskega jezika (J. Rotar).

Ni dvoma, da bodo izsledki znanstvenega posvetovanja v mnogočnem osvetlili določene nejasnosti glede Herbersteinove osebnosti in njegovega vpliva na njegov čas in prostor.

Z goriškega zornega kota smejo vsekakor pozdraviti njegove zasluge za ozemeljsko zaokrožitev cerkvene uprave notranjeavstrijskih dežel v sklopu cerkvenih reform Jožefa II., posebej pa za uveljavitev ljubljanske škofije na Kranjskem.

Ne moremo pa mimo njegovega posega v usodo komaj vzpostavljene goriške nadškofije, nadaljevalke tisočletne dediščine Ogleja na avstrijskih tleh, ki je bila pod udarci jožefinske politike za nekaj let celo ukinjena (1787-1791), posebej pa tragične usode drugega goriškega nadškofa Rudolfa Edlinga, ki je bil pod pritiskom odstavljen in je umrl v pregnanstvu.

V sredo, 10. septembra, je papež Janez Pavel II. pri splošni avdienci na Trgu sv. Petra ob prisotnosti več tisočglave množice posebej pozdravil v slovenskem jeziku udeležence simpozija in jim zaželel uspešno delo; pozdravil je obenem tudi tam navzoče dijake škofijske gimnazije v Mariboru. Udeležence rimskega simpozija je obiskal in pozdravil tudi papeški nuncij v Belorusiji slovenski nadškof dr. Ivan Jurkovič, ki je v četrtek, 11. septembra, zanje in z njimi somaševal v Sloveniku. FK

NAPOVEDNIK

RADIO SPAZIO 103, SLOVENSKE ODDAJE (OD 19.9. DO 25.9.2003)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9, Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz). Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, od ponedeljka do petka, od 20. do 21. ure. Spored:

- **Petek, 19. septembra** (v studiu Andrej Baucon): Poletne melodije iz diskoteke 103.

- **Ponedeljek, 22. septembra** (v studiu Andrej Baucon): Glasbeni lističi z Andrejem: zanimivosti in informacije.

- **Torek, 23. septembra** (v studiu Matjaž Pintar): - Ali veste, da ... glasbena oddaja z Matjažem.

- **Sreda, 24. septembra** (v studiu Danilo Čotar): - Pogled v dušo in svet: Ajda zori. - Izbor melodij.

- **Četrtek, 25. septembra** (v studiu Niko Klanjšček)... - Zvočni zapisi. - Glasba iz studia 2.

RADIO OGNJIŠČE - STUDIO KOPER

Pozdravljeni! Alegro? Seveda! Ma kol'ko alegro? Ben - glih 'n prou!

Če te uvoda niste razumeli, potem gotovo še nikoli niste prislunili naši sobotni oddaji, v kateri nas od 17. do 18. ure zabavajo Andreja, Miljo in Marjanca. In če je res tako, potem morate napako brž popraviti. Oddaja je vesela, zabavna in kontaktna. Skoraj gotovo bo tudi vas zamikalo, da pokličete prej omenjeno družino, se z njimi kaj pohecate, odgovorite na kakšno vprašanje in si morda prisluzite celo nagrado. Koga smo ta četrtek (18.9.) povabili v goste? To sta Sašo Mugerli in Robert Rolih. Če vas zanima, kaj bosta povedala, pridite ob 17. uri v goste tudi vi! Med sodelavci koprškega studia Radia Ognjišče je kar precej mladih zato jih bo v soboto, 20.9. (ne nedeljo 21.9.), gotovo nekaj poromalo v Stično, kjer bo potekalo že 22. srečanje mladih v cerkvi na Slovenskem. O tem, kaj bodo tam počeli in doživeli, bodo poročali v torkovem Mozaiku mladih (23.9. ob 16. uri). Izberite in prislunite!

Podelitev Rožančeve nagrade na Krasu

Mitja Čander, Aleš Debeljak in Vinko Ošlak so nominiranci za nagrado Marjana Rožanca, namenjeno avtorjem izvirnih esejev, ki jo bodo podelili v soboto, 20. septembra, ob 14. uri v Volčjem gradu na Krasu. Nagrado podeljuje sklad Marjan Rožanc, ki deluje pri Novi reviji.

"Najnovejša bera kaže, da se ohranja solidna raven, ki smo se je navadili pričakovati. Knjižne izdaje esejev pričajo o široko razprtih očeh, ki si iščejo literarne, filozofske, pravne, politične, tudi naravoslovne teme. Tudi kultiviranost izraza je visoka," je zapisala o izbranih zbirkah esejev Alenka Puhar, ki je zadnji dve leti predsednica žirije za dodelitev nagrade.

Nagrada za najboljšo slovensko zbirko esejev Marjan Rožanc nosi ime po preminulem slovenskem pisatelju, ki je predvsem zadnja leta svojega plodnega življenja pisal odlične eseje.

/ dalje I.F.Ž.

Pregled sodobne likovne umetnosti

Petdeseti beneški bienale (2)

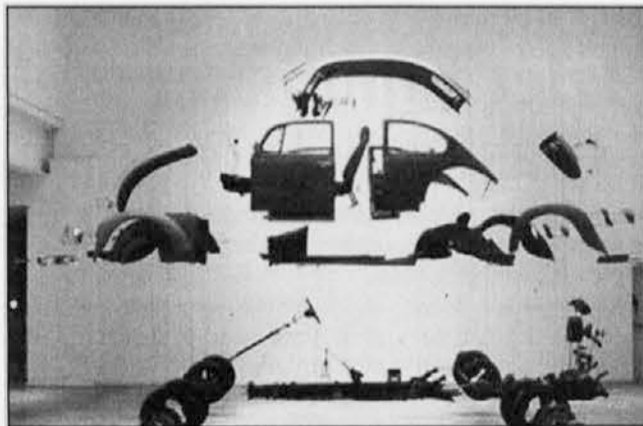
Carlos Basualdo si je zamislil svojo postavitev pod naslovom *Struktura krize*. Pozornost je osredotočena na odnos med umetnostjo in kriznimi situacijami po svetu. Pri večini del, ki so tu na ogled, je v ospredju predvsem pripovedna dimenzija. Posamezna krizna stanja, kot so to lahko številne družbene in socialne situacije ljudi, ki živijo ob robu ali pa v senci ekonomsko razvitejšega sveta, pa so analizirana z zelo konkretnimi primeri. Med temi je nedvomno tudi delo slovenske umetnice Marjetice Potrč, ki je v izboru prisotna s svojo instalacijo.

Pripovedni oziroma dokumentarni značaj prevladuje tudi v delu razstave, ki ga je uredila Catherin David in nosi naslov *Sodobni arabski prikazi*. Po svojem značaju zamisel presega tradicionalne meje razstave, saj želi na nek način izpostaviti različne plati in številne identitete arabskega sveta ter prikazati notranjo diskusijo, ki je prisotna med arabskimi kulturniki in umetniki. Izbrani avtorji predvsem preko videoposnetkov analizirajo arabsko situacijo ali pa obsojajo individualizem zahodnega sveta. Potrpežljiv gledalec bo tako lahko marsikaj izvedel o arabskem svetu, njegovem razmišljanju in odnosu do zahoda, postavilja pa se seveda vprašanje, če je ta dokumentarna dimenzija dovolj za umetniško delo.

Umetnik Gabriel Orozco se je na tokratnem bienalu preizkusil tudi kot kurator in tako še dodatno pripomogel zabrisati dandanes vedno bolj pogostoma prekoračeno mejo med tema dvema figurama. Spomnimo le, da je tudi glavni umetniški vodja letošnjega bienala Francesco Bonami začel svojo pot kot umetnik. Pod naslovom *Spremenjeni vsakdan* je povabil k sodelovanju šest umetnikov, ki s svojim delom,

ki ga zaznamujejo predvsem svojstveni posegi na različnih predmetih, ki so del njihovega vsakdana, poskušajo prav ta vsakdan neprestano spreminjati.

Ob koncu Arsenala nas čaka še *Postaja utopija*. Po zamisli Hansa Ulricha Obrista, Molly Nesbit in Rikrita Tiravanije, to naj ne bi bila

tradicionalna razstava, pač pa le miselna postaja, če jo lahko tako imenujemo. To naj bi bil kraj prehoda, kjer obiskovalec za trenutek postane, se zamisli in po možnosti izmenja mnenja. Sto šestdeset umetnikov je za to priložnost pripravilo vsak svoj plakat na temo utopija. Ti so svobodno razmeščeni po prostoru, kjer so razporejene tudi številne instalacije, manjše strukture in objekti. Tu lahko srečamo marsikatero znano ime sodobnega umetniškega prizorišča, vendar nas tudi tu zelo svobodna, če že ne razmetana, postavitev precej otežkoča pri ogledu.

Prispeli smo tako do konca Arsenala, prvega dela te 50. izvedbe beneškega bienala. Na našem ogledu nas čakata še Muzej Correr in Giardini.

Razstava, kakršna je beneški bienale, skuša ponavadi prikazati trenutno stanje v svetu umetnosti, zato naj bi taka manifestacija nudila neke vrste presek umetniškega ustvarjanja v današnjem času. Ta vpogled v svet umetnosti je seveda odraz izbiri in odločitve umetniškega

skrbel tudi za razstavo, katere osnovna zamisel se opira na bolj historične predpostavke. Pod naslovom *Slikarstvo: od Rauschenberga do Murakamija 1964-2003* je v prostorih Muzeja Correr na Trgu sv. Marka zbral lepo število slik umetnikov, ki so s svojo prisotnostjo zaznamovali zadnjih štirideset let beneškega bienala: od prelomnega leta 1964, ko je Zlatega leva prvič zmagal nek neevropski umetnik, točneje Američan Robert Rauschenberg, pa vse do danes. Na ogled je res lepo število del, od ameriškega pop arta, preko hiperrealizma, minimalističnih poskusov iz sedemdesetih let pa transavangardije, nemške povojne umetnosti, do sodobne abstrakcije in najnovejših poskusov ponovnega ovrednotenja človeške figure. Zbrana so tu skoraj vsa najpomembnejša imena slikarskega ustvarjanja zadnjih štiridesetih let, kot na primer Andy Warhol, Robert Rauschenberg, Richard Hamilton, Robert Rymann, Francis Bacon, Agnes Martin, Anselm Kiefer, Gerhard Richter, Sigmar Polke, Julian Schnabel, Marlen Dumas, Peter Halley in še bi lahko

Letošnja izvedba bienala pa je jubilejna izvedba, že 50. po vrsti. Njegov glavni umetniški vodja Francesco Bonami je zato po-

skrbel tudi za razstavo, katere osnovna zamisel se opira na bolj historične predpostavke. Pod naslovom *Slikarstvo: od Rauschenberga do Murakamija 1964-2003* je v prostorih Muzeja Correr na Trgu sv. Marka zbral lepo število slik umetnikov, ki so s svojo prisotnostjo zaznamovali zadnjih štirideset let beneškega bienala: od prelomnega leta 1964, ko je Zlatega leva prvič zmagal nek neevropski umetnik, točneje Američan Robert Rauschenberg, pa vse do danes. Na ogled je res lepo število del, od ameriškega pop arta, preko hiperrealizma, minimalističnih poskusov iz sedemdesetih let pa transavangardije, nemške povojne umetnosti, do sodobne abstrakcije in najnovejših poskusov ponovnega ovrednotenja človeške figure. Zbrana so tu skoraj vsa najpomembnejša imena slikarskega ustvarjanja zadnjih štiridesetih let, kot na primer Andy Warhol, Robert Rauschenberg, Richard Hamilton, Robert Rymann, Francis Bacon, Agnes Martin, Anselm Kiefer, Gerhard Richter, Sigmar Polke, Julian Schnabel, Marlen Dumas, Peter Halley in še bi lahko

naštevati. Razstava je nedvomno vredna ogleda, saj nam tako rekoč nudi pravi sprehod skozi najrazličnejše tokove slikarstva zadnjih let, čeprav so nekateri avtorji, kakor na primer Gerhard Richter ali pa Anselm Kiefer, predstavljeni z zares skromnimi deli.

Na našem ogledu nam tako preostajajo še nacionalni paviljoni, ki se večinoma nahajajo v zgodovinskem sedežu beneškega bienala, to je v Giardinih. Med tistimi, ki so posejani po mestnem središču, naj omenimo luksemburški paviljon, ki je s postavitvijo *Air conditioned* umetnice Su-Mei Tse letos zmagal Zlatega leva, in pa slovenski paviljon, ki se kot vsako leto nahaja v Galeriji A+A. Slovenijo tokrat predstavlja mladi ljubljanski umetnik Žiga Kariž s svojim projektom *Teror = Dekor*. Gre za poskus analize medijske manipulacije realnega, ko tudi najhujša dejanja in najstrašnejši dogodki lahko postanejo le dekorativna plat našega vsakdana.

V glavnem paviljonu Giardinov, paviljonu Italija, se tudi letos kot že vsa zadnja leta ne nahaja izbor italijanskih umetnikov, pač pa ena osrednjih razstav tega bienala. Pod naslovom *Zakasnitve in revolucije* sta Francesco Bonami in Danijel Birnbaum zbrala kar 46 umetnikov in s pomočjo njihovih del skušala analizirati različne časovne in tematske povezave, ki se vedno znova pojavljajo v umetnosti. Tu najdemo provokativnega angleškega umetnika Damiana Hirsta s svojo stekleno vitrino, v kateri je na policah lepo zloženih nešteto raznobarnih tablet. Ali pa prav tako brezkompromisnega Američana Matthewa Barneya, ki tokrat razstavlja celo serijo na prvi pogled delikatnih in nedolžnih risb, ki pa se ob bolj pozornem ogledu ne izneverijo provokativni tematiki njegovih prejšnjih del. Zanimiva so tudi dela Franza Ackermann, Maurizio Cattelan pa se tudi tokrat ni odrekel svoji ironični žilici. Med že zgodovinska dela nedvomno sodita instalacija Dana Grahama iz leta 1974 in pa presenetljivo sodoben film Andya Warhola *Outer and Inner Space*.

Samospevi Štefana Maurija na Kogojevih dnevih Žareči jesenski ognji

V sklopu festivala sodobne glasbe Kogojevi dnevi se je v petek, 12. septembra, predstavil tudi skladatelj Štefan Mauri (*na sliki*), domačin iz Avč pri Kanalu ob Soči. Koncert so prireditelji posrečeno pripravili v viteški dvorani gradu na Dobrovem in zbralo se je prav lepo število poslušalcev.

Dokaj nenavadno, bi pomislili, saj samospev že dolgo ni več neka kurtoazna, vljudnostna in prijazna glasbena oblika, pač pa visoko umetniška zvrst, kjer se srečujeta glasba in poezija. Od poslušalca terja zbranstvo in izostren poslušanje za drobne nianse, pa obilje energije za življenjske v bolečino, radost, ljubezen, žalost, smrt ali srečo poetične izpovedi. Maurijev večer je bil v tem pogledu še odločnejši, še globlji, tematsko skoraj enovit in je izpričeval eno samo strastno potrebo po izrekanju temnih in turobnih misli. Skladatelj v tem smislu tudi "odbira" pesnike. Najraje ima Gradnika, Balantiča, Gregorčiča ter seveda Kosovela. Znotraj določenega pesniškega opusa se vedno poistoveti s tistimi razpoloženji, ki odražajo tudi njegovo duševno stanje, prepričanje in verovanje. Prvo, na kar moramo opozoriti, je vsekakor pretirana želja na samostojnem recitalu prikazati čimveč. Dodajmo: tokrat je bilo samospevov preveč. Povprečen poslušalec, četudi je velik ljubitelj zvrsti, le stežka ohrani koncentracijo in je zbran tako pri prvem kot pri štirindvajsetem samospevu. No, to bi bil pravzaprav očitek organizatorju, skladatelj pač v veliki vne- mi po predstavitvi svojih umetnin pogosto nima pravega občutka za mero. O izvjalcih, ki so se soočili s težko in izrazno zelo zahtevno materijo, tokrat lahko zapišemo le pohvalne besede. Obe sopranistki Alessandra Schettino in Pija Brodnik sta nastopili zelo profesionalno s pripombo, da je podpisaneu globlje segel nežen in fin glas Schettinove. Prav tako sta brez večjih nihanj v kvaliteti svoje delo opravila baritonista Zdravko Perger in Jože Vidic, čeprav se zdi, da ima sled-

nji precej bolj obetaven pevski ambitus in več izrazne moči. Zelo zavzeto in zbrano je nastopil tudi tenorist Marjan Terček. Pevski partii v Maurijevih samospevih so praviloma (pre)zahtevni. Predvsem zaradi poudarjene dramske vloge, pa tudi zaradi pogosto "recitativno"

vodenih melodičnih linij, kjer je bolj kot na spevnosti poudarek na drugih elementih od agogike do ekspresivne dinamike in narativnosti, od popolnega podrejanja toku besedila do ekstremnih viškov, ki jih pogosto romantični vzgibi. Vse to od pevca zahteva zelo resen pristop ter izjemno izvajalsko potenco. Seveda bi večer samospevov brez različne instrumentalne podlage pianistov Helene Plesničar, Jelene Boljubaš in Vladimirja Mlinariča ter kontrabasista Davida Šuligoja ne mogel "žareti in žgati", kot je naslov ene najuspešnejših Maurijevih skladb, najlepše pa so tokrat vendarle zavzeleni tisti nekoliko zmernejše napisani *Trudna pot* in *Zima* (Alojz Gradnik), *Jesenski ognji* (France Balantič) ter *Moje gosli* (Simon Gregorčič).

Jože Štucin

V Šempetru pri Gorici velika proslava ob 60-letnici goriške fronte Trije narodi prvič v skupnem boju za osvoboditev in sožitje

V Šempetru pri Gorici je bila v nedeljo, 14. t.m., veličastna in globoko občutena proslava ob 60-letnici goriške fronte. Dvorana in balkon nista mogla sprejeti vseh udeležencev, saj jih je bilo skupaj nad pet tisoč. Največ je bilo nekdanjih partizanov in aktivistov, a tudi mnogo mladih, ki goriške fronte niso doživeli. Med udeleženci so bili tudi pohodniki iz obmejnih območij na Goriškem, ki so se pred proslavo srečali ob spomeniku goriški fronti na Vidovem hribu nad Šempetrom.

Pod nazivom goriška fronta pojmuemo okoli petnajst dni trajajoče boje vzdolž 25 km dolge zemljepisne črte, za osvojitve Gorice, s katerimi so udeleženci tudi preprečevali preboj nemških enot v Vipavsko dolino, na Kras ter na Trnovsko-banjsko planoto. Boje je navdihovalo veselje zaradi razpada Italije 8. septembra 1943, kar je primorskemu ljudstvu približalo svobodo in željo za združenje območja z matično domovino. Spopade dobro oboroženih, a slabo izurjenih borcev proti nemškim enotam, ki so šteje okoli 50 tisoč mož, nekateri opredeljujejo kot "čudež" v vojni, ki ga je treba zaradi njegovih posebnosti in političnih razsežnosti zapisati z "zlatimi" črkami. Največji politično-psihološki pomen vstaje in goriške fronte pa je bil najbrž v tem, da so v bojih zoper nemško vojsko prvič skupaj sodelovali Slovenci, Furlani in Italijani, s čimer so položili tudi temelje sodelovanju in sožitju treh narodov na Goriškem. Prof. Aldo Rupel je zapisal, da je med okoli pet tisoč udeleženci bojov na goriški fronti bilo 700 ali

nemara celo več Italijanov in Furlanov.

Govorniki na nedeljski manifestaciji so opozorili na pomen tedanjih bojev na goriški fronti za sedanji čas. O tem so v svojih posegih razmišljali župan občine Šempeter-Vrtojba Dragan Valenčič, župan občine Nova Gorica Mirko Brulc in predsednik goriške pokrajine Giorgio Brandolin, ki je obsodil nedavne izjave predsednika italijanske vlade Silvia Berlusconi

sti in narodov, ter v sobivanju jezikovnih in človeških razlik uresničitev nekega upanja.

Predsednika slovenske vlade Antona Ropa, ki je bil slavnostni govornik, so na ploščadi pred športnim središčem pozdravili borci s prapori, med njimi je bilo tudi nekaj praporov italijanskih partizanskih enot. Rop je opozoril, "da gre primorskim partizanom hvala, da se je v zapletenih mednarodnih razmerah lahko velik del slovenskega Primorja združil s Slovenijo v okviru tedanje Jugoslavije. Goriška fronta pa ostaja eno najsvetlejših dejanj slovenske zgodovine. Prvič so se tedaj v boju za skupne ideale, svobodo in socialni napredek združili pripadniki slovenskega, furlanskega in italijanskega naroda." Nadalje je dejal, "da je bila dolga pot, ki je naša dva naroda,

FOTO BUMBACA

slovenskega in italijanskega, vodila skozi vse tragične preizkušnje prejšnjega stoletja... Na stičišču slovenskega in romanskega sveta danes iščemo evropske odgovore." Rekel je, "da poslušalcem polaga na srce besede strpnost, soglasje, Slovenija. V vsaki od njih je naša moč, v skupnem stavku treh besed pa sta vsebovana naša prihodnost in naš ponos." Slavnostnega dogodka v Šempetru pri Gorici so se udeležili tudi predsednik Državnega zbora Borut Pahor, predsednik zveze združenj borcev Slovenije Ivan Dolničar, zunanji minister dr. Dimitrij Rupel, nekateri predstavniki italijanskega odporniškega gibanja iz Furlanije-Julijske krajine in župani občin z obeh strani meja, sestavljeni iz različnih skupno-

nih mednarodnih razmerah lahko velik del slovenskega Primorja združil s Slovenijo v okviru tedanje Jugoslavije. Goriška fronta pa ostaja eno najsvetlejših dejanj slovenske zgodovine. Prvič so se tedaj v boju za skupne ideale, svobodo in socialni napredek združili pripadniki slovenskega, furlanskega in italijanskega naroda." Nadalje je dejal, "da je bila dolga pot, ki je naša dva naroda, slovenskega in italijanskega, vodila skozi vse tragične preizkušnje prejšnjega stoletja... Na stičišču slovenskega in romanskega sveta danes iščemo evropske odgovore." Rekel je, "da poslušalcem polaga na srce besede strpnost, soglasje, Slovenija. V vsaki od njih je naša moč, v skupnem stavku treh besed pa sta vsebovana naša prihodnost in naš ponos." Slavnostnega dogodka v Šempetru pri Gorici so se udeležili tudi predsednik Državnega zbora Borut Pahor, predsednik zveze združenj borcev Slovenije Ivan Dolničar, zunanji minister dr. Dimitrij Rupel, nekateri predstavniki italijanskega odporniškega gibanja iz Furlanije-Julijske krajine in župani občin z obeh strani meja na Goriškem.

Marjan Drobež

Jezikoslovje

Simpozij o Davorinu Hostniku

V Šmartnem pri Litiji (40 km vzhodno od Ljubljane) je bil v sredo, 3. septembra, mednarodni simpozij ob 150-letnici rojstva slovenskega publicista, prevajalca in jezikoslovca Davorina Hostnika (1853-1929). Hostnik se je rodil na Podrožah blizu Šmartnega, na Dunaju študiral romanistiko in klasično filologijo, delal kot novinar pri Slovenskem narodu skupaj z Josipom Jurčičem, leta 1879 pa odšel v Rusijo, kjer je na gimnaziji v Rilsku poučeval latinščino, si ustvaril družino in 1929 umrl. Najpomembnejše Hostnikovo delo je rusko-slovenski slovar, ki je izšel 1897 v Gorici.

O gospodarski zgodovini Šmartnega in okolice je na simpoziju govoril Stane Granda, o političnih razmerah na Slovenskem v Hostnikovem času akad. Vasilij Melik, osrednja tema simpozija pa so bili slovensko-ruski odnosi, kot se kažejo v publicistiki in jezikoslovju od začetkov 19. stoletja do danes. O njih so poročali Iskra V. Čurkina (Moskva), Irena Gantar Godina (Ljubljana), Branko Marušič (Nova Gorica) in Silvo Torkar (Ljubljana). O Hostnikovem jezikoslovnem delu so poročali Aleksandra Derganc (Ljubljana), Ljubov V. Kurkina (Moskva) ter Vladimir Nartnik. Hostnikov rod je predstavil njegov pranečak An-

ton Hostnik, župnik v Št. Juriju pri Grosupljem: v 150 letih so iz njega izšli 3 katoliški duhovniki, dva - Davorinov brat in pranečak - sta umrla kot bogoslovca, njegova sestra je bila redovnica, njegov vnuk pa pravoslavni duhovnik v ZDA. Tone Smolej (Ljubljana) je poročal o Hostnikovih študijskih letih in o njegovem prevajalskem delu: v 70. letih 19. stoletja je bil Davorin Hostnik osrednji slovenski francist. Objavil je prvi slovenski knjižni prevod iz francoščine, iz italijanščine pa je med drugimi deli prevedel tudi Goldonijev komedijo *Sluga dveh gospodov*. Modrov prevajalski leksikon Hostnika ne navaja. O Hostnikovem bližnjem rojaku jezikoslovcu in literarnem zgodovinarju Josipu Marnu (1833-1893) je poročala Andreja Žele (Ljubljana).

Znanstvenega srečanja v ma-lem, a zgodovinsko zanimivem Šmartnem se je udeležila tudi Davorinova vnukinja Jelena Hostnik (78), ki živi v Voronežu (Rusija).

V zadnjih letih so v Sloveniji znanstveni simpoziji tudi po manjših krajih, kar dokazuje visoko kulturno in zgodovinsko zavest Slovencev, žal pa simpozija v Šmartnem ni podprlo ne Ministrstvo za kulturo niti župan občine Šmartno.

Jakob Müller

Ob slikarjevi sedemdesetletnici

Razstava Andreja Kosiča v goriškem Avditoriju

FOTO BUMBACA

V goriškem Avditoriju furlanske kulture je na ogled razstava goriškega slikarja Andreja Kosiča, ki nosi naslov *Stirje akordi*. Razstava sodi v okvir praznovanj umetnikove 70-letnice in v niz petih razstav v letošnjem letu na različnih razstavnih prostorih v Gorici in Novi Gorici.

Četrto letošnjo razstavo Kosičevih del, na katerih goriški likovnik predstavlja manj znana dela v različnih likovnih tehnikah, so od-

prli v četrtek, 11. t.m., ko se je na predstavitvi zbralo veliko ljubiteljev Kosičeve umetnosti, a tudi znancev in prijateljev obeh narodnosti, saj je Andrej Kosič poznan tudi kot dober in uspešen podjetnik.

Andrej Kosič pa je v likovni umetnosti poznan predvsem kot odličan akvarelist, zavezan odslikanju narave in zvest poimpresionistični tradiciji likovnega izražanja, saj njegova likovna dela slonijo na trdnih figurativnih temeljih slo-

venskega realizma in povojnega poetičnega realizma.

V goriškem Avditoriju Andrej Kosič predstavlja manj znana dela v tehniki akvarela, akrila, olja na platno in risbe ter osnutke za vitraže, o katerih je v italijanskem jeziku spregovorila Cristina Feresin, ki je izpostavila predvsem Kosičevo zavezanost krajinskemu izrezu, odslikavanju ubranosti in oskudnosti v naravi, kot je tudi poudarila, da osnutki kasneje realiziranih vitraž za sakralne objekte kažejo na to, da je Kosič v skoraj petdesetletnem ustvarjanju dosegel zavidljivo raven likovnega znanja.

Prevod kritičnega zapisa Cristine Feresin je predstavila v slovenskem jeziku prof. Lučana Budal, medtem ko je odbornik goriške občinske uprave za čezmejno sodelovanje dr. Damijan Terpin v obeh jezikih predstavil pomen razstave in seveda tudi lik goriškega slikarja.

Andrej Kosič je doslej imel že več kot 90 osebnih razstav pri nas, širše v Italiji, seveda v Sloveniji, Avstriji in drugod v svetu, sodeloval pa je na več kot 160 skupinskih razstavah.

Razstava bo na ogled do 30. septembra 2003.

JUP

Dobrodelna pobuda

Plastični zamaški naj ne gredo v smeti!

Kdor pozna gospo Branko Čotar Kranjec iz Lonjerja, ve, da vneto zbira plastične steklenične zamaške po vsem Krasu, tostran in onstran meje. Tega pa ne dela iz gole zabave. Gre namreč za resno stvar.

8
.....
ČETRTEK,
SEPTEMBRA
2003

“Na delovnem mestu smo letos spomladi izvedeli, da lahko s temi navidez nepomembnimi predmeti pomagamo svojim nepokretnim gostjam. Odkar je stekla akcija, smo v Domus lucis zbrali že več deset kilogramov plastike. Ko bomo imeli na zalogi kak kvintal materiala, ga bomo odnesli do podjetja, ki je specializirano v reciklaži. V zameno bomo tako dobili denar, s katerim bi radi nabavili nekaj invalidskih vozičkov. V teh mesecih mi je uspelo razširiti široko mrežo ‘zunanjih sodelavcev’, ki so se navdušili nad to pobudo in me redno zalagajo z zamaški. Zato bi rada izkoristila priložnost, da se jim tudi javno zahvalim. Moram pa povedati, da delujejo v Trstu in naši deželi še druga človekoljubna združenja oz. društva, ki se s takimi nabirkami ukvarjajo dalj časa, to sta npr. tržaška Unitalsi (Unione italiana trasporto ammalati Lourdes e santuari italiani) in predvsem dom Via di natale v Avianu pri Pordenonu, ki nudi prenočišče in prijazno okolje bolnim za rakom in njihovim sorodnikom.”

Pri nas gre za relativno nov pojav, v Franciji pa imajo lepo razpredeno mrežo, za katero skrbi društvo Les Bouchons d'Amour (ali po naše ‘Zamaški ljubezni’). Po krajši raziskavi smo odkrili, da gre za organizacijo, ki sloni na prostovoljnem delu in ima po vsem državnem ozemlju kar 97 zbirnih centrov, za katere skrbijo odgovorni, ki zbirko vodijo na teritoriju in skrbijo za primerne prostore, v katerih hranijo nabrani material. Po podatkih, ki segajo samo do lanskega leta, so njihovi sodelavci zbrali 485 milijonov ‘ljubezenskih zamaškov’, kar pomeni 1.167 ton plastike. S tem so ‘zaslužili’ nad 90 tisoč evrov, s katerimi so krili stroške za gradnjo sirotišnice na Madagaskarju in za druge humanitarne posege.

V Italiji nimamo podobne centralne ustanove, kljub temu pa se na krajevni ravni marsikaj dogaja. Med najbolj dejavnimi so v Toskani. V Livornu npr. deluje eno večjih italijanskih središč, ki ga upravlja mestna Karitas in je lani z 18 tonami plastičnih zamaškov nabralo 3.850 ev-

rov, s katerimi so sofinancirali gradnjo vodovodov v 15 tanzanskih vaseh. Prav o njihovi akciji so poročali tudi v lanskem decembrski številki italijanske poljudnoznanstvene revije Focus, da bi demantirali septembrski članek, v katerem so govorico o nabirkah odpadnih zamaškov obravnavali kot fantazijski proizvod. Socialni psihologi so namreč do nedavnega trdili, da izhajajo te in druge podobne govorice o dobrodelnem zbiranju raznoraznih odpadnih snovi iz bolj ali manj jasnega nelagodja oz. iz zavestnega ali podzavestnega občutka krivde zaradi vse bolj razširjenega konzumističnega življenjskega stila. Reciklaža in plemenita uporaba enega in istega predmeta naj bi potrošniškemu človeku tako omogočali, da se naprej drži jeklenih ‘razvad’, a se obenem prepričuje, da bo njegovo zapravljjanje le nekomu koristilo. Raziskovalci so preverili, da so bili glasovi o dobronamernih nabirkah v osemdesetih letih resnične prazne šale. Tudi prva govorica o zbiranju plastičnih zamaškov, ki se je pojavila v Italiji pred natančno desetimi leti, je bila le ena od številnih izmišljotin na temo. Včasih pa se govorice uresničijo. Prazne besede iz leta 1993 so danes realnost.

Organizatorji podobnih nabirk zagovarjajo uspešnost svojega dela na različnih nivojih. Prvi in glavni namen je seveda nuditi konkretno pomoč potrebnim skupnostim ali posameznikom, druga cilja na občutljivost širše javnosti: 1) s tem da se otroci in odrasli redno ukvarjajo z zbiranjem zamaškov (namesto da bi le prilično segli bolj ali manj globoko v žep), postanejo pozorni na težave drugih; 2) vsakdanji in praktični nauk pa je ta: pri reciklaži odpadnih materialov je zelo pomembno, da poskrbimo za primerno ločevanje letih, ker je njihova kemijska sestava različna in so zato tudi procesi recikliranja drugačni. Zamaški so namreč iz polietilena (PE), ki ga po potrebi predelavi uporabijo za jestvinsko embalažo. Prozorne plastične steklenice pa so iz posebnega polietilena (PET), ki je prisoten pri izdelovanju umetnih vlaken, kot je takoimenovani ‘pile’.

Zakaj pa prej omenjene ustanove nabirajo le zamaške in se ne menijo, recimo, za večje plastične predmete, je problem pravne narave. Za zbiranje vseh mestnih odpadkov (steklo, pločevinke, plastične steklenice in organski materiali) so po zakonu zadolžene ustanove oz. podjetja, ki so bila za to poverjena od javnih uprav. Za zamaške pa ni nikakršnih omejitev.

AL

Zaključili so se Dnevi Sklada Mitja Čuk

V parku Finžgarjevega doma na Opčinah

V ponedeljek, 8., in torek, 9. septembra, sta pod šotorom v parku Finžgarjevega doma na Opčinah potekali predavanja, ki spadata v pobudo Dnevi Sklada Mitja Čuk. Sklad prireja že vrsto let srečanja, posvečena problematiki oseb s posebnimi potrebami. Zanimanje Sklada pa zajema tudi širše področje vzgoje otrok. Organizatorji so tako letos na torkovem srečanju posvetili pozornost motnjam in težavnemu razvoju, ki ga imajo ne-

prizadeti otroci pri odrasčanju. Okrogla miza je nosila naslov *Pot k odraslosti: možne pregrade*. Sledili so si posegi šestih predavateljev. Ob moderatorji dr. Suzani Pertot so izvedenci, vsak z zornega kota področja, na katerem je aktiven, podali svoj razmislek o vlogi učiteljev in vzgojiteljev pri doraščanju otroka, tako da bi si ta zagotovil čim lepšo prihodnost.

Dr. Pertotova je takoj predala besedo vzgojiteljici v vrtcu Elizabeti Starc. Starčeva je najprej podčrtala dejstvo, da se družinsko okolje, v katerem otroci danes odrasčajo, bistveno razlikuje od tistega izpred petindvajsetih let. Četrto stoletje je namreč Starčeva zaposlena na tem področju in priča je bila negativni spremembi, katere glavni dejavnik je predvsem okrnitev patriarhalne družine. Nekoč so bili otroci bolj spoštljivi in ubogljivi. Družinski dejavniki pa so se v času spremenili. Starši so danes večji del dneva zaposleni s službo in se manj posvečajo otrokom. Danes se vzgojitelji tudi spopadajo z drugačnimi časi in različnimi vrednotami: otroci so videti bolj sebični, manj spoštljivi tudi do vrstnikov, se ne žrtujejo, ob neuspehu se zaprejo vase. Kot posamezniki pa se čutijo negotovi. Starčeva je namreč mnenja, da so danes otroci željni tiste ljubezni in dialoga, ki jim ju starši niso sposobni nuditi.

Učiteljica Olga Tavčar (slika levo) se je poglobila v vprašanje, kako tudi z verskega področja opažamo težave pri doraščanju. Tavčarjeva je najprej izhajala iz dejstva, da je človek religiozno bitje. Zdrav in naraven človek je človek zaupanja, ki se uresničuje v povezovanju z drugimi. Krščanska vera temelji prav na primarni izkušnji zaupanja. Verovati pomeni odpirati se Bogu in se mu v zaupanju predati. Vsekakor se otrokova odprtost za nadna-

ravno, za religiozno razvije, le če je v okviru družine deležen verske vzgoje.

Diplomirani psihologinji Valentina Fachin in Roberta Sulčić (slika desno) sta ožigosali predvsem negativni odnos, ki ga nekateri starši imajo z otroki. Fachinova je opozorila na potrebo po uravnovešenju med razumom in čustvi. Otroke je treba predvsem poslušati, saj razmišljanje ni golo podajanje informacij, je predvsem pogovor, potreben že v mladih letih. Sporni odnosi v družinskem krogu so lahko razlog za zasvojenost mladih. Tako je Roberta Sulčić podala nekaj tipoloških primerov družinskih skupin, ki postanejo večkrat povod, da mladi zaide na nevarno pot.

Marsikateri mladostnik se je verjetno prepoznal v neposrednem posegu vzgojitelja Gorazda Pučnika, aktivnega predvsem na športnem področju. V pubertetnem obdobju je mladostnik podvržen lenobi, včasih pa tudi prepričanju, da ni zmožen določene opravila umejaniti. Takrat zaide mladostnik v krizo, iz katere mu je treba pomagati. Mlade je treba učiti premagovati same sebe in frustracije; navaditi jih je treba tudi na neprijetne doživljanje in opravila. Najpomembnejše pa je jih prepričati, da lahko v čem uspejo. Prav zato je šport tako pomemben dejavnik vzgoje: uspehi, ki jih najstnik doživlja v športu, bi mu morali pokazati, da je v določeni panogi (ki je lahko tudi gla-

sba, gledališče itd.) uspešen.

Logopedinja v Portorožu, Dušanka Kosmač, je podčrtala predvsem neusposobljenost učiteljskega kadra glede otrok s posebnimi potrebami. Učencem, dijakom, staršem in vzgojiteljem lahko stojijo ob strani izkušeni izvedenci, ki

pripomorejo k čim bolj normalnemu razvoju potrebnih.

Preventivno učenje psihologije v šoli je na ponedeljkovem srečanju poudaril dr. Andrej Beličič, saj ta stroka lahko dijake nekoliko pripravi in osvešči o življenjskih problemih, ki se bodo neizogibno pojavili.

Po zahtevnih temah torkove okrogle mize so gojenci Vzgojno zaposlitvenega središča Mitja Čuk, ki letos praznuje petnajstletnico delovanja, popestrili šotor z uprizoritvijo gledališke predstave *Muce Copatarice*, nato pa je sledila družabnost.

Igor Gregori

Ljubljana / Apimondia

Izlet čebelarkega združenja

V ponedeljek, 27. avgusta, sta organizirali društvi s tostran in z onstran strani meje skupni izlet na svetovni čebelarski kongres Apimondia 2003 v Ljubljano.

Avtobus je odpeljal z Opčin, kjer nas je nagovoril in tudi vodil našo tržaško skupino dr. Dorigo, predsednik čebelarkega združenja za Tržaško. Rekel je, da se čuti srečnega, ker sta uspela s predsednikom Čebelarkega društva Sežana, kot prvi znak obojestranskega zblizevanja, organizirati izlet na tako pomembno mednarodno razstavo.

živih bitij, ki so potrebna za usklajeno življenje na zemlji. Vse to bi vsaj deloma pripomoglo, da bi se v svetu začela reševati vprašanja onesnaževanja, propadanja in uničevanja okolja. Stari rek pravi: ko bo izginila čebela, je na vrsti človek.

Razstava Apimondia 2003 je presegla vsako pričakovanje in po mnenju razstavljalcev je bila doslej ena najlepših. Čez 2.000 je bilo samo tujih udeležencev, kateri so ob brezhibni organizaciji slovenske Čebelarke zveze uživali ob strokovnih predavanjih in gostoljubnih obiskih pri slovenskih čebelarjih po Sloveniji. Spoznali so njeno lepoto in predvsem

čustveno navezanost in ljubezen slovenskega čebelarja do domače kranjske čebelice.

Vsa čast in zahvala Čebelarski zvezi in njenim članom, da so s to razstavo ponesli v svet ugled slovenskega čebelarstva in njegovega prvega učitelja Antona Janše.

Slovenski čebelarji s Tržaškega si želimo še nadaljnjih plodnih stikov s Čebelarskim društvom Sežana, predvsem pa želimo, da bi se v našem združenju, kot nekdanj v času predsedovanja gospoda profesorja Terčelja, dosledno upoštevala na sejah in v dopisovanju domača slovenska beseda.

Lupinc Bogomila

50 let klasične gimnazije v Trstu

Zlati jubilej maturantov

V letošnjem poletju je minilo 50 let od prve mature na slovenski klasični gimnaziji v Trstu. Jubilej smo nekdanji sošolci in sošolke počastili na prijateljskem srečanju v Dekanah v slovenski Istri. Dogodek smo sklenili ohraniti v zasebnosti predvsem tudi zato, ker smo se vsi pod vtisom nedavne smrti dragega sošolca in prijatelja inž. Zdravka Toškana.

Če se kljub temu s tem poročilom oglašamo v javnosti, je to zato, da ne bi šel brez

sledu mimo dogodek, za katerega menimo, da je vreden spomina z nekega širšega kulturnega vidika.

Naša matura v poletju 1953 je predstavljala dopolnitev projekta, ki se je bil rodil leta 1948 pod anglo-ameriško upravo Svobodnega tržaškega ozemlja. Klasična gimnazija - bili smo le vzporednica realne - je bila tako v svojem petem letu pripeljana do izpolnitve. Udarjen je bil pečat, vsa naslednja leta in desetletja so potem tekla v normal-

nosti šolskega življenja. Bilo je samoumevno, da je v Trstu tudi slovenska klasična gimnazija.

Naš razred je bil miniaturna Slovenija: Tržičani, Goričani, Istrani, mladi ljudje iz osrednje domovine. Tako je bilo tudi z našimi profesorji in ravnatelji. Imeli smo se radi, to se je ohranilo do danes, na to smo ponosni.

Na jubilejnem srečanju smo se spomnili vseh, zajelo nas je občutje hvaležnosti in spoštovanja.

Ampak naša misel, ker je že sporočena v javnost, naj bo predvsem namenjena sloven-

ski klasični gimnaziji v Trstu. Ob obletnici prve mature ji želimo, da bi bila vedno prisotna povsod, kjer duh išče pot, kjer se podajajo roke sporazumevanja, kjer mladost načrtuje vizije lepšega sveta.

Vivat, crescat, floreat!
Dekani v slovenski Istri,
11. septembra 2003

Leander Cunja,
Milan Gregorič,
Dušan Gruden,
Marta Legiša,
Saša Martelanc,
Erika Pojavnik,
Marija Ravnik,
Anica Šturm,
Ines Tence

55. Marijanski shod na Opčinah

“Molimo drug za drugega”

Na drugo septembrsko nedeljo, praznik Povišanja sv. križa, je bil ob zelo lepem vremenu na Opčinah tradicionalni, tokrat že 55. Marijanski shod, skupni praznik vernikov s Krasa, iz mesta in z Brega, ki ob prazniku Marijinega rojstva dokazuje svojo navezanost na Božjo Mater. Geslo letošnjega srečanja je bila misel božjega služabnika Jakoba Ukmarja: “Če bomo drug za drugega molili in drug za drugega delali, bomo najboljši shajali”.

Kot uvod v praznovanje je bil na predvečer v openski cerkvi koncert Združenega zbora Zveze cerkvenih pevskih zborov iz Trsta pod taktirko dirigenta Edija Raceta in ob orgelski spremljavi Tomaža Simičiča. Večer je uvedla in povezovala Matejka Peterlin Maver, ki je poudarila pomen tega srečanja in potrebo po skupnem prizadevanju duhovnikov in laikov, da bi shod dobil širšo obsežnost in pomen ter tako postal vidnejši izraz navezanosti vernikov na Marijo. Zbor je predstavil izbor Marijinih pesmi, med kateri-

mi so gotovo izstopale ljudska Lepa si, lepa roža Marija v priredbi Ubalda Vrabca, romarska Svetogorska Mati mila Vinka Vodopivca in Pogled na nas z višave Stanka Premrla. V znamenju lepega, a hlad-

karja za Slovence Franca Vončine v procesiji podali iz cerkve. Narodne noše, skavti in številni verniki so ustvarili res lepo in pisano množico romarjev. Soho Matere Božje so, kot veleva dolgoletna tra-

-“pil”, kjer bi Marijina podobna spet našla primerno mesto kot nekdanj. Procesija se je nato spet vrnila k cerkvi, kjer se je ta tradicionalna septembrska verska svečanost na Opčinah končala, kot veleva navada, s slovesno mašo za opensko cerkvijo. Daroval jo je tržaški škof msgr. Evgen Ravignani, ki je v svoji homiliji med drugim govoril o tem, kako lahko v Božji luči iz majhnosti nastane veličina. Mestece Betlehem je po vsem svetu poznano kot Jezusov rojstni kraj. Mala in ponižna Marija pa je bila izbrana za izredno poslanstvo. S tem razmišljanjem je tržaški škof želel izpostaviti prepričanje, da za merjenje resničnega pomena stvari, ljudi in narodov niso pomembne številke. Med mašo se je izmenjavalo petje skavtske mladine in priložnostnega združenega zbora, ki so ga sestavljali pevci in pevke iz raznih župnij. Vodil ga je Edi Race, na električne orgle pa spremljal Tomaž Simičič.

Sara Magliacane

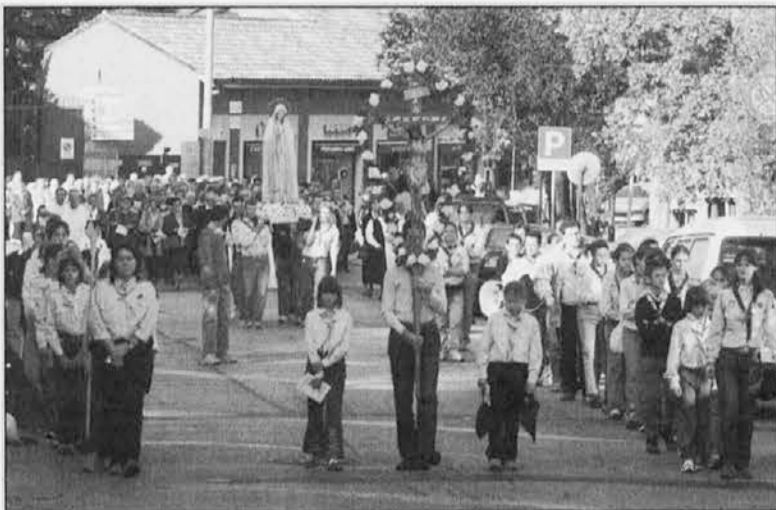

FOTO KROMA

negi vremena se je nedeljski popoldanski shod pričel v openski župnijski cerkvi s petjem Marijinih pesmi in razmišljanjem ob branju misli iz papeževega pisma o molitvi rožnega venca, ki predstavlja “skrajšano pot” do Marije, in do poglobitve Jezusovega življenja in nauka. Zbrani verniki so se nato pod vodstvom škofovega vi-

dicija, nosili skavtje, spreved pa je ob petju in molitvi šel izpred cerkve do Nanoškega trga pred openskim tramvajem, kjer je prisotne nagovoril openski župnik Franc Pohajač. V imenu faranov je širšo javnost, predvsem pa tržaško občinsko upravo opozoril, naj ponovno postavi na ta trg, ki mu domačini pravijo Škavnica, nekdanjo kapelico

šal, spoštoval najlepšo božjo zapoved: ljubiti bližnjega. Njegovo priljubljenost je dokazalo izredno veliko število ljudi, ki so se od blizu in daleč prišli pokloniti pokojniku, kateremu so v slovo peli cerkveni pevci in ob odprtem grobu še njegovi veliki prijatelji Fantje izpod Grmade.

Dragi Ciril, naj Ti bo lahka domača zemlja, na katero si bil tako navezan in si jo ljubil. Bratu, sestram in ostalim sorodnikom iskreno sožalje. NK

šmi ter skedenj s patrami, kamor spravljajo seno. Bivalni del domačije krasi lesen balkon (balkon), celotna domačija pa je na voljo vsem, prav vsem, slovenskim družtvom za razne kulturne prireditve. Tu je skupno s bratom in sestrami gospodoval pokojni Ciril, ki ga je najbolje označil domači župnik Švara, ki mu je bil tudi prijatelj. V kratkem pogrebem govoru ob prepolini domači cerkvi je dejal, da se je Ciril istovetil s tistim, ki je lačnemu dal

jesti, žejnemu piti, žalostnega tolažil itd., ne da bi za to pričakoval niti zahvale, kaj šele plačilo. Sam bi še dopolnil, da je bil Ciril živa pričča tistega, ki ga je na Dragi označil mladi jezuit Mirko Pelicon, ko je trdil, da mora kristjan stremeti za tem, da ljubi in bo ljubljen. Prav to je bil pokojnik, ki gotovo ni imel neprijateljev, saj ga je bila sama dobrota in skrb za domačo in širšo skupnost. S svojim življenjem je dokazal, da je, ne da bi ga kdo karkoli vpra-

šal, spoštoval najlepšo božjo zapoved: ljubiti bližnjega. Njegovo priljubljenost je dokazalo izredno veliko število ljudi, ki so se od blizu in daleč prišli pokloniti pokojniku, kateremu so v slovo peli cerkveni pevci in ob odprtem grobu še njegovi veliki prijatelji Fantje izpod Grmade.

šal, spoštoval najlepšo božjo zapoved: ljubiti bližnjega. Njegovo priljubljenost je dokazalo izredno veliko število ljudi, ki so se od blizu in daleč prišli pokloniti pokojniku, kateremu so v slovo peli cerkveni pevci in ob odprtem grobu še njegovi veliki prijatelji Fantje izpod Grmade.

OBVESTILA

VASČANI SOČERGE v Istri vabijo na praznik sv. Evfemije v nedeljo, 21. septembra, in na ogled novega župnijskega posvečenega pok. msgr. Mariju Živicu. Prijave za kosilo in avtobus do zapolnitve mest na tel. št 040 575525 (Zanevra). Odhod avtobusa s trga Oberdan v Trstu ob 10.45, kosilo ob 12. uri v Sočergi, ob 15. uri pa sveta maša.

V SREDO, 24. septembra, bo ob 20. uri v župnijski dvorani v Nabrežini mesečna konferenca. Dr. Rafko Dolhar bo govoril “o današnjem položaju v Kanalski dolini”. Sledijo razgovor, diapozitivi in družabnost. Vljudno vabljeni!

SLOVENSKA VINCENCIJEVA konferenca letos še posebno toplo vabi na praznovanje svojega zavetnika sv. Vincencija Pavelskega, ki bo v četrtek, 25. septembra, ob 16. uri, pri Šolskih sestrah pri Sv. Ivanu, ul. delle Doccie 34. Pri maši bomo molili za božjo pomoč v novem delovnem letu, pa tudi po namenu vsedržavnega odbora Družbe sv. Vincencija Pavelskega za osamljene in revne, zlasti za kaznjence. O tem in o izletu na Koroško se bomo pomenili tudi po maši ob čaju.

ŽUPNIJA PROSEK vljudno vabi na koncert v župnijsko cerkev, ki bo 28. septembra ob 18. uri. Sodelujejo: Susanna Gilotta, flavta, Miran Zitko, tenor in Davorin Starrec, orgle.

KLUB PRIJATELJSTVA prireja izlet na prelepo Koroško v ponedeljek, 6. oktobra. Ustavili se bomo ob vojvodskem prestolu na Gospodarskem polju in se spomnili na že v minulih časih demokratsko voljene slovenske kneze; poromali bomo h Gospe Sveti in nato še k sv. Hemi na Krko. Vpisovanje je do 27. septembra oziroma do zapolnitve mest na telefonskih številkah 040 639949 (Bole), 040 43194 (Martelanc) in 040 225468 (Puntar) v večernih urah.

DAROV

ZA OD neurja prizadete v Kanalski dolini daruje Slovenska Vincencijeva konferenca v Trstu 300,00 €.

ČESTITKE

V sredo, 11. t.m., je na tržaškem konservatoriju G. Tartini diplomirala iz klavirja naša **Martina Feri**. Iz srca ji čestitajo prijatelji in sošolci iz Trsta. Ob uspešno opravljeni diplomu iz klavirja na tržaškem konservatoriju čestitata **Martina Feri Tamara in Nataša**.

IN MEMORIAM

Ciril Terčon

Pred tednom dni smo pospremili k zadnjemu počitku enega stebrov slivenske skupnosti, ki je po dolgi bolezni omagal.

Ciril je bil starejši brat številne Pirčeve družine, kjer je še danes ohranjena pristna kraška domačija s zaprtim borjačem, v katerega vodi kraški porton in ki zajema tako bivalni kot gospodarski del kmetije s kravami, koko-

Dan osamljenosti kaznjencev

Vsedržavni dan Družbe sv. Vincencija Pavelskega

Družba sv. Vincencija Pavelskega bo letos praznovala tretji vsedržavni dan, posvečen spoznavanju revščine in zlasti osamljenosti ljudi. Letos bo ta dan 28. t.m. Vsedržavni odbor Družbe sv. Vincencija Pavelskega je predlagal, naj bi ob tej priložnosti seznanili čim večje število oseb o problemih revežev in osamljenih. L. 2001 je bil dan posvečen osamljenosti ostarelih, letos pa bo osamljenosti kaznjencev.

Kdor se je prepričal, je prav, da prestane zaslužni kazen. Toda ne smemo pozabiti, da je tudi kaznjencev človek kot vsak drug. Le nesrečnejši je. Osamljen je, ko je v ječi. Se bolj osamljen in nesrečen je, ko odplača svoj dolg pravici in pride iz zapora, ker se ga vsi “dobromisleči” ljudje izogibajo. “V ječi sem bil in ste me obiskali,” govori Kristus. Jezus

se istoveti tudi s kaznjencem. Zato hočejo člani Vincencijevih konferenc posredno ali neposredno pomagati tudi najbolj dramatičnim osamljenim revežem, njim in njihovim družinam. Zato pozivajo oblasti in podjetja, naj poskrbijo zaposlitev tistim, ki pridejo iz zapora. Če imajo delo, je manj možnosti, da bi spet zašli na kriva pota. Posebne skupine prostovoljcev, ki so se pripravljali na posebnih tečajih, z dovoljenjem Ministrstva obiskujejo kaznjence v ječah. Skušajo jim lajšati osamljenost, zlasti pa jih vzpodbujajo, da se izučijo kake obrti za samostojno delo ali izpopolnijo za zaposlitev v kakem podjetju. Ko pridejo iz ječe, ti prostovoljci še dalje sledijo in pomagajo svojim varovancem.

Kaj pa mi, navadni člani Vincencijevih konferenc in sploh vsi ljudje, ki živimo na

prostosti? V ječe bi bolj težko prišli, ker je za to treba posebnega dovoljenja. Lahko pa pomagamo družinam zapornikov, ki se znajdejo v revščini in osamljenosti. Lahko morda tudi pomagamo ljudem, ki so odslužili kazen, da jim najdemo zaposlitev; to zlasti podjetja, ki imajo potem nekaj olajšav od države. Lahko z denarnim nakazilom podpremo skupine prostovoljcev, ki zbirajo svoj čas za poplisanje kaznjencev samih in za izboljšanje njihovih življenjskih razmer.

Posebno pa lahko molimo, da bi Bog razsvetlil politike in gospodarstvenike, da bi vzeli problem kaznjencev, najbolj zapuščenih revežev, zelo resno v poštev, pa ne samo z besedami. Lahko molimo, da bi mi vsi postali bolj strpni in uvidevni, da ne bi zaničevali tistih, ki so prišli iz zapora, ampak bi jim pomagali. Ko so odsedeli svojo kazen, so spet osebe kot mi. Mi pa smo jim dolžni pomagati, da se ne

zapletejo ponovno v kazniva dejanja. Še posebno tisti, ki so bili zaprti za lažje prestopke. Slovenska Vincencijeva konferenca v Trstu trenutno ne sodeluje pri prostovoljcih, ki obiskujejo kaznjence. Pred leti smo imeli tam zastopnika. Zdaj se bolj posvečamo drugim dejavnostim, ki jih ne manjka. Toda z molitvijo se bomo spomnili teh trpečih oseb in tudi ljudi, ki skrbijo, da bi jim bilo boljše. Kakor vsako leto, bomo začeli novo delovno leto o prazniku sv. Vincencija Pavelskega, ki je 27. septembra. Zbrali se bomo že v četrtek, 25. septembra, ob 16. uri, pri Šolskih sestrah pri Sv. Ivanu. Naš duhovni svetovalec, g. Jože Špeh, bo daroval v ta namen sv. mašo. Po maši se bomo ob toplem čaju pomenili o marsičem, tudi o problemu kaznjencev, pa tudi o problemu ostarelih oseb. In o izletu Kluba prijateljstva na Koroško! Pridite! K praznovanju in na izlet.

Nada Martelanc

Izgredi na trgu Goldoni

Med koncertom na Trgu Goldoni, ki ga je društvo Promemoria priredilo v petek, 12. t.m., je prišlo do neprijetnega dogodka: dve osebi sta po pretepu morali v bolnišnico zaradi poškodb. Okoliščine, v katerih je pretep nastal, še niso jasne; obstajajo namreč različni verziji, ki ju nudita kvestura na eni strani in organizatorji na drugi. Prvi ranjenec je albanski fant; policija trdi, da se je le-ta na kraju dogodka le sprehajal, drugi opisujejo ranjenca kot Albanca, ki se je v Trstu rodil in zahaja v kroge skrajne tržaške desnice. Njegov namen na petkovem večeru naj bi bilo izzivanje. Druga žrtev je bil agent v civilu, ki je hotel napadalca identificirati. Med prerivanjem je agent dobil udarec v nos. Društvo meni, da policija ni posegla zato, da bi provokacije in žalitve desničarskih skrajnežev zaustavila. Policija je v petek odpeljala v pripor fanta Massimiliana Marina in Riccarda Patarina, ki je agenta ranil.

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE

razpisuje

ABOMNA ZA SEZONO 2003-2004

Dosedanji abonenti lahko potrdijo svoj sedež **od 17. do 24. septembra**. Redni vpis abonmaja bo potekal **od 25. septembra dalje**.

Gledališka blagajna bo v času vpisa odprta **od ponedeljka do petka od 10. do 14. ure**.

Vse informacije dobite na brezplačni telefonski številki **800 214301** ali na telefonski številki **040 362542**.

UVOD V SEZONO 2003-2004

Boris Kobal

DRAGI KUČAN TI PIŠEM...

SATIRIČNI KABARET

V petek, 26. septembra, ob 20.30

Abonentom gledališke sezone 2003-2004 **podarimo ogled predstave**.

Pokrovitelj otroškega sporeda
ZADRUŽNA KRAŠKA BANKA

Šolska maša za goriške srednješolce S pogumnim "hop!" skok v novo šolsko leto

FOTO: BUMBACA

V četrtek, 11. t. m., so se učenci srednje šole I. Trinko v Gorici, upoštevajoč modri slovenski pregovor "Z Bogom začni vsako delo, da bo dober tek imelo", zbrali v cerkvi sv. Ivana, v kateri je g. Marjan Markežič, njihov veroučni profesor, vodil mašno daritev, ki naj bi bila priprošnja Bogu za srečen uvod v novo šolsko dogodivščino. Za evangelij je izbral znano priliko o dveh sinovih, ki jima je oče naložil nalogo, naj gresta v vinograd delat. Prvi je obljubil, a ni šel, drugi je dejal, da se mu ne ljubi, a je vendarle šel. Na ta svetopisemski zgled je navezal zgodnico o treh hudučkih, ki so se zmenili, da bodo šli na zemljo pridobivati ljudi zase. Prvi je Luciferju zatrdil, da bo ljudi privabljal, govoreč, da Boga ni, drugi, da ni pekla in peklenščkov, tretji pa tako, da jim bo neprenehoma prišepetaval, da

lahko delo in obveznosti preložijo na naslednji dan. Lucifer je slednjega zelo pohvalil in mu zagotovil, da si bo pridobil nešteto privrženec. Mi ljudje namreč zelo radi prelagamo dolžnosti na "jutri". G. Marjan je, potem ko se je spomnil žrtv atentatov izpred dveh let in opozoril na neprecenljivo dragocenost miru, priporočil učenecem, naj se odločno borijo proti odlašanjem: šolsko delo morajo opraviti čim prej in čim boljše. Zato si je tudi letos izmislil geslo za kar najboljši potek šolskega leta, in sicer Hop!, kar naj pomeni: Hudučki, obvezno proč! in hkrati: Hočem, odločno pohitim!

Če bodo učenci imeli zmeraj pred očmi ta drobni vzklík in njegovo bistro razlago, jim šolsko delo ne bo povzročalo težav in ga bodo z uspehom speljali do konca.

Ob novem šolskem letu

Razveseljiv začetek tudi v višješolskem središču

S 15. septembrom je pouk stekel tudi v tem središču, kjer se bo letos izobraževalo skupno 214 dijakov (lani 208, predlani 206). Razveseljivo je, da krivulja obiska že nekaj let vztraja navzgor. Velika večina malih maturantov se je odločila za nadaljnje šolanje v slovenskem središču, le približno desetina je kot vsako leto izbrala šolanje na italijanskih poklicnih ali drugačnih zavodih za specifična povpraševanja, ki jih središče ne more kriti.

V zvezi z licejskim polom beležimo letos nekaj novosti. Po upokojitvi dolgoletne ravnateljice Majde Sfiligoj je vodstvo tega pola sprejela dosedanja profesorica na zavodu Mihaela Pirih. Druga tukajšnja novost je v tem, da se z letošnjim letom začneja ločevanje znanstveno-tehnološke in družboslovne smeri, kjer so bili razredi do sedaj artikulirani (nekateri predmeti so bili skupni vsem dijakom, pri specifičnih predmetih pa so se dijaki ločevali v dve skupini). Tako sta letos prvič dva povsem ločena prva razreda znanstvenega in humanističnega liceja. Novi zakon št. 53 z dne 28. marca t.l. namreč ne predvideva več dosedanjih smeri. Ni potrebno posebej poudariti, da je nastajanje dveh povsem samostojnih učnih smeri pridobitev za goriško šolstvo tudi v luči novih delovnih mest in je s tem nagrajen trud, ki ga je učno osebje skupno v ravnateljstvu pred leti vložilo v posodobitev teh učnih smeri. Proforski zbor je torej

pomlajen z mlajšimi pedagogi, ki bodo krili nove učne potrebe in nadomestili kolege, ki so se medtem upokojili.

Zaradi številnejših vpisov zadnjih let so bile potrebne tudi za letošnje leto v tem šolskem krilu manjše prostorske prilagoditve v zvezi z razredi.

Na vseh licejih Gregorčič-Trubar se bo letos izobraževalo skupno 107 dijakov (lani 86). Kar 14 tretješolcev se je odločilo za humanistični licej, 11 pa za znanstveni (lani 6 odnosno 8). Skupno bo na licejih S. Gregorčič kar 77 dijakov (lani 54). Letošnje številke povedo, da je trenutno družboslovna oz. humanistična smer najbolj obiskana učna smer v celotnem središču.

Na istem izobraževalnem zavodu bo klasična smer imela v prvem razredu 8 dijakov (lani 4), vseh dijakov na klasični gimnaziji in liceju P. Trubar bo skupno 30 (lani 32).

Tudi na tehničnem polu, ki ga vodi ravnateljica Ida Primožič, bo letos 107 dijakov (lani 122). Največ jih bo tudi v tem letu na industrijskem tehničnem zavodu J. Vega, in sicer 43 (lani 53). V I. letniku je vpisanih 8 dijakov (lani 16). Poklicni zavod I. Cankar bo obiskovalo skupno 35 dijakov (lani 38). Za I. letnik turistične smeri so se odločili 4 dijaki (lani 8). Trgovski tehnični zavod Ž. Zois bo obiskovalo skupno 29 dijakov (lani 31). Tudi za to smer so se letos prvič odločili 4 dijaki (lani 8).

Harjet Dornik

Odbor proti upepeljevalniku v Sovodnjah priredil tudi javno srečanje

Zakaj odločno proti upepeljevalniku?

Že nekaj tednov slovenski in italijanski tisk skoraj dnevno poroča o številnih pobudah Odbora za zaprtje goriškega upepeljevalnika in nenehno opozarja na vprašanja, ki jih je Odbor javno sprožil.

Na osnovi poročanja in govoric, ki se širijo, si verjetno marsikdo od bralcev predstavlja vso zadevo kot neke vrste legitimni protest ogorčenih krajanov, ki odklanjajo delovanje onesnaževalne naprave, ki dobrih trideset let neestetsko "krasi" severni vhod v Sovodnje in ki je v zadnjih šestih letih delovala s posebnim dovoljenjem, v prvih petnajstih pa brez vsakršnih zaščitnih filtrov. Marsikdo bi si lahko tudi mislil, da isti krajan opozarjajo, zgolj na lokalni problem, pozabljajo pa na dejanske potrebe širše skupnosti, ki - kot dobro vemo - odpadke proizvaja in bo po izračunih Pokrajine v naslednjih letih samo na Goriškem proizvedla 80 tisoč ton smeti na leto. Isti si lahko mislijo tudi, da je treba odpadke uničevati in da je upepeljevanje najboljša in najbolj poceni rešitev, zato bi bilo prav, da bi Sovodenjci malce potrpežljivi. Marsikdo si lahko misli to in še marsikaj, saj se je o tem v zadnjem času veliko polemiziralo, a tako mišljenje je zgrešeno, kot dokazujejo argumenti, s katerimi Odbor stopa v javnost.

Jasno je, da so Sovodenjci, katerim so se pridružili tudi drugi ljudje iz sosednjih vasi, že zdavnaj presegli zgolj lokalistično odklanjanje obrata, ki si ga nihče ne bi želel za hišnega sosedja, in da se Odbor vse bolj spreminja v gibanje, ki se zavzema za racionalno, z zdravjem kompatibilno in ekonomsko vzdržljivo rešitev problematike odpadkov.

A pregledimo zadevo od začetka. Kot smo že omenili, goriški upepeljevalnik deluje od leta 1997 samo na osnovi posebnega dovoljenja, ki mu omogoča obratovanje do februarja 2004, čeprav ne izpolnjuje standardov emisij v at-

mosfero, ki jih zakon določa. Gre za tehnološko zastareli objekt, z zmogljivostjo približno 15 tisoč ton letnega izgorevanja odpadkov, služi pa predvsem občini Gorica, ki se žiga v njem dobrih 70% vseh svojih smeti. Dežela je leta 1997 izdala posebno dovoljenje, da bi lokalni upravi dala čas za prilagoditev naprave novim zahtevam, ki jih je leta 1997 določil Ronchijev dekret. Od tistega trenutka dalje pa je stvar obležala v uradih. Tedanja Valentijeva desnosredinska uprava ni premaknila niti mezinca, da bi zaščitila zdravje občanov in, kot je v Italiji navada, se ni spustila v reševanje problemov, ko je bil za to čas. Odgovornosti je na račun zdravja raje prepustila drugim. Dejstvo je, da se je nova levosredinska uprava letos spomladl znašla v veliki časovni stiski, saj se je dobro zavedala, da bo upepeljevalnik s februarjem morala zapreti, problem smeti pa bo ostal. Potrebno je bilo iskati rešitev, a kot se v takih primerih rado dogaja, mrzlično iskanje rešitev, še posebno, če niso usklajene z ostalimi sodobnimi, ne privedejo do najbolj racionalnih rezultatov, kaj še ekonomsko vzdržnih.

Odbor je v bistvu izpostavil ta problem. Zadeva namreč ni več stvar zaščite lastnih interesov, kot je predsednik odbora Julijan Čaudek izjavil na vaškem posvetu v Sovodnjah prejšnji petek (na sliki), ampak predvsem z a š č i t a zdravja in izpostavljanje neracionalnosti ter ekonomske neupravičenosti izbire goriškega Občinskega sveta.

Žal predvsem v italijanskem dnevnom tisku je ta ključni vidik stopil v ozadje, medtem ko so v ospredje umetno pršla na dan razhajanja v Slovenski skupnosti, ki je sicer na pokrajinskem tajništvu v torek, 9. septembra, enotno zavzela stališče za zaprtje upepeljevalnika, in podatki o rakastih obolenjih v okolici upepeljevalnika, kar je logično sprožilo alarmizem in vrsto polemik med ljudmi.

To pa, na kar Odbor vedno opozarja, je dejstvo, da bo Pokrajina morala do konca leta 2003 sprejeti načrt, ki bo srednjeročno rešil problem uničevanja 80 tisoč ton odpadkov na leto. V tej luči je pripravila tri osnutke, vsi trije pa so težko uskladjivi z izbiro goriške občine, ki naj bi z namestitvijo filtrov zastarelemu upepeljevalniku podaljšala življenje. Potrebe Pokraj-

ne so drugačne. Dejstvo je, da Pokrajina predvideva v naslednjem triletju ločeno zbiranje odpadkov, namenjenih reciklaži za 40 tisoč ton letno. Če bomo v goriškem upepeljevalniku sezigali 15 tisoč ton, kaj bomo z ostalimi 25 tisoč tonami? Bomo morda zgradili nov upepeljevalnik ali pa širili obstoječega? Obe rešitvi sta vprašljivi. Izgradnja novega upepeljevalnika za tako malo odpadkov je pravi ekonomski nesmisel. Neodvisni strokovnjaki so si namreč enotni v tem, da ekonomsko rentabilen upepeljevalnik mora sezigati nad 100 tisoč ton odpadkov letno. Sirjenje obstoječega pa je zaradi lokacije nemogoč, saj najprej ni fizičnega prostora, v drugi fazi pa Dežela sama v zakonodaji pravi, da taki obrati morajo biti oddaljeni od hiš.

Potemtakem, opozarja odbor, zakaj ne bi naše uprave naredile kakovostni skok in začele iskati za goriško pokrajino alternativne poti v smeri reševanja problematike uničevanja odpadkov? Odbor opozarja, da prav v bližnji deželi Veneto, kjer so nekatera mesta uvedla izključno ločeno zbiranje odpadkov, so v enem letu dosegli, da se je globalna proizvodnja smeti zmanjšala od 20% do 30%, kar bi za Goriško pomenilo letno proizvajanje od 66 tisoč do 56 tisoč ton odpadkov, teh pa reciklirajo od 55% do 75%, ostalo odnašajo v odlagališča. To bi konkretno za Goriško pomenilo v najslabšem primeru odnašanje na odlagališča le 29 tisoč ton odpadkov, v najboljšem pa pod 20 tisoč ton. Če so ti podatki utemeljeni, se upravičeno lahko sprašujemo, ali ne bi bila ta rešitev za problem odpadkov bolj zrela in civilna?

P.S.: Za tiste, ki pa raje gledajo ekonomsko plat problema, naj povemo, da po podatkih, ki jih posreduje odbor, bo stalo uničevanje 1 tone smeti v goriškem upepeljevalniku 200 evrov, v odlagališču pa 90 evrov.

PC

FOTO: BUMBACA

Rajonski svet Štandrež

Upepeljevalnik: vrh ledene gore?

Po poletnem premoru se je prejšnji četrtek ponovno sestel štandreški rajonski svet, ki se je v bistvu posvetil obravnavi ene same tematike: varstvu okolja ali z drugimi besedami kvaliteti življenja. Na sejo so bili povabljeni in se je tudi udeležili Giorgio Matassi za Deželno agencijo za varstvo okolja (ARPA), deželni svetovalec in član komisije za okolje Mirko Spazapan, odbornika za okolje pri goriški občini oz. pokrajini Alessandro Bon in Franco Sturzi ter Silvester Primožič kot predsednik Komisije za okolje goriškega občinskega sveta. Seji so prisostvovali tudi člani naravovarstvenih organizacij in delegacija sovolednjanskega odbora za zaprtje upepeljevalnika.

Iztočnico seje je nudil go-

riški upepeljevalnik, v okviru kompetenc rajonskega sveta pa je predsednik Breščak razširil razpravo, ki se ni izčrpala v enem večeru, na serijo drugih naravovarstvenih problemov, ki se ne tičejo samo vasi, ampak zadevajo tudi občine. Upepeljevalnik namreč ni edini vir onesnaževanja, nasprotno so se emisije škodljivih snovi izredno znižale in naj bi se v bodoče še dodatno zmanjšale s posegi, ki jih je izglasoval občinski svet. Vsekakor velja podčrtati, da je rajonski svet proti vsakršni širitvi sedanjega obrata. Ob tem zbuja skrb dejstvo, da ni

nobnih podatkov o celotnem onesnaževanju industrijske cone, ne o zračnih tokovih, ki raznašajo strupene snovi v ozračje, tako da se je vsaj glede tega Matassi obvezal, da bo ARPA čimprej izvedla monitoražo. K temu je treba pristaviti še načrtovano izgradnjo druge termoelektrarne v neposredni bližini naselja, na kar je rajonski svet že večkrat opozoril občino.

Pereča je tudi problematika Soče: prvič, ker je bila poleti voda preusmerjena za obratovanje elektrarne v Fari in za namakanje v sosednjih občinah, tako da ni več odplavljala greznih tekočin, ki so

ob neznosnem smradu enostavno pronicala v zemljo in podtalnice; drugič, ker iz reke ne odnašajo več proda in spreminjeni tok Soče spodjeda breg pod naseljem.

H kvaliteti življenja spada končno tudi gradbena dejavnost, ki naj bi jo smotno usmerjali politična uprava in strokovnost tehnikov. Žal se v Štandrežu na račun povpraševanja stanovanj vrstijo prave špekulacije z gradnjo večstanovanjskih blokov, ki v vaško tkivo naselja vnašajo arhitektonski kič in povečujejo že itak gost promet osebnih avtomobilov: tudi ti bistveno vplivajo na porast drobnih delcev prahu, ki dokazano povzročajo kronična obolenja in nižajo kvaliteto življenja starih in novih prebivalcev.

SQ

Solidarnostni koncert v Štandrežu / Mešani pevski zbor Hrast

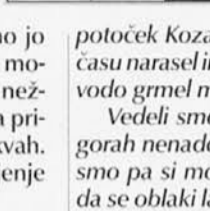
Pesem in misel na Kanalsko dolino

Zveza slovenske katoliške prosvete, Združenje cerkvenih pevskih zborov in Kulturni center Lojze Bratuž so v petek, 12. t.m., priredili v štandreški cerkvi solidarnostni koncert za prizadete v Kanalski dolini. Na njem je z izbranim sporedom nastopil "naš najboljši zbor", MePZ Hrast iz Doberdoba pod vodstvom Hilarija Lavrenčiča. Dva odlična harmonikarja, Igor Zobin in Goran Ruzier, pa sta na koncertno harmoniko zaigrala Bachovo fugo in Griegovu Ario. Glasba, ki smo jo slišali, je bila slovesna in mogočna, žlahtna in hkrati nežna. Prav tako kot misel na prizadete brate v neurju v Ukvah. Z željo, da bi jim bilo življenje čimprej prijazno.

Ton in smisel večeru je dal nagovor dr. Danila Čotarja, ki ga objavljamo v celoti:

"V lepim spominu na deška leta zavzema važen prostor Kanalska dolina. Tja nas je vodil na letovanje pokojni msgr. Franc Močnik, ki je v ta namen dal zgraditi kočjo sv. Jožeta. Žabnice, Uke in Ovčja vas so za mnoge Goričane in Tržačane postale simbol planinskega sveta in počitnic v gorah. Z njimi nas je še trdneje povezala slovenska govornica domačinov, slovenski značaj običajev in domače petje pri cerkvenih obredih.

Že takrat smo se naučili, da so v goratem svetu naravni pojavi nenavadno siloviti. Nebo postane še bolj črno kot tu v ravnini, bliski so svetlejši, grmenje je močnejše in bolj grozeče odmeva v strmih pobočjih in gorskih stenah. Sami smo doživeli, da je mrzla nevihta sredi avgusta zavila Višarje v snežni metež in jih pobelila; v zavetnih kočih v Žabnicah smo v viharjih nočeh radovedno poslušali, kako je med nočnim

neurjem, sicer prijazen potoček Kozarenca v kratkem času narasel in z blatno deročo vodo gmel mimo kočje.

Vedeli smo, da se vreme v gorah nenadoma sprevrže, nismo pa si mogli predstavljati, da se oblaki lahko utržejo s tako silo in v par urah spremenijo rečico Ukvo v rušilno silo, ki prestopi bregove in vse pomen dra na svoji poti. Tisto noč so se nabrekli oblaki zgrnili nad ukovske planine okoli Ojsternika in povzročili prav to. Vaščani so brez moči opazovali razdejanje, kajti v tistih trenutkih ne moreš prav ničesar narediti.

Nesreča bližnjega vzbudi v plemenitih dušah sočutje, solidarnost in željo, da trpečemu priskočiš na pomoč. Prijateljstvo in solidarnost kot najzlahtnejše človeške vrednote so zagovarjali že pred krščanstvom nekateri starogrški modrijani. Epikur pravi, da moramo vedno misliti na tiste, ki se počutijo slabše kot mi; in še pravi: Prijateljstvo vsako jutro obhodi ves svet, prebudi ljudi in jih spomni, da morajo biti eden do drugega prijazni. Te žlahtne misli je potem dokončno uzakonilo krščanstvo s svojo glavno zapovedjo o ljubezni do bližnjega: bližnjemu naredi to, kar si želiš, da bi on tebi.

V Ukvah niso ostali s svojo nesrečo sami. Pomoč je prišla

in še prihaja od vseh štirih strani: primorske, gorenjske, koroške in furlanske. Tudi tukaj smo se zbrali s tem namenom.

Ali lahko - vsaj za majhno tolažbo - iščemo v nesreči tudi dobre strani? Pisatelj Zorko Simčič pravi v pogovoru, ki ga je objavil Novi glas pretekli teden, kako ga spremlja "zavest zakoreninjena v naši zgodovini, da se Slovenci prebudimo, ko nas razmere udarijo. Prebudimo in potem navadno - še posebej v res kritičnih situacijah - tudi pravilno reagiramo."

Tako izraža svojo misel pisatelj in res je. Po tistem strahotnem potresu leta 1976 smo pri naših ljudeh v Benečiji in Reziji ter v Terski in Kanalski dolini doživeli nepričakovan prepoved na ozemlju, kjer je asimilacija že močno načela narodno tkivo. Gotovo je deloma pripomogla solidarnost, ki so jo izkazali matična domovina in Slovenci po svetu, a potres je dobesedno vrgel na platio že skoraj pokopane vrednote narodne pripadnosti in ponosa. Prav nesreča človeku pomaga, da odločneje pokaže, kdo je in koliko velja. Tako so že in bodo, na nesrečo, odgovorili tudi Ukvlani. V kratkem bodo Uke zopet čedna vas in domovi bodo prijazni in vsi pisani od cvetja, kot je navada pri ljudeh na koroškem koncu.

Na žalost je poplava prine-

sla s seboj tudi smrt. V dolini Rezije, kjer so neurja prav pogosta, je nastala stara pesem o črnem potoku. Ta lipi moj črni potok, od maja do jeseni je ovit v zelenje, pa naj bo suša ali dež. Toda ob hudi uri prinaša s seboj škodle s streh, trske, vejevje in hlo-de in včasih prinese tudi človeka (...). S seboj je prinesel tudi mojo ljubo, jaz sem bil tu, ki sem jo ujel, bila je prav moja ljuba.

Letos si je smrtna kosa izbrala iz naših vrst kar nekaj najboljših ljudi, takih, ki so za našo skupnost nekaj pomenili in bili za vzor mladini. V Gorici se nikakor ne moremo privaditi vrzeli, ki je nastala za Anko Černic. Zdaj je deroča voda kot v rezijanski pesmi presenetila in potegnila za seboj pevko Višarskega kvinteta Gerti Schnabl. Njeno pevsko skupino smo že večkrat gostili v naših dvoranah in občudovali, kako je z vajami in navdušenjem dosegla zaviljivo kakovost. Lepo je, da nočoj zapoje tej pevki v spomin eden naših najboljših zborov.

Dobro vemo, da se trpljenje in smrti ne moremo izogniti, a prav tako je res, da ju težko razumemo. In če nesrečo in trpljenje težko sprejemamo, smrt še težje. Vedno in ponovno se sprašujemo, zakaj? Edina tolažba nam je lahko zaupanje v božji načrt, ki nam je sicer nerazumljiv, a nam vera zatrjuje, da je za nas najboljši.

Zivljenje je podobno tisti deroči vodi, iz katere ne moremo splavati in nas brez možnosti povratka odnaša naprej. Nekateri so prepričani, da nas tok nese v večno temo in v morje niča. Toda kristjan ima s seboj vero kot rešilni pas, ki ga po hudournih vodah prinese v mirni ocean večnosti in v življenje na novi zemlji. Zaradi tistih mirnih voda onkraj groba ima lahko smisel tudi trpljenje in tudi prerana smrt."

ZA POPLAVLJENCE V KANALSKI DOLINI

Goriške kulturne in druge ustanove pozivajo k zbiranju sredstev v pomoč prizadetim v Kanalski dolini!
PRISPEVALI SO: v spomin na pok. Ileano Sirk L. in L. 50,00; v spomin na pok. Doro Budin Krpan Angelca Špacapan 60,00; KD Sabotin 100,00; v spomin na Anko in Ileano A. 50,00; ob solidarnostnem koncertu v štandreški cerkvi 2.276,98 ter za cerkev v Ukvah 20,00; župnija sv. Roka iz Nabrežine 950,00; MePZ Rupa-Peč 100,00; Rudolf Malič 50,00; druž. Ivo Kovic 20,00; N.N. 50,00 €.

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE

razpisuje

ABOMNA ZA SEZONO 2003-2004

Dosedanji abonenti lahko potrdijo svoj sedež od 17. do 24. septembra. Redni vpis abonmaja bo potekal od 25. septembra dalje.

Blagajna Kulturnega doma je odprta od ponedeljka do petka od 9. do 13. in od 16. do 18. ure. Vse informacije dobite na telefonski številki 0481 33288 (Kulturni dom-Gorica, ul. I. Brass 20).

UVOD V SEZONO 2003-2004

Boris Kobal

DRAGI KUČAN TI PIŠEM...

SATIRIČNI KABARET

V ponedeljek, 29. septembra, ob 20.30

Abonentom gledališke sezone 2003-2004 podarimo ogled predstave.

OBVESTILA

V soboto, 20. t.m., se bo skupina mladih Goričanov udeležila vseslovenskega srečanja mladih v Stični. Odhod ob 7.30 pri Rdeči hiši. Kdor se želi še vpisati, naj kličje Tanjo Zorzut (0481 534004).

Cerkveni in mladinski pevski zbor ter PD Vrh sv. Mihaela vabijo v hvaležen spomin na drago Anko Černic k maši zadušnici, ki bo v nedeljo, 21. t.m., ob 11. uri v cerkvi na Vrhu.

DRUŠTVO SLOVENSKIH upokojencev za Goriško sporoča udeležencem potovanja v Rezijo, da bo odpeljal avtobus 21. t.m. iz Sovodenj izpred cerkve ob 7.30, nato s postanki pri lekarni v Sovodnjah, pri cerkvi v Štandrežu, pri gostilni Primožič v Gorici in v Podgori.

DRUŠTVO SLOVENSKIH upokojencev za Goriško vabi vse, ki nameravajo obiskovati telovadbo v okviru delovanja telovadnega odseka DU, da se udeležijo sestanka, ki bo na sedežu Društva v Križni ulici 3 v torek, 23. t.m., ob 15.30.

DAROVI

ZA MISIJONARJA Danila Lisjaka: N.N. 50,00 €.

ZA MISIJON p. Kosa: N.N. Rupa 75,00 €.

ZA CERKEV na Peči: druž. Malič, Peč 31, v spomin na Berto 50,00; Valerija in Oskar namesto cvetja na grob Bernarde 25,00; Zlatka in Drago v spomin na drago Berto 25,00 €.

ZA MePZ Rupa-Peč: druž. Pa-

hor - Rupa ob obisku groba pok. očeta Jakoba Cijana na Sardiniji 50,00 €.

V SPOMIN na drago Ileano daruje S.K. 50,00 € za mladinsko pastoralo pri župniji sv. Ivana.

ČESTITKE

Svet slovenskih organizacij čestita Mateju Černicu za izvrsten nastop in osvojitve evropskega prvenstva v odbojki. To je zares velik uspeh, ki se ga veselimo in smo nanj ponosni.

NEVA KLANJŠČEK

iz Števerjana je s prav dobrim uspehom diplomirala iz klavirja na tržaškem konservatoriju. Novi pianistki čestitajo in želijo uspešno pot ob glasbi kolegi in prijatelji na SLOVENSKEM CENTRU ZA GLASBENO VZGOJO EMIL KOMEL

ANDREJU KOSIČU

za njegovo 70-letnico iz srca čestitamo in mu želimo še mnogo ustvarjalnih let in zadovoljstva. SVET SLOVENSKIH ORGANIZACIJ

Krmin in Nova Gorica

Zgledno sodelovanje med obmejnima knjižnicama

Že dalj časa poteka med krminsko občinsko knjižnico in novogoriško Bevkovo knjižnico spodbudno sodelovanje in v torek, 9. septembra, je prišlo med predstavniki obeh ustanov do dodatnega zblizanja, saj so v Krminu gostili delegacijo novogoriške knjižnice.

Jutranji obisk se je začel ob 10. uri na sedežu krminske občinske uprave v Palači Locatelli s pozdravom župana Clauda Cocuta, ki je toplo sprejel direktorja Bevkove knjižnice, Borisa Jukiča, in njegovo ožjo sodelavko, Sandro Simoniti, odgovorno za nabavo knjig. Prisotni so bili seveda tudi poverjena za slovenski oddelek knjižnice v Krminu Silvana Vogrič, predsednik knjižnične komisije Prevosti, knjižničarka krminske knjižnice gospa Siggilino, občinski svetovalec Franco La Porta in odgovorni za tukajšnje območje Lionella Marini.

Srečanje se je nato nadaljevalo z ogledom občinske knjižnice in orisom njenega delovanja, nakar so prisotni izkoristili priložnost tudi za izmenjavo knjižnih darov. Sledila je topla želja za nadaljnje sodelovanje med ustanovama, kot npr. pristop Bevkove knjižnice na bodoči sejmi v Krminu ob koncu meseca novembra. Prišlo so na dan informacije o zelo zanimivih osebnih in skupnih projektih, kar neposredno zanimala tudi ostale zamejske bralce. V kratkem bo namreč novogoriška Bevkova knjižnica prekoračila italijansko mejo s svojim novim Bibliobusom, ki bo obiskoval tudi slovenske šole po vaseh in mestu ter tako nudil mlajšim bralcem še dodaten korak v svet knjige. Odraslim pa se obeta v prihodnje možnost sodelovanja v aktivnem literarnem klubu, kjer bodo lahko na organiziranih literarnih večerih pri-

sluhili tudi besedi gostujočih avtorjev.

S takšno pobudo smo lahko izredno veseli in nanjo ponosni, saj že leta dobro poznamo izredno kakovostno in funkcionalno delovanje Bevkove knjižnice: ta lahko šteje na dnevni 1000 obiskovalcev, nudi pa jim okrog 400 tisoč knjižnih enot. Do njenih knjig lahko sedaj pridemo tudi prek delovanja slovenskega oddelka italijanske krminske občinske knjižnice, in to vse od začetka januarja 2003, ko je Silvana Vogrič sprejela njegovo vodenje in vzpostavila osebne stike z večjim bratom onstran meje. Treba je priznati, da dotlej žal ni bilo v Krminu na razpolago veliko gradiva za slovenske bralce in je Bevkova takoj priskočila na pomoč z denarno oz. knjižno pomočjo: prvo njeno darilo je bilo namreč v obliki novih mladinskih knjig za skupno vrednost 100.000 SIT. Dodatna pomoč

je tudi v medknjižnični izposoji, saj nudi na izposajo po 30 knjižnih enot vsake tri tedne. Bralci se zaželeno knjigo lahko tudi naroči in bo knjižničarka poskrbela, da jo bo lahko v kratkem imel v rokah, in to ne da bi se sam podal v Novo Gorico.

Svet slovenske knjige je za mlajše krminske obiskovalce zaživel tudi v februarju, marcu in aprilu tega leta, ko so se vrstile Urice slovenske pravljice v sobotnih jutrih. Pohvala gre tokrat tudi pristopu 5. razreda pedagoškega liceja iz Gorice ter gosposodičnima Mateji Černic in Katji Batistič, ki so pripravili pravljicne urice. V kratkem bodo pobudo ponovili in vsi malčki so že sedaj toplo vabljeni na poslušanje slovenske besede v pravljicah. V krminsko knjižnico ste seveda vabljeni tudi vsi ostali, na voljo je brezplačna raba interneta in možnost izposoje katerekoli slovenske knjige v omrežju OPAC. Vrata so vam odprta od 15.30 do 19. ure vsak dan, razen torka in sobote ter praznikov; ob sredah, petkih in sobotah pa tudi zjutraj od 9. do 12.30.

Erika Valentinčič

V soboto praznuje

ANDREJ KOSIČ

70. rojstni dan.

Še na mnoga zdrava, srečna in ustvarjalna leta mu želijo

ŽENA in OTROCI Z DRUŽINAMI.

VNUKI pa mu pošiljajo vsak po 10 poljubčkov.

11

ČETRTEK,
18. SEPTEMB
2003

Mediji ostajajo osrednja tema med Slovenci na Koroškem. V preteklem tednu sta se obe politični krovni organizaciji Koroških Slovencev opredelili za dva povsem različna koncepta medijske oskrbe manjšine.

Najprej je v javnost prišla novica, da bosta Narodni svet koroških Slovencev (NSKS) in Zveza slovenskih organizacij (ZSO) na nadaljnjih pogovorih na Dunaju v zvezi z radijsko oskrbo manjšine, oz. v Koordinacijskem odboru koroških Slovencev (KOKS) zastopali dva različna primarna cilja: za NSKS je potrebno, da se medijska ponudba razširi na 12 ur dnevne sporeda - kar bi nazadnje pomenilo, da se pravzaprav ohrani sedanjo ponudbo privatnega oddajnika Radio dva - medtem ko je iz vrst ZSO prišla ugotovitev, da je za to krovno organizacijo potrebno, da se ohrani petdesetminutni slovenski spored na deželni frekvenci ORF.

Sprejemanje logike žrtvovanja in krčenja obstoječe medijske ponudbe, ki zaobjema tako petdesetminutno oddajanje na državnem radiu kot oddajanje na privatni frekven-

ci, tudi s strani obeh političnih organizacij koroških Slovencev, bi pomenila za manjšino korak nazaj. Po racionalizaciji na področju tednikov bi to pomenilo še dodatno oddaljevanje od normalizacije koroškega medijskega prostora, a tudi ošibitev slovenskega jezika v javnem življenju.

Katerakoli tovrstna odločitev bi imela dolgoročne posledice. Koroški Slovenci so se v skoraj petih letih oddajanja slovenskih sporedov na zasebni frekvenci privadili, da je povsem normalno, da je dvanajst ur dnevno na voljo informacija v slovenskem jeziku, da so na voljo kontaktne oddaje, ki nagovarjajo poslušalce tako v knjižnem jeziku kot v narečju. Radio je bil sredstvo, ki je združevalo poslušalce vseh starostnih stopenj. Vodstvo ORF takrat ni postavljalo pod vprašaj nadaljnji obstoj slovenskih sporedov na koroškem deželni radiu, pač pa je s kooperacijo s privatnim partnerjem v bistvu udeležilo politično voljo, da je pač potrebno razširiti radijsko oskrbo manjšine. Tako finančna kriza ORF-a kot pomanjkanje politične volje, da se to

Koroški mediji žgoča tema

Radio in Novice spet v središču pozornosti

vprašanje pozitivno reši, pa je privedlo, da danes slovenska manjšina razpolaga v bistvu le z dnevno petdesetminutno slovensko oddajo. Kot smo že poročali, so ponovno prišla v ospredje pogovorov med obema krovnicama organizacijama na Koroškem številna vprašanja v zvezi s skupnim tednikom Novice. Tako vprašanje usmeritve kot financiranja sta v ospredju pogovorov med obema družabnikoma medijske hiše SloMedia, ki izdaja tednik.

NSKS je na svoji nedavni klavzuri ugotovil, da Novice "ne izpolnjujejo svoje naloge niti v vsebinskem oziru, niti v smislu skrbnega finančnega poslovanja".

Razhajanja med obema konceptoma, kako in zakaj naj bi Novice pravzaprav izhajale so prišle na dan na radijskem pogovoru, ki je potekal na celovškem radiu v ponedeljek, 15.9.2003.

Predsednik NSKS, mag.

Jože Wakounig, je večkrat poudaril, da Novice ne nudijo profesionalnega izdelka v zameno za profesionalne plače urednikov, da zanemarjajo stik z bralci, da njeni uredniki niso povezani s teritorijem ter da premalo poročajo o temah, ki se dotikajo slovensko narodno skupnosti na Koroškem. Kot primer je navedel intervju z županom občine Škocjan. Urednica se je z županom pogovarjala o turističnih atrakcijah in ponudbah občine, povsem pa je pozabila na še vedno odprto vprašanje slovenske topografije in na uporabo slovenščine. "Skratka, zamujena priložnost", je dodal mag. Wakounig.

Predsednik ZSO, dr. Marjan Sturm, je najprej ugotovil, da sta oba ukinjena tednika v bistvu bila dražja od sedanjega. Predsednik ZSO je argumentiral izbiro uredništva češ, da ni več mogoče govoriti o političnih glasilih, da je

časopis izdelek, ki mora na trg, in sicer s pozitivno reklamo. Predsednik Narodnega sveta mag. Jože Wakounig pa je Sturm odgovoril, da sta ZSO in NSKS vendarle politični organizaciji, in da so zaradi tega tudi Novice neke vrste "strankarski časopis", ki mora odgovarjati zlasti bralcem.

Predsednik ZSO je v svojem posegu podaril, da bo potrebno, da v doglednem času kak zunanji medijski izvedenec (Sturm je izrecno imenoval direktorja Primorskega dnevnika Bojana Brezigarja oz. kakega izvedenca iz Ljubljane), presodi, kakšne so Novice.

Na zaključno vprašanje časnika slovenskih sporedov ORF Andreja Moharja, kako naprej, je predsednik NSKS mag. Jože Wakounig ugotovil, da se je pač treba skupaj upreti v gare in potegniti v skupno smer. Predsednik ZSO je v ponesrečenem pseudo-humorističnem zaključku skušal pojasniti, da je čas, ko so pauri (kmetje) iz koroških dolin prihajali ob četrtkih na trg v Celovec ter se ustavili tudi v uredništvu Našega tednika,

mimo. Sam je, ko je tri mesece urejeval Slovenski vestnik, z lektorjem v Kočevju komuniciral preko interneta...

Sedanji glavni urednik Novic Peter Wieser je pripomnil, da se od prvotnega široko zastavljenega multimedijskega načrta (zaradi finančne krize se o internetni ponudbi in tematskih prilogah sploh ne govori), časopis krči v ne le kadrovske, a tudi v formatu.

Peter Rustija

"Višarje pojejo" za Kanalsko dolino

KSD Rojanski Krpan vabi na pevsko srečanje Višarje pojejo, ki bo v nedeljo, 21. septembra, ob 13. uri na Sv. Višarjah. Srečanje bo tudi letos organizirano v sodelovanju s Slovenskim kulturnim središčem Planika. Tokrat se bo na Sv. Višarjah zbralo šest pevske skupine iz Slovenije, Koroške in Furlanije-Juljske krajine. Prispevke, ki jih bodo prireditelji zbrali med koncertom, bodo v celoti namenili prizadetim prebivalcem ob poplavih Kanalske doline. Vabljeni!

Pojasnilo

Ob novem šolskem letu

Odgovorni urednik Jurij Paljk si je v zadnjem NG želel odmev na svoj zelo tehtni uvodnik o začetku novega šolskega leta. Ta odmev sem mu dolžan, ker se mu je žal v njegov članek zapisala napaka. V svojem uvodniku namreč trdi, da imamo šole s slovenskim učnim jezikom od Milj do Trbiža. O da bi to bilo res! A na žalost ni tako!

Primerne šole s slovenskim učnim jezikom imamo samo v Trstu in Gorici. V Videmski

pokrajini, še zlasti pa v Kanalski dolini, šole s slovenskim učnim jezikom dobre pol stoletja po drugi svetovni vojni in mednarodnim pogodbam in nedavno (?) odobrenemu zaščitnemu zakonu navkljub, žal ni. Za vso Benečijo obstaja že nekaj let, na srečo obstaja vsaj zelo uspešna dvojezična osnovna šola, ki je danes po številu učencev najštevilnejša "slovenska" šola v Italiji sploh. (Narekovaj, da ne bo nesporezna, samo zato, ker to ni

šola s slovenskim učnim jezikom, kakršno poznamo v Trstu in Gorici.) Tam z veliko prizadevnostjo učnega osebja in inovativnimi metodami poučevanja, ki so že predmet proučevanja strokovnih krogov, dobijo otroci iz vseh beneških dolin osnovno znanje slovenskega jezika. Žal se ta pouk, kljub želji mnogih staršev, ustavi pri petem razredu osnovne šole. In veliko vprašanje je, kaj od tega ostane ob nadaljevanju izobraževanja v italijanskih šolskih zavodih in v italijanskem okolju.

Otroci v Kanalski dolini pa

še takega poučevanja v slovenskem jeziku niso deležni. Tu se z letošnjim šolskim letom pri dosedanjem že itak zelo skromnem poučevanju materinščine delajo celo koraki nazaj. Zakaj gre? Pred nekaj leti so v osnovno in srednjo šolo vpeljali nekaj skromnega pouka manjšinskih jezikov, nemščine in slovenščine v obliki tako imenovane jezikovne kulture domačega okolja, ki seveda ni bilo niti obvezno, kaj šele, da bi se lahko govorilo o resničnem in poglobljenem pouku materinščine. Letos pa je ministrica za šolstvo Moratti z reformo in

varčevalnimi ukrepi še to skromno poučevanje materinščine odpravila. Tako je danes poučevanje materinščine v Kanalski dolini še na slabšem kot pred nekaj leti.

Znanje slovenščine si lahko danes v Kanalski dolini lahko pridobijo le tisti učenci, ki obiskujejo popoldanske tečaje slovenščine, ki jih pripravlja Slovensko kulturno središče Kanalske doline Planika. To središče pa vodi Rudi Bartaloth, eden neštevilnih sinov Kanalske doline, ki je po zaslugi zavedne družine bil deležen popolne slovenske šolske izobrazbe v Trstu. Naj

za informacijo dodam, da danes na srečo nekaj otrok iz doline obiskuje slovenske šole v Celovcu, ki je kilometrsko in po duhu Kanalski dolini bližji. Obenem pa se tam mladina nauči tudi nemščine, kar je vabljivo in koristno za prebivalce trojezičnega območja, kakršna je Kanalska dolina.

Toliko v informacijo in predvsem v opozorilo tistim, ki so zadolženi za izvajanje zaščitnega zakona, da ne bodo še nove generacije mladine v videmski pokrajini oropane pravice izobraževanja v materinščini kot doslej.

Rafko Dolhar

GLOSA JURIJ PALJK

O "anonimkah"

Naj takoj v začetku povem, da sem besedo "anonimka" dal v narekovaje samo zaradi ljudi iz naše srede, ki je zvečine še ne poznajo tako dobro, kot jo ljudje v osrednji Sloveniji, kjer je že udomačena in v rabi, pa čeprav je ne omenjata ne novi Slovar tujk Cankarjeve založbe in tudi ne Slovar slovenskega knjižnega jezika. Kdorkoli pa bo vzel v roke zadnji Slovenski pravopis, bo pod geslom anonimka videl preprosto in jasno razlago, ki se glasi: "anonimno pismo".

Zakaj sem navedel vse tri knjige, ki bi se jih moral redno posluževati vsakdo, ki piše in se dejavno ukvarja s slovenskim jezikom? Predvsem zato, ker so že ti trije temelji živ dokaz, kako je slovenski jezik živ, in seveda kažejo tudi na to, kako se naš jezik spreminja. Jasno je torej, da ne morejo niti najuglednejši in najbolj dokumentirani jezikovni priročniki slediti razvoju jezika tako hitro, kot se sam jezik razvija.

Izraz anonimka je živ dokaz, kako je lahko beseda nekomu domača in popolna

neznanka tistemu, ki je ne pozna, zato je ne uporablja in zraven celo misli, da je spakodran izraz za kako drugo stvar. Večkrat se pri nas upravičeno in še večkrat neupravičeno govori, kako se v osrednji Sloveniji uporablja preveč tujih izrazov za stvari in pojme, za katere imamo v našem materinem jeziku lepe izraze. Ne moremo pa mimo preprostega in neizpodbitnega dejstva, da se jezik razvija samo tam, kjer ga ljudje na vseh ravneh družbe vsak dan in nenehno uporabljajo; za slovenščino je to gotovo osrednja Slovenija in zagotovo ne naš zamejski prostor, kjer se samo borimo, da bi slovensko besedo ohranili, v slovenski jezikovni kotel pa sami lahko prispevamo bore malo, če sploh lahko kaj prispevamo. Vem, da ta stvar marsikomu ni všeč, celo nekaterim našim profesorjem slovenščine ne, še posebno ne tistim, ki so pred leti dijakom iz Nove Gorice na naših šolah dajali nezadostne ocene iz slovenskega jezika, a dejstvo je, da mi, predstavniki sloven-

ske manjšine v Italiji, živimo na jezikovnem in narodnem obrobju, kar ima seveda svoje neizpodbitne posledice. In zato ni nič čudnega, če je pred leti pisatelj Alojz Rebuta, ki danes velja za enega največjih mojstrov slovenske besede, o sebi dejal, da se je za študij v Ljubljani odločil tudi zaradi tega, ker se je hotel enkrat dodobra napiti slovenskega mleka, slovenskega besedišča torej.

Anonimka je torej izraz za eno najbolj umazanih stvari, ki jih lahko kdorkoli v življenju prejme, saj gre za anonimno napisano pismo, ki je največkrat v bistvu velika golida gnojnice, s katero neznani strahopetec in ničvrednež poliva po osebi, ki anonimko prejme. Gre za tisto ničvredno in vsake naše in drugih obsodbe vredno dejanje, ki se ga poslužujejo zahrbtni, zločesti in hudomisleči ljudje. Anonimka je namreč pismo, ki je tako napisano, da se ponavadi ne zmore izvedeti, kdo ga je na-

pisal; običajno pa vsebuje še vrsto žalitev, laži in podlih podtikanj o nekom. Namen vsake anonimke je očiten in preprosto jasen: v očeh tistega, ki bere, se skuša ali be-ročega ali njemu bližnjega obo očmiti, umazati, onemogočiti, ji vzeti moralni ugled, ki ga ima, ali mu kako drugače škoditi. O tem, da jo piše podlež, ni nobenega dvoma, saj bi se drugače podpisal.

Veliki italijanski psiholog in človek, ki zna ubesediti svoje bogato znanje o človeškem obnašanju in človeški duši v preproste, a zato prav toliko bolj prodorne besede, Francesco Alberoni, je pred leti v svoji tedenski rubriki na prvi strani dnevnika Corriere del-la Sera pisal prav o anonimkah in napisal zelo jasno navodilo vsem, ki anonimna pisma prejmemo: "Anonimno pismo je treba takoj in za vedno uničiti, vreči stran ali sežgati, saj bodo sicer laži, natolcevanja in podtikanja, ki so v njem, v prejemniku anonim-

nega pisma najprej vzbudila dvom, ga s svojo vsebino prizadela, užalila ali kako drugače slabo nanj delovala." Alberoni je v svojem lepem zapisu dal vsem jasno navodilo, naj anonimko takoj po prejemu sežgejo, ker tako branijo svoje in svojih bližnjih ter drugih dostojanstvo.

Za dostojanstvo namreč gre, za človeško dostojanstvo! Človek, ki se pod anonimno pismo ne podpisuje, ni vreden ne našega ugleda ter ne spoštovanja in tudi lastnega človeškega dostojanstva nima, ker je lažnivec in podlež, ki zavestno hoče drugemu škoditi, prav po farizejsko pa še sebe in svoj "ugled" brani s tem, da se ne podpisuje, ampak vseeno širi podtikanja in laži.

Vsakdo, ki je kdajkoli prejel anonimno pismo, ve, kako je boleče, ko bere v njem stvari, za katere sam ve, da niso resnične. Še bolj boleče pa je dejstvo, da ne ve, kdo je pismo napisal, in se zato začne spraševati, kdo bi to lahko bil, kaj pa, če je od napisanega morda vseeno kaj res, ... , uja-

me se v začaran krog, ki ga lahko prekine samo tako, da se drži Alberonijevega navodila: "Anonimke takoj sežgati!"

So pa anonimke, ki prese-gajo blatenje in laži, ker so načrtno napisane za rušenje nekoga, za njegovo javno osramotitev in za njegov polom. Teh anonimk se običajno poslužujejo tudi politične stranke, še posebno tisti predstavniki teh političnih strank, ki bi radi ohranili ali pa ponovno prišli na oblast. Pišejo zato, da nekoga umažejo, ga onemogočijo.

Za nas časnikarje velja, da anonimk ne smemo in zato tudi ne objavljamo, jih ne dajemo v javnost, samo v hudih primerih z njihovo vsebino obvestimo organe pregona, policijo torej.

Prav to pa se, žal, ne dogaja vedno v Sloveniji, saj anonimke prihajajo v javnost in so povod za take in drugačne "likvidacije" ljudi. Še posebno tistih, ki delujejo v javnosti in niso "naši".

Škoda in žal, da je tako!
paljk@noviglas.it

Zbadljivka hrvaškega predsednika Stipeta Mesića užalila Slovence

Manj polemik med državama, toda stališča o razdelitvi morja ostajajo nespremenjena

V nedeljo, 21. septembra, bo v Sloveniji referendum o nedeljskem delu v trgovinah

Osrednja politična tema v Sloveniji je še zmerom namerana Hrvaške, da na Jadranskem morju razglasi t.i. izključno gospodarsko cono oz. območje, s čimer bi Sloveniji preprečila tudi stik z odprtim morjem. V torek, 16. t.m., je bil o tem v Sloveniji prvi uradni sestanek na ravni pravnih izvedencev obeh zunanjih ministrstev, na katerem naj bi Zagreb svoje težnje celovito predstavil, čeprav bo o sporu glede morja seveda odločala politika. Hrvaški se očitno mudi, saj se je tam že začela kampanja za parlamentarne volitve, ki bodo najbrž v mesecu novembru, nameravana razdelitev Jadranskega morja pa je za vse politične stranke postala najbolj privlačna tema.

Hrvaški Sabor (parlament) bo o odnosih s Slovenijo in o širitvi pristojnosti na Jadranu razpravljala predvidoma v začetku oktobra. Na tem zasedanju naj bi razglasili tudi bodisi izključno gospodarsko območje oz. cono, ribolovni pas ali pa zaščiteno ekološko območje. Na Hrvaškem uradno ne omenjajo več omenjenih možnih načrtov, ampak izjavljajo, da bodo širili svojo oblast in pravice (jurisdikcijo) na morju.

Javnost v Sloveniji in na Hrvaškem je zaradi spora o nameravani razdelitvi Jadranskega morja seveda razburjena, celo ogorčena, kar je zelo poslabšalo odnose med sosednjima državama. Boje se, da bi obstoječe napetosti povzročile tudi zmanjšanje

gospodarskega sodelovanja in blagovnih izmenjav med Slovenijo in Hrvaško. Spričo tega sta vladi vplivali na umiritev polemik, čeprav so njuna stališča o sporu na morju ostala nespremenjena. Novo je nemara le to, da tudi Slovenija pristaja na hrvaški predlog, da bi o sporu glede meje med državama odločalo mednarodno razsodišče.

Toda odločilo naj bi o celotni meji, ne pa zgolj o meji na morju, za kar se zavzemajo v Zagrebu.

Nekoliko bolj umirjeno ozračje v odnosih med državama je za nekaj dni zavrla zbadljivka hrvaškega predsednika Stipeta Mesića, ki se je sicer prvi med tamkajšnjimi politikami pričel zavzemati za razglasitev izključne gospodarske cone na Jadranskem morju. Zdaj pa je Mesić v neki izjavi na Brionih dejal, "da trditve Slovenije, da je imela zmeraj doslej stik z odprtim morjem, ni utemeljena. Po tej logiki bi tudi Hrvaška morala imeti mednarodni mejni prehod na Šentilju. Ali to pomeni, da moramo dobiti koridor, s katerim bomo lahko izkoriščali nekdanjo pravico do povezave z Avstrijo

in Evropsko unijo." Slovenska javnost je bila sprva osupla, nato pa užaljena in ogorčena zaradi te izjave, ki po njenem mnenju ni bila primerna za predsednika države in diplomirane pravnik. Kljub taki oceni in vsebini izjave hrvaškega državnega poglavarja, se je nanjo odzvalo slovensko zunanje ministrstvo. V posebnem dokumentu je poudarilo pravno in politično neprimernost in neutemeljenost omenjene zbadljivke z Brionov, tudi zaradi tega, "ker hrvaška država nikoli ni imela neposrednega dostopa do Avstrije ali Italije."

Nasploh pa so v Zagrebu glede spora s Slovenijo zaradi nameravane razdelitve Jadranskega morja previdni.

Boje se namreč, da bi obratovanje s Slovenijo oviralo postopek vključevanja Hrvaške v EU in zvezo Nato. Nadaljnja politika in morebitno ukrepanje glede Jadrana bosta zato odvisna predvsem od stališč, ki jih bosta o novi skupni evropski politiki o ribištvu sprejeli Italija in evropska komisija (vlada).

VARUH ČLOVEKOVIH PRAVIC ZAVRNIL CERKVENE KRITIKE O NJEGOVEM DELU

V Sloveniji bo v nedeljo, 21. septembra, referendum o nedeljskem delu v trgovinah. Z njim naj bi odločili, ali naj bodo prodajalne za njune življenjske potrebščine odprte največ do deset nedelj v letu, razen bencinskih servisov, trgovin v bolnišnicah, hotelih, na letališčih, mejnih preho-

dih in na avtobusnih in železniških postajah, z omejeno površino, ki bi bile odprte brez omejitev. Trgovska podjetja vodijo srdito kampanjo zoper predlagane omejitve, prodajalci in drugi delavci v trgovini pa utemeljujejo svoje pravice do prostega dne v tednu. Takšne pravice so podprle skoraj vse politične stranke, ponovno pa tudi komisija Pravičnost in mir pri Slovenski škofovski konferenci. Župnik v Novi Gorici Gašper Rudolf (na sliki) je v svojem vabilu občanom, naj glasujejo za omejitve obratovanja trgovin ob nedeljah, tudi zapisal, "da se kristjan ne more strinjati s stališčem kapitala, ki mu ni mar za človeka. Kot da je nedeljski zaslužek nekega, po čudnem postopku bogatega lobija, tisti bog, pred katerim moramo ob nedeljah vsi poklekniti."

Katoliški verniki, pa tudi mnogi laiki, so razočarani in zaskrbljeni zaradi stališč in pogledov varuha človekovih pravic Matjaža Hanzka, vsebovanih v odgovoru na nedavno odprto pismo komisije Pravičnost in mir pri Slovenski škofovski konferenci. Le-ta je kritizirala njegovo delo pri odpravljanju pojavov verske nestrpnosti, posebno do katoliške Cerkve. V odgovoru je zavnil cerkvena opozorila in celo zapisal, "da razmeroma maloštevilnim nestrpnim pojavom do katoliške Cerkve v veliki meri botruje Cerkev sama predvsem skozi nastope svojih najvidnejših predstavnikov." Njegove trditve podrobno in argumentirano zavrača slovenski katoliški tednik *Družina*, v prispevkih objavljenih v zadnji številki časnika.

Marjan Drobež

Prevelike socialne razlike v Sloveniji

Pod pragom revščine naj bi živelo tristo tisoč ljudi

Premier Anton Rop govori o približno štiristo izjemno bogatih Slovencih, ki pa niso dovolj obdavčeni

V Sloveniji se nadaljuje socialno razslojevanje v družbi, ki ga vlada očitno ne more oz. ga ni sposobna upočasniti, s čimer bi socialne razlike zmanjšali na raven, kakršna je v drugih kapitalističnih državah. Uradne statistike in podatki, ki jih objavljajo državni organi, so pogosto varljivi in ne kažejo resničnih razmer na tem področju. V Sloveniji naj bi kar tristo tisoč ljudi živelo pod t.i. pragom revščine, se pravi, da nimajo dovolj denarja za osnovne življenjske potrebščine. Žive torej v revščini, ki ima pogosto tudi dramatične oblike in posledice. Doslej pa ni še nihče izračunal, koliko je tistih z najnižimi plačili, ki komaj shajajo v življenju, ter jih lahko kakšni nepredvideni dogodki, kot je denimo bolezen v družini, pahnejo v revščino.

Prizadeti se iz težav rešujejo na različne načine, zakonite in nezakonite. Mnogi brezposelni, ki so odvisni od prispevkov zavodov za zaposlovanje, se na "črno" zaposlujejo pri zasebnih podjetnikih, ki jih na razne načine izkoriščajo. Težave imajo zlasti enostarševske družine, tiste s samo eno nizko plačo, najemniki stanovanj in tisti mladi ljudje, ki bi si radi ustvarili družino, pa praktično nimajo nobene možnosti, da bi si lahko zagotovili streho nad glavo.

O socialnih stiskah vedo veliko podrobnosti v humanitarnih organizacijah, kakršni sta Karitas in Rdeči križ. Pri njih posamezniki, ki spričo svojega dostojanstva žele ostati anonimni, prosijo za živila, toaletne potrebščine in tudi oblačila. O tem pa se v slovenski državi zvečine molči, čeprav je Slovenija bolj kot "zgodba o uspehu", žal, država t.i. turbo kapitalizma.

Predsednik vlade Anton Rop je nedavno v pogovoru za mariborski časnik *Večer* povedal, da so v ministrstvu za delo napravili posebno analizo o plačni politiki, razlikah v plačah in splošnem stanju na tem področju. Ugotovili so, "da obstaja sloj z zelo visokimi dohodki. Govorimo približno o štiristo ljudeh. Prihajajo iz različnih poklicev in dejavnosti, med njimi so tudi direktorji. Pokazalo se je torej, da se je v Sloveniji pojavila skupina ljudi, ki imajo zelo visoke dohodke in očitno tudi premoženje, pa tudi, da ni toliko problem le v splošni plačni politiki, ampak v odnosu do nagrajevanja v privatnem sektorju. V delu, kjer so si te dohodke ustvarili s plačilom za svoje delo znanstveniki, profesorji in še kdo, je to pač nekaj, kar je del tega sistema."

Po mnenju premiera je problem izjemno visokih plač, ki so neupravičene in družbeno nesprejemljive, mogoče rešiti na več načinov. "Najprej z davčno reformo, ki jo vlada pripravlja, kar pomeni, da bi tiste, ki imajo veliko bogastvo in izjemni dohodkovni položaj, ustrezno obdavčili. Tako njihovo premoženje, kot tudi njihove pretirano visoke prejemke. Nam se tudi zdi smiselno, da bi s spremembo zakona omogočili javno objavo takih plač, saj gre za odnos do delničarjev in do javnosti. Pri plačah morajo obstajati omejitve, ki so splošno sprejemljive."

V Sloveniji je večina prebivalcev ravnodušna skoraj do vsega, kar se dogaja v politiki. Skrbijo predvsem za svoje življenjske probleme in težave, pri čemer pa vsaj tistim najbolj revnim država ne pomaga kaj dosti ali jih celo podcenjuje.

M.

PDG / Prva premiera abonmajske sezone 2003/04

Pirandellovo delo *Seminče* na novogoriškem odru

Po kratkem počitniškem oddihu se je gledališka dejavnost v Primorskem dramskem gledališču zaiskrila v polnem žaru že konec avgusta, ko se je za najmlajše gledalce začelo Gledališče ob meji brez meja v sodelovanju z goriškim Puppert festivalom (izteklo se je v petek, 5. t. m.). V soboto, 6. t. m., je za občinski praznik odrasle gledalce razveselil s svojim kabaretnim nastopom in komičnim nabojem Boris Kobal z glasbeno satirično predstavo *Dragi Kučan ti pišem...*, ki je premierno zazvela ob koncu lanske sezone. V četrtek, 18. t. m., bodo novogoriški gledališki umetniki in mladi gostje (Danijel Malalan kot gost, Janez Starina, Mira Lampe-Vujičić, Lara Jankovič, Alida Bevk, Ana Facchini, Nevenka Vrančić, Dragica Ko-

kot, Marjuta Slamič, Helena Peršuh, Dušanka Ristić, Gorazd Jakomini, Andraž Kenda, Natan Muhič, Leon Marinič-Verlič, Nina Luin, Nika Melink, Manca Kodermac, Tadej Hrovat in Domik Špacapan) z uveljavljenim režiserjem Zvonetom Šedlbauerjem premierno uprizorili ljudsko komedijo intrig *Seminče*, v originalu Liola, italijanskega pisca Luigia Pirandella, enega izmed najpomembnejših dramatikov 20. stoletja, Nobelovega nagrajenca (1934) "za pogumno in duhovito obnovitev dramske in odrske umetnosti". Komedijo je avtor podnaslovlil kmečka igra; napisal jo je v sicilijanskem narečju. Literarni kritiki menijo, da je avtorjev "prevod" v knjižni jezik manj učinkovit. Zato so se v PDG-u odločili, da jo bodo odigrali

v goriškem narečju, za kar je poskrbel odlični prevajalec in lektor Srečko Fišer. Poleg omenjenih so predstavo izoblikovali še dramaturginja Martina Mrhar, scenografa Vojteh Ravninar in Tanja Košuta, kostumografka Cvetta Mirnik, avtor glasbe Aldo Kumar, koreografinja Nataša Kos Krizmančič in oblikovalec luči Samo Oblakar.

Kdor nima še abonmaja, si ga lahko priskrbi do 20. septembra pri blagajni gledališča vsak delavnik od 10. do 12. ure in od 15. do 18. ure, ob sobotah pa od 10. do 13. ure. Kot zagotavljajo v gledališču, vpis abonmaja nudijo najmanj šest družabnih srečanj (Luigi Pirandello: *Seminče*, režija Zvone Šedlbauer; Samuel Beckett: *Čakajoč Godota*, režiser Vito Taufer; Carlo Gozzi: *Zeleni*

Ptiček, režiser Dejan Mijač; David Edgar: *Oblika mize*, režiser Dušan Jovanović; Ivan Cankar: *Pohujšanje v dolini Šentflorjanski*, režiser Diego de Brea; poleg tega še gostujoča predstava SNG Drama Ljubljana William Shakespeare: *Romeo in Julija*, režiser Dušan Jovanović), stalni dan v tednu in stalni sedež za obisk predstav, cenejši ogled predstav, popust pri nakupu vstopnic za gostujoče predstave, brezplačno prejemanje mesečnega sporeda predstav in pisno obveščanje (če je to mogoče) o morebitnih spremembah programa, brezplačni abonma Gledališkega vrtiljaka, če imata v družini vsaj dva člana redni abonma PDG.

Ponovitve prve dramske ponudbe letošnje sezone, Pirandellove komedije *Seminče*, bodo 19., 20., 25., 26. in 27. t.m., vsakič ob 20.30. v veliki dvorani Primorskega dramskega gledališča.

IK

Take službe v prejšnji državi ni bilo Pomembna vloga notarjev pri zagotavljanju pravnega varstva

V Sloveniji so notarji delovali že v 18. stol., vendar je bila v obdobju od konca druge svetovne vojne pa vse do razglasitve samostojne in neodvisne države Slovenije ta služba odpravljena. Notariat je bilo treba ponovno vzpostaviti. Skladno z uredbo o številu notarskih mest na območjih, kjer so sedeži okrajnega sodišča, v Sloveniji zdaj deluje 68 notarjev. Kar enajst jih deluje v Ljubljani, medtem ko sta po dva notarja v Novi Gorici in v Kopru. Delo notarjev je vse bolj aktualno na področju prometa nepremičnin. Če nepremičninske pogodbe niso pravilno sestavljene, lahko lastnik ostane celo brez premoženja. V pogovoru o tej problematiki, ki je bil nedavno objavljen v Svetu nepremičnin, prilogi ljubljanskega časnika *Dnevnik*, je Erika Braniselj, predsednica Notarske zbornice Slovenije,

dejala, "da na področju prometa z nepremičninami vse ni tako črno, kot se morda zdi. Zemljiška knjiga je v Sloveniji urejena bolje kot marsikje drugje in večina nepremičnin je vanjo že vpisanih. Poleg tega je notarjem že omogočen dostop do elektronske baze podatkov v zemljiški knjigi. Potrebna bo še le dokončna uskladitev vpisov v zemljiški knjigi, zlasti kar zadeva etažno lastnino".

OBVESTILA

V AJDOVŠČINI (ob starem mlinu - Prešernova 24) je na ogled stalna razstava o antični Ajdovščini. Urnik razstave: sobota in nedelja od 13. do 18. ure, napovedane skupine si muzej lahko ogledajo tudi izven urnika. Informacije: Goriški muzej, tel. št. 003865 3359811 oz. 3359812.

Nasveti varčevalcem

Perspektive borznih tečajev

Morningstar, mednarodno podjetje za ocenjevanje in analize investicijskih skladov z glavnim sedežem v Chicagu, redno preverja izgleda borznih tečajev preko ankete, ki zaobjema najbolj poznane upravitelje skladov (angl. fund manager) na italijanskem finančnem tržišču. Zadnje tako raziskavo je podjetje opravilo v prvem tednu septembra letos. Vzorec anketirancev je dovolj objektivni, saj slednji predstavljajo okrog 70% vlozene premoženjske mase.

Po napovedih večine kontaktiranih upraviteljev naj bi se rast delnic nadaljevala tudi v prihodnjih šestih mesecih. Razloge za optimizem navajajo v izboljšanju gospodarskega stanja v ZDA (porast BDP-Bruto Državni Proizvod v tromesečju 3,1% namesto 2,0% prvotno predvidenih), v nizkih obrestnih merah ter v okrepljeni poslovni dobičkov podjetij. Nenazadnje imajo varčevalci v tem trenutku tudi večje nagnjenje za tveganje po obdobju izredno suhih krav v zadnjih treh letih.

Najboljše izgleda za nadaljnji porastek imajo borzni tečaji na Japonskem. Preko 78% anketiranih upraviteljev skladov namreč meni, da se bo rast delnic v tej državi nadaljevala tudi v bližnji prihodnosti. Po večletnem obdobju negativne gospodarske rasti in deflacije ima Japonska zelo dobre izgleda za ponoven ekonomski vzpon. Po mnenju ugledne mednarodne institucije naj bi BDP namreč v tekočem letu napredoval za 2% namesto 1% prvotno napovedanega. Borzne kotacije so pred šestimi meseci zdrknile na vrednosti izpred dvajsetih let in vsebujejo zaradi tega veliko moč pozitivne reakcije.

Tudi do ZDA so anketirani upravitelji skladov dokaj pozitivno usmerjeni. Preko 72% vprašanih je prepričanih, da

se bodo delnice na tem trgu v prihodnje nadaljevale s pozitivnim trendom iz poletnih dni. Pri "Fund manager" so nekoliko bolj črnogledi za evropske borzne kotacije. Vsekakor 60% kontaktiranih meni, da se bodo slednje nadaljevale z vzponom v prihodnjih 6 mesecih. Zadnji podatki BDP namreč potrjujejo, da gospodarstvo na naši celini stagnira. Večje zaupanje evropskih podjetij in povečanje izvoza kljub temu kaže na zmeren optimizem.

Za valutna tržišča dobra polovica anketirancev (51,5%) meni, da bo razmerje dolar/evro ohranilo za nekaj časa sedanjost (1 dolar 0,90 evra). Nasprotno 36,4% upraviteljev skladov si pričakuje zmanjšanje vrednosti evropske skupne valute do ameriškega dolarja. Manjšina (12%) računa na okrepitev evra.

Ob ugodnih napovedih borznih poznavalcev velja za vlagatelje pripraviti iz zadnjega prispevka. Vlak po čakanku na postaji odpelje...

Upravitelji (78,7% anketirancev) so najbolj optimistični za Japonsko, nekoliko manj za ZDA (72,7% anketirancev). Bolj črnogledi so za Evropo, kjer samo 60,6 vprašanih meni, da se bodo borzni tečaji nadaljevali z vzponom v prihodnjih 6 mesecih. V Evropi gospodarstvo stagnira, čeprav nekateri indeksi kažejo na večje zaupanje podjetij in se je povečal izvoz. Prav iz Japonske prihajajo pozitivni ekonomski indikatorji. Mednarodno združenje OCSE meni, da se nov PIL v tekočem letu povzdignil za 2% od 1% prvotno napovedanega.

Dobra polovica anketirancev (51,5%) meni, da se bo menjava dolar/evro ohranila na sedanji ravni, samo 12% meni, da se bo evro okreplil, 36,4%, da se bo evro poenil.

Stojan Pahor

Z 2. STRANI

SKGZ: zadovoljstvo...

O tem pričajo že Illyjeva zagotovila, ki končno gredo v smer priznanja reprezentančne vloge obeh krovnih organizacij. O teh in drugih temah sta predsednika krovnih organizacij Pavšič in Pahor spregovorila na uradnem obisku pri predsedniku slovenske vlade Ropu v torek.

Delegaciji SKGZ in SSO bosta prihodnji teden obiskali Kanalsko dolino. Na srečanju s predstavniki slovenskih organiziranih sredin in javnimi upravitelji v Ukvah se bodo dogovorili o potrebnih postopkih, da se čimprej odpravijo posledice neurja. Javna nabalna akcija slovenskih organizacij je že obrodila pomembne rezultate in v tem smislu SKGZ spet poziva posameznike in organizacije, naj se sodelujejo pri pobudi.

SKGZ je bila tudi aktivno angažirana pri praznovanju 60-letnice ustanovitve gori-

ške fronte, ki predstavlja enega najsvetlejših trenutkov naše polpretekle zgodovine. Ob tem SKGZ ostro obsoja izjave italijanskega predsednika vlade Berlusconi, ki je fašista Benita Mussolinija in z njim fašizem označil za nekaj povsem blagega oz. pozitivnega. Take revizionistične poglede zavračamo, saj so jasno skreganami z zgodovinskimi dogodki in globoko žalijo tudi našo skupnost, ki je pretrpela najhujše gorje tako v fašističnem dvajsetletju kot v času 2. svetovne vojne. Našim ljudem so bile "počitnice v konfinaciji" še kar dobro znane. Berlusconi je izjave zato tokrat že na veliko presejajo vsako mero dostojnosti, ko že ne mejijo na kaznivo dejanje apologije fašizma! S tem v zvezi se bo SKGZ tudi pisno obrnila na šefa rimske palače Chigi in mu predložila dokumentarno gradivo o grozotah, ki jih je povzročil fašizem z njegovim ducejem na čelu.

Močno vprašljive razvojne smernice

V četrtek, 11. septembra, je v deželni uradih za načrtovanje teritorija v ul. Giulia v Trstu potekalo srečanje, ki ga je sklical deželni svetovalec Slovenske skupnosti Mirko Spazzapan. Pred kratkim so namreč pronicili v javnost načrti o prenovi tržaškega obalnega pasu od Milj do Stivana; ker pa ni bil že jasno predstavljen, je Spazzapan sklenil, da je treba globlje pogledati v stvar. Srečanje je torej želelo podrobno predstaviti delo, ki ga je opravila ekipa arh. Luciana Semeranija, obenem pa so lahko prisotni iznesli pomisleke in nasvete, saj je načrt že v začetni fazi. Tako je zagotavljal direktor deželne urada za načrtovanje teritorija Giorgio Drabeni, ki je srečanje tudi vodil. Sestanka se je udeležilo veliko predstavnikov tehničnih uradov miljske, tržaške in devinsko-nabrežinske občine, funkcionarjev pokrajinske uprave, občinskih in pokrajinskih svetovalec (Mariza Škerk, Peter Močnik, Viktor Tanze, Edvin Forčić, Stanislav Švara, Nevo Radovič, Danilo Šavron) in predstavnikov stanovskih organizacij (tajnik Kmečke zveze Edi Bukavec in predsednik tržaške Zveze neposrednih obdelovalcev Aldo d'Amore).

Delo je predstavil arh. Semerani, ki je uvodoma dejal, da želi načrt "ohraniti obstoječe stanje" ter ga "valorizirati". Kjer je danes obalni pas

zaraščen, bo ustanovljen naravni park in le nekaj zemlje pod Kontovelom in Križem bo namenjene kmetijstvu. Sicer bodo urejene pešpoti, kolesarske steze, razgledne točke in opozorila na posebno zanimive (geološke, nara-

Načrt torej ne predvideva razvojnih smernic! Teritorij, ki je bil v preteklosti biser našega kmetijstva in ima prav vse rekvizite, da bi to spet postal, bo jutri raj ekoturizma ali turističnega razvoja v sozvočju z naravo. In poleg

voslovne, arheološke...) točke naše obale (o kaki valorizaciji slovenske prisotnosti, vsaj na četrtkovem sestanku, ne duha ne sluha!). Projekt je razdeljen na tri dele. V prvem je zbrana zakonodaja o tem teritoriju, v drugem so navedeni posegi na obalnem pasu, v tretjem pa višina investicije. V igri je vsaj šest milijonov evrov. Posege naj bi koordinirala deželna uprava, občine pa naj bi se o delih dogovarjale in jih skladno z deželnim načrtom tudi izvajale. Pomoči naj bi javni upravitelji iskali tudi v Bruslju v okviru raznih evropskih programov.

ttega načrt ne zaobjema le obalnega pasu, pač pa se razteza tudi v notranjost Krasa, vse do pokrajinske ceste in čez. Na vse to območje pada torej megla novih vinkulacij in obveznosti, ki prav gotovo ne bodo spodbujale naših ljudi k izbiri kmetovanja.

Debata je v četrtek postala takoj vroča (sestane je trajal dve uri in pol), mestoma napeta in prežeta z razočaranjem, da so tridesetletna prizadevanja (v prvi vrsti Kmečke zveze) o kmetijski valorizaciji brega izhlapela v enem popoldnevu. Imeli bomo park in ne sodobno urejenih kme-

tijskih površin. Še to: načrt ne predvideva gradnje cest za kmetijske namene, a le obnovitev obstoječih poti, da bi novi posegi ne skazili narave, seveda. Kako priti do obdelovalnih površin, je še vedno odprto vprašanje (morda s kako vlečnico ali s čim podobnim). Tudi toplih gred ne bo, ker je pogled z morja na stekleno zgradbo silno neprijeten. Ponekod bodo uredili vodovodno napeljavno, ne pa povsod.

Odzivi slušateljev so bili negativni. Močnik, Bukavec, Radovič, Švara, Tanze, D'Amore... so z različnih zornih kotov razložili, zakaj je načrt neprimeren in kaj resnično potrebuje naš teritorij, da bo spet zaživel.

Kako naprej? V kratkem bodo deželni uradi poslali zainteresiranim občinam (miljski, tržaški, devinsko-nabrežinski) celotno gradivo, svetovalci pa bodo lahko izoblikovali ugovore in pomisleke. Na razpolago bo kakih 60 dni. Po dolgih desetletjih pa je vendarle zaznati v deželni javni upravi voljo do urejanja obalnega teritorija in na to struno moramo zaigrati, da bo glasba našim ušesom prijetnejša, teritoriju pa koristna. Civilna družba, stanovske organizacije in politične sile morajo torej nujno nastopiti v bran slovenske zemlje s predlogi in tehničnimi ugovori, da nas ne bo kolo javnih uprav še enkrat povozilo!

MR

Tudi turizem pod udarom

Gospodarska kriza se odraža tudi pri izbiri počitnic

Razen nekaterih posameznikov, ki si iz tega ali onega razloga lahko privoščijo počitnice še v septembru, se je z začetkom pouka v Italiji v bistvu končala poletna počitniška sezona. To je tudi trenutek, ko turistični operaterji preverijo, kako uspešna je bila komaj minula poletna počitniška sezona.

Po prvih analizah niso gostinci z minulo sezono preveč zadovoljni, saj se je število gostov zmanjšalo, pa tudi počitnice so bile letos precej krajše. Zaradi vsesplošne ekonomske krize in vedno dražjih storitev so se italijanski, pa tudi tuji gostje odločili, da bodo svoje počitnice preživeli kje drugje ali na kak drugačen način. Italijanski hotelirji se pritožujejo, da so se številne družine raje odločile za najem stanovanja kot za bivanje v hotelih, številni so skrajšali svoje bivanje v letoviščarskem kraju, tretji so sploh ostali doma. V skoraj vseh večjih in manjših centrih so letos zabeležili manj gostov.

Tako so na Južnem Tirolskem letos zabeležili manj gostov, napovedi za naslednje mesece pa niso posebno rožnate. Število gostov v maju in v juniju je bilo razmeroma visoko. Največji padec gostov so zabeležili v juliju, ko se je nanadoma zmanjšalo število gostov iz Nemčije, ki so se odločili za drugo državo. Zaradi hude gospodarske krize pa je letos veliko Nemcev ostalo kar do-

ma, saj si počitnic v tuji državi niso mogli privoščiti.

lahko povprečna družina razpolaga z vedno manjšimi

Manjši priliv nemških turistov so le delno kompenzirali z večjim prilivom italijanskih gostov, ki se na počitnice navadno odpravljajo šele ob koncu julija in v avgustu. Ravno zaradi tega je bilo v avgustu kar precej predvsem italijanskih gostov, s čimer so vsaj delno pokrili manjše dobičke iz meseca julija. Največji problem pa za gostince predstavlja dejstvo, da se vedno več dopustnikov odloča za zelo kratka bivanja. Ker

vsotami denarja, so počitnice vedno krajše, zato pa želijo gostinci privabiti večje število oseb.

Do naslednje poletne sezone si bodo morali turistični operaterji omisliti kaj novega, kar bi tuje in domače goste privabilo na počitnice v gore. V prvi vrsti bi radi privabili goste tudi iz drugih držav, kot npr. iz Švice. Za južnotirolske gostince pa so zanimive tudi vse države, ki bodo v naslednjem letu po-

stale članice Evropske unije, saj v teh državah živi približno 75 milijonov potencialnih gostov. Ravno za te nove goste bodo turistične pakete, ki bodo zadovoljili tudi te potencialne turiste; predvsem pa že sedaj veliko investirajo v formacijo osebja, ki se bo moralo s temi novimi gosti sporazumevati. Poleg tega pa bi radi zgradili nove infrastrukture in povečali ponudbo, da bi Dolomiti postali zanimivi tudi za tiste goste, ki razpolagajo z večjimi zneski. Tako nameravajo skleniti posebno pogodbo z letališčem v Veroni, da bi lahko v turistični paket vključili tudi letalsko povezavo. Na tak način bi gost brez večjih težav potoval od doma do zelenege hotela. Že danes pa lahko gostom predstavijo zimsko in poletno sezono, čudovito naravo, veliko kulturnih ponudb in odlično enogastro-nomsko ponudbo. V naslednjih mesecih pa mislijo gostinci veliko delati na reklamah, da bi na tak način spodbudili goste, da bi se odločili za poletne počitnice v gorah.

Mara Petaros

V ponedeljek, 8. t.m., v prostorih Zadrúžne kraške banke

Predstavili športno šolo ŠD Polet

Mlajši in najmlajši bodo ob igri spoznavali osnovne elemente psihomotorike, pa tudi začetne elemente mini košarke

FOTO KROMA

"Menim, da je motorika širok pojem, ki zaobjema hojo, koordinacijo (spremembo smeri, itd.), uporabo stopal, spoštovanje pravil, soigralcev, sodnikov, osebno higieno. Dolgo let se ukvarjam s športnim vzgajanjem mladine in zagotavljam, da določeno vedenje na športnih igriščih in v slačilnicah ni podzavestno tako prisotno, kot bi si lahko mislili", je dejal Andrej Vremec na tiskovni konferenci, ki je potekala v prostorih Zadrúžne kraške banke na Opčinah v ponedeljek, 8. t.m.

Novinarsko srečanje je sklicalo ŠD Polet, da bi orisalo smernice širšega projekta športne šole, ki se je začela že ta teden. Vremecve besede so torej podlaga, na kateri namerava Košarkarski oddelek športnega društva udeležiti željo, da bi čim večjemu številu otrok nudili možnost harmoničnega razvoja in zadovoljili otrokove nagnonske potrebe po gibanju in igri s pomočjo raznovrstne športne dejavnosti. Tako Vremec kot tudi Poletov predsednik Marino Kokoro-

vec sta namreč soglašala, da je dandanes težnja po specializaciji otrok v določeni športni panogi nekoristna za fizično kot tudi za psihološko stanje malega športnika.

Kot je Andrej Vremec poudaril, ni športna šola na Tržaškem nikakršna novost, saj je prof. Bojan Pavletič že pred leti ustanovil pri Boru tovrstno šolo. Do dejanske uresničitve Vremecvega projekta je prišlo zlasti zaradi spremembe zakonodaje, ki omogoča tesnejše sodelovanje med šolo in društvu.

Otroci bodo torej dobili polivalentno pripravo brez kake specifične usmeritve do devetega leta starosti. Priprava za bodočo športno dejavnost bo razdeljena na tri faze. V prvi fazi se bodo bavili s psihomotoriko otroci od 3. do 5. leta starosti; v drugi se bodo težave stopnjevale, obenem se bodo malčki od 6. do 9. leta seznanili z elementi akrobatike in raznimi igrami; v tretji fazi pa bodo vpisani stari od 9. do 11. leta preizkusili še napornejše športno delo in prišli v stik s prvimi osnovami miniko-

šarke. Najmlajše bo vodila vzgojiteljica iz Sežane Radica Slavkovič v sobotah zjutraj. Srednja skupina bo vodila dvakrat tedensko (v ponedeljek in sredo), trikrat na teden bodo telovadili najstarejši (ponedeljek, sredo in sobota zjutraj). Z večjimi se bosta ukvarjala absolventka na fakulteti za šport Marina Brollo in Andrej Vremec, katerima bo stala ob strani skupina sodelavcev. Dejavnosti bodo potekale v treh objektih: v vrtcu, v večnamenskem prostoru med vrtcem in osnovno šolo ter v dvorani na Rouni pri Briščkih.

Vremec se je zato uradno zahvalil didaktičnemu ravnateljstvu šole na Opčinah. Dodal je še, da že vrsto let obstaja v sodelovanju z ZŠSDI-jem podoben projekt, ki pa poteka v jutranjih urah na šolah. Ker je bilo za starše v veliko breme peljati otroke iz enega objekta v drugega, je možnost se posluževati šolskih prostorov izrednega pomena.

Na ponedeljkovem srečanju so posegli še Radica Slavkovič, ki je poudarila pomen učenja, ki se podaja preko igre, in pomen gibalne motorike. Mira Grgič je kot predstavnica šole izrazila željo, da bi sodelovanje med javnim inštitutom in športnim društvom potekalo po najboljši poti. Predsednik ZŠSDI-ja Jurij Kufersin je opozoril, da sta za dejansko in popolno uresničitve Poletovega projekta potrebna povezava in dogovor med vsemi društvu, ki delajo na tem področju, da bi se izognili prezgodnji specializaciji.

Igor Gregori

Največji letošnji koncert v Sloveniji

Siddharta prepričala in očarala več kot trideset tisoč mladih

September 2003 bo verjetno ostal zapisan v zgodovini slovenske rock scene: 13. septembra je namreč najbolj priljubljena in trenutno najuspešnejša slovenska rock skupina, Siddharta, priredila neverjetno uspešen koncert. Na stadionu za Bežigradom se je zbralo 30.000 navdušenih poslušalcev in ga napolnilo do zadnjega kotička. Med temi so bili tudi organizatorji Zamejskega rock festivala, ki so člane skupine in njihovega menedžerja spoznali na letošnji izvedbi festivala v Praprotnu in so zato bili povabljeni, da si ogledajo tudi koncert v Bežigradu.

Koncert je uradno uvedel novo turnejo ob izdaji plošče RH- (plošča je izšla sredi avgusta), obenem pa so z njim proslavili 75-letnico Radia in 45-letnico TV Slovenija. Uspeh pa je kar neverjeten: prvič v Sloveniji je slovenska skupina privabila toliko ljudi na koncert (še vrhunski tuji

glasbeniki s težavo napolnijo stadion), pa tudi priprave so bile izredne. Trojni oder - na levem odru je igral simfonični orkester RTV-ja, na desnem je ves koncert nastopalo kakih 50 plesalcev - ognjemeti, ugledni gostje, pa še in še bi lahko naštevali. Publika so najprej segreli hip-hop skupina Plan B in DJ Umek; ko pa so na oder stopili Boštjan, Cene, Jani, Primož, Tomaž in Tomi, je publika, predvsem v sprednjem delu stadiona, ekstatično ponorela. Zaigrali so 14 skladb (brez bise), od katerih približno pol iz nove plošče, pol pa iz prejšnjih, pravi vrhunec pa je bila pesem *Od višine se zvrti*, ko se je na odru prikazal v belo oblečen Vlado Kreslin, ki je v duetu s Tomijem odpel pesem in se potem z odra vrigel v morje gledalcev v prvih vrstah. Kot vse, kar naredi skupina, je bil tudi ta koncert zelo skrbno pripravljen in je kljub manjšim zapletljajem

(ozvočenje ni bilo vrhunsko, pogled na razmeroma prenizek oder je bil za nekatere težak, ekrani niso bili dovolj veliki ali visoki ipd.) navdušil vse prisotne in jih pustil brez besed. Sam Tomi je med koncertom večkrat ponovil: "Kaj bi rekel? Ne vem, kaj bi rekel, nimam besed".

Težko si predstavljamo, kateri korak lahko naredi Siddharta, da preseže ta izvrstni uspeh. Sami člani trdijo, da je pot pred njimi še dolga in da se hočejo še preizkušati in se razvijati. Zaenkrat lahko torej rečemo, da težko pričakujemo prihod njihove turnee v naših krajih in jim voščimo, da bi svojo uspešno pot nadaljevali v Evropi (in po vsem svetu, zakaj pa ne?).

Tomaž Susič

Nadaljevanje članka z naslovom *Zvezdniški duhovi iz komercialne Aladinove svetilke* bomo objavili v prihodnji številki.

POTOPIS

Z ŽELEZNIŠKIM KONJIČKOM OD TRSTA DO KRAKOVA (2)

Primož Sturman

Ko sva se premaknila, sva zapeljala po pokrajini Baranya in prispela do mesta Pécs, ki je glavno mesto omenjene pokrajine. Mesto mi ni bilo prav nič všeč, bilo je sivo in umazano, tipično vzhodno mesto. Ko sva končno zapustila Pécs, sva po skoraj poltretji uri vožnje prispela na cilj, v vasico Csengele, kjer stanuje dekle, s katerim si je Mitja že nekaj časa dopisoval.

Ko prideš kot gost z zahoda, te vsi gledajo z občudovanjem, čeprav si se pripeljal z devet let starim fordov. V dneh, ko sva bila nastanjena pri madžarski družini, nam niti za trenutek nikoli nič ni zmanjkalo.

Vsekakor naju je tisti večer kmalu premagal spanec. Ágnes in Gergely sta nam tisti večer rekla, da gremo naslednji dan gledat Feszty-körkép. Takoj potem sva se z Mitjo začela spogledovati in

ugibati, kaj naj bi to bilo. Mitja je trdil, da ima Feszty gotovo opravka s kakšno fešto, torej zabavo.

Drugi dan, ko sva končno videla Feszty-körkép, sva takoj razumela, da sva se pošteno uštel. Feszty-körkép je namreč okrogel stolp, v katerem so notranje scene poslikane s prizori naselitve Madžarov na današnjem ozemlju. Ogled freske je zelo sugestiv, saj je obiskovalec postavljen v sredino dvorane, okoli njega pa so vsi zidovi poslikani, poskrbljeno je tudi za zvočno kuliso, kar daje vsemu še bolj resničen pridih.

Feszty-körkép pa spada v okvir večjega spominskega parka v kraju Ópusztaszer, ki je madžarski nacionalni spomenik. Tam deluje tudi muzej na odprtem. Ogledamo si lahko tipično madžarsko kmečko hišo, kmečko orodje, pa do bolj novih ekspozicij.

Primož, Mitja, Ágnes in Gergely pred spomenikom padlim Madžarom v vseh vojnah v spmnskem parku Ópusztaszer

natov, kot sta parna lokomotiva, bager. Seveda ne manjka tudi kanček patriotizma. V parku stojijo namreč spomenik padlim Madžarom v vseh vojnah in kipi vseh madžarskih kraljev.

Ogled parka Ópusztaszer je trajal celo jutro in še dlje tja do treh popoldan, zato smo se odločili, da gremo še isti dan v mesto Szeged, skoz katerega teče reka Tisa ali po madžarsko Tisza. Mesto ima precej srednjeevropski

videz z mogočno katedralo in lepimi palačami. Žal pa je precej umazano in onesnaženo. Zelo pa me je presenetilo dejstvo, da imajo na Madžarskem ulice ime po hunskega voditelja Atili, ki je bil pred stoletji strah in trepet prebivalcev Furlanije. Za Madžare pa je, kot kaže, pravi narodni heroj.

Pod večer smo se vrnili v vasico Csengele, kjer sva gostiteljem povedala, da greva naslednje jutro naprej. Iz

olike sva vprašala, koliko dolgujeva družini, ki naju je gostila dve noči. Oni so vsako plačilo odklonili, vztrajala sva, toda nič ni zaleglo. Denarja niso hoteli, rekli so nama, da sva njihova gosta in zato jim nič ne dolgujeva. Z Mitjo pa sva se domenila, da jim bova na skritem mestu pustila nekaj denarja. Denar in zahvalno pismo sva skrila v nek slovar v dnevni sobi, gostitelji pa so ga našli nekaj dni kasneje.

Naslednje jutro sva se poslovila od družine, ki naju je gostila, ter zapeljala proti severu s ciljem do mesta Košice na Slovaškem. Pred nama je bilo nekaj stotin kilometrov po madžarski pusti, zato sva si krajšala čas s poslušanjem pesmi Oliverja Dragojeviča, znanega dalmatinskega kantavtorja. Okrog ene popoldan sva se ustavila v neki "oazi" v madžarski pusti, da bi si skuhalo kosilo. Reči moram, da naju je dvodnevno bivanje pri družini v Csengeleju precej razvnilo, tako da se nama ni preveč ljubilo kuhati. Hočes nočes pa sva morala nekaj

pripraviti, s polnim prtlačnikom bi bil absurd trpeti lakoto ... Kot že prvi dan, je bila tudi tokrat na jedilniku pašta iz vrečke, kateri so se pridružile hrenovke z ajvarjem - ta meni je ostal nespremenjen do prihoda domov.

Tisto popoldne pa se je po tolikem dežju nebo na srečo začelo jasiti, celo malce vroče je postajalo. Po kosilu sva se takoj odpravila naprej, ko je zazvonil mobilni telefon. Bili so starši od doma, ki so nama zabičali, naj se drživa stran od Bratislave in Prage, ker so tam divjale poplave. Starše sva takoj pomirila rekoč, da sva namenjena na vzhodni del Slovaške in na Poljsko.

Po dolgih urah vožnje sva prispela v mesto Miskolc. Tudi to mesto mi ni naredilo lepega vtisa. Kljub prisotnosti veleblagovnic in hipermarketov je imelo močan vzhodni pridih. Zelo pa me je razveselilo, ko sem po stotinah kilometrov neskončne ravnine na severu zagledal gričevje, bilo je znamenje, da Slovaška ni tako daleč.

/ dalje

S 1. STRANI

Nanovo...

Led smo s predsednikom naše dežele takoj prebili tudi zato, ker nas je večino že poznal, saj smo ga nekateri pred deželnimi volitvami odločno podprli, za kar nam je izkazal hvaležnost tudi tako, da se je z nami v pogovoru ustavil dve uri.

Najprej je predsednik Illy spregovoril o nedavnih neurjih v naši deželi in povedal, da se bo dežela zavzela za celovit nadzor nad vodami pri nas, še posebej v pokrajini Pordenone, saj bi reka Timent lahko ponovno strahovito poplavlila, kot se je to že bilo zgodilo leta 1966, in bo zato nujno učvrstiti nasipe in vodotoke same v okolici Latisane. Kanalski dolini bo Dežela pomagala, v ta namen je Illy navezal stike z ustreznimi ministrstvi.

Predsednik Illy pa je tudi povedal, da bo njegova uprava pripravila nov deželni statut, "kajti reorganizacija naše dežele je nujno potrebna." Prav tako poteka reorganizacija deželnih uradov in Illy pogreša na Deželi "veliko več menedžerskega duha", pa čeprav je zatrdil, da ne bo oknil krajevnih uprav in to ne občinskih kot ne pokrajinskih.

"Težava je v tem, da imamo vsi težave in v tem, da vsi mislijo, da so zpuščeni!" je dejal Illy.

O težavah, s katerimi se srečuje Dežela na področju zdravstva, je Riccardo Illy povedal, da se sam zavzema za tak sistem, ki bi imel velike in zelo specializirane bolnišnice in na podeželju take ambulantne centre, v katerih bi ljudje prišli do zdravstvene oskrbe hitreje in bolje kot doslej.

V pogovoru z nami se je Illy dotaknil seveda tudi šolskega sistema in univerze pri nas, in povedal, da se bo njegova uprava zavzemala za tesnejše sodelovalne podjetnikov z vseučilišči in seveda

Z leve: Francesco Dal Mas (La Vita Cattolica, Videm), Jurij Paljk (Novi glas, Trst-Gorica), predsednik Riccardo Illy, Fabiana Martini (Vita Nuova, Trst), Sandra Cargnel (Il Popolo, Pordenon), Andrea Bellavite (Voce Isontina, Gorica). (Foto JMP)

za okrepitev že obstoječih raziskovalnih središč.

Z Illyjem smo se pogovorili tudi o infrastrukturah in sam se je kot zagovornik L. petega koridorja odločno dejal, da je proti vsakim "faraonskim in megalomanskim posegom", kot je tudi povedal, da se zavzema za preusmeritev tovornjakov na avtoceste. Glede V. koridorja se sam trudi, da bi ga zgradili čimprej in ne do leta 2015, kot to predvideva Evropska unija. V ta namen se je tudi srečal z vplivnimi možmi iz Evropske unije, kot se tudi zavzema, da bi že obstoječo železniško mrežo okrepili, preusmerili še več tovornega prometa na železnice. V kratkem naj bi prišlo do preureditvenih del na hitri cesti med Vilešem in Gorico, s slovensko stranjo je v ta namen že navezal stike in bi bilo po njegovem dobro, če bi Slovenija naredila skupno podjetje z italijanskimi avtocestami (Dars-Autovie Venete), da bi bile slovenske avtoceste nared že pred letom 2010. Povedal nam je, da mora Evropska unija Sloveniji pomagati, da le-ta pride čimprej

do avtocestne mreže, kot je tudi naglasil, da se sam zavzema za evropsko mrežo avtocest, ker se zaveda, kako pomembne so danes povezave.

Predsednik Illy je tudi rekel, kako se Francija pripravlja na gradnjo nove avtoceste, s katero bi povezali Strassbourg z avstrijskim Salzburgom, kar bi bil nov udarec za Peti koridor, ki naj bi našo deželo preko Slovenije povezoval z vzhodnimi državami. Tudi zaradi tega se sam zavzema, da

FOTO JMP

bi bila Gorica čimprej povezana z Razdrtim in bi bilo prav, da bi Slovenija s pomočjo sosedov in Evropske unije dogradila svoj avtocestni križ v dveh, treh letih.

Zaradi pregostega prometa naj bi se cestninsko postajo iz Moščenic čimprej preselilo v Vileš, kar bi seveda podjetje Autovie Venete bilo strošek, ki pa bi se ga dalo nekako pokriti. V zameno pa bi dobili tako cestno omrežje, ki bi razbremenilo sedanjo preobremenjenost avtoceste in še posebej cestninske postaje v Moščenicah.

O nedavnem obisku v Sloveniji, kjer se je Illy srečal z vrhom slovenske vlade in tudi s predsednikom Drnovškom, je predsednik Dežele FJ-k dejal, da je bil odličen, saj je šlo za dobro delovno srečanje, in poudaril, da so tudi njegovi odnosi s Slovenijo dobri.

Povedal pa je tudi, da sam ocenjuje slovensko-hrvaške spore glede t.i. "izkjučne ekonomske cone", gospodarske cone v Jadranskem morju kot izraz politične majhnosti in seveda v nasprotju z evropskim duhom, saj "Slovenija in Hrvaška premalo sodelujeta v evropskem duhu povezovanja in sodelovanja ter seveda pri tem sporu premalo gledata na skupno dobro in sta preveč ujete v svoje ozke in-

terese, kar ni dobro, kar sem že večkrat poudaril. Jasno je, da se mora skrbeti za zdravje in bogatstvo Jadranskega morja, a se mora na te skupne probleme gledati v duhu evropskega sodelovanja!"

"Seveda mi je žal, da med Slovenijo in Hrvaško obstajajo spori. Upam pa, da bosta tako Zagreb kot Ljubljana vendarle dojela bistvo evropskega duha, ki temelji na izgradnji sistema visoke integracije, tesnega sodelovanja, da bi tako dosegli dobrobit za vse države in narode v Evropski uniji, kamor Slovenija vstopa, Hrvaška pa si želi. V takem duhu so osebni interesi držav nujno v drugi vrsti. Upam, da bo v vseh medsebojnih odprtih problemih prevladal evropski duh!" je še povedal Illy, ki je tudi dodal, da je o tem dan prej govoril za reški Novi list, kar pomeni, da je isto misel povedal tudi hrvaški strani.

Tudi sicer smo med obiskom in pogovorom z Riccardom Illyjem ves čas imeli občutek, da gre za človeka, ki politiko jemlje kot službo v skupno javno dobro in tega ne govori na glas. Nasploh ima človek v pogovoru z Riccardom Illyjem ves čas občutek, da sedi pred odličnim, a izjemno mirnim človekom, ki nikdar ni in ne bo dvignil glasu, a ponavadi doseže tisto, za kar se bori.

Riccardo Illy je prijeten sogovornik, resen, nasmehne se malokrat, oblečen je elegantno, a že pregovorno vedno brez kravate, brez nepotrebnih in odvečnih "okrasov", nosi športno, kovinsko uro srednje-visokega cenovnega razreda, v žepu v sukniču ima črno-srebrno kemično pero znane nemške znamke, a tudi to serijske izdelave, kar izdaja tiho umirjenost gospoda srednjih let, ki se zaveda svojega ugleda in stanu, a tudi poslanstva, saj deluje izjemno nevsiljivo. V svojem uradu ima na

knjižni polici Kosovela, več slovenskih knjig o naši prisotnosti v deželi, česar doslej nismo bili vajeni videti pri drugih predsednikih FJ-k.

V pogovoru z nami se je predsednik Illy dotaknil tudi Goriške in novega prostora, ki bo po vstopu Slovenije tu nastal: "Jasno je, da se zavedam težav, ki bodo nastale po vstopu Slovenije v Evropsko unijo, ker bo to iz obmejnega prostora postal središnji prostor Evrope. Občini Gorica in Nova Gorica ter vse goriške občinske uprave na obeh straneh državne meje, ki je prihodnje leto več ne bo, morajo najti odgovore na izzive, ki jih to dejstvo postavlja prednje. Med seboj morajo še tesneje sodelovati, imeti nove vizije in nove programe skupnega sodelovanja, ki naj slonijo na gospodarskem in drugem usklajevanju, predvsem na področju infrastrukture."

S predsednikom Illyjem smo se seveda pogovarjali tudi o drugih zadevah, ki se nas tičejo. Tako je mimogrede povedal, da si bo sam odločno prizadeval, da bi bili obračun in izplačila Dežele javnim ter kulturnim ustanovam dosti bolj pošteno razporejeni, seveda tudi "prozorni".

Riccardo Illy je spregovoril tudi "o nezamenljivem in vedno bolj pomembnem delu prostovoljcev in njihovih dobrodelnih ustanov" in nas je naprosil, naj se jim v njegovem imenu in v imenu vse deželne uprave zahvalimo.

"Skušali jim bomo pomagati tudi v prihodnje, ker se zavedamo, da so danes še kako potrebni in to na vseh ravneh, še posebej na socialnem področju. Iskrena hvala v imenu vseh, ki jim pomagajo in seveda tudi v mojem osebnem imenu!" je dejal predsednik Illy in nas ob zaključku pogovora povabil, naj ga pridemo še obiskat.

NA REŠETU

"Z naših prireditev"

Ko -posebno ob nedeljah -poslušas obvestila po radiu ali bereš v dnevniku seznam prireditev, se kar čudiš, koliko zanimivih in različnih prireditev zmora naša slovenska skupnost organizirati na en sam dan. Velikokrat je že bilo rečeno, da bi bilo treba bolj koordinirati posamezne prireditve, a se zdi, da je to nemogoče. Tako se večkrat človek znajde v precepu, katero prireditev naj obišče. Mnogo ljudi pa tudi zaradi bolezni ali drugih razlogov ne more direktno prisostvovati nobeni od najavljenih prireditev. Zato je zelo dobrodošla iniciativa Radia Trst A, ki prenaša nekatere pomembnejše prireditve v direktnem prenosu ali pa njihove posnetke. V nedeljo, 7. t. m., je bilo popoldne posebno bogato. Najprej so poslušalci lahko poslušali direktni prenos proslave na bazoviški gmajni. Nekako je že tradicija, da se prenaša neposredno zaključno predavanje

študijskih dnevov Draga. In tako so tudi letos po prenosu iz Bazovice poslušalci, ki iz karkršnegakoli vzroka niso mogli na Opčine, prisluhnili -morda še bolj zbrano -predavanju kardinala Alojzija Ambrožiča po radiu. Poleg tega pa so lahko prisostvovali tudi delčku sobotne Drage, ki so ga organizatorji namenili dvema kulturnikom ob njuni 90-letnici: profesorju Martinu Jevnikarju in pisatelju Borisu Pahorju. O predavanju kot tudi o poklonu obema zamejskima osebnostima je obširno poročal Novi glas v prejšnji številki.

V nedeljo, 14. septembra, pa je Radio Trst A predvajal v popoldanskih urah posnetek s posveta Slovenci in Hrvati v Italiji 1918-1930, ki je bil organiziran kot uvod v proslavo obletnice ustrelitve bazoviških žrtev in ki ga je vodila Lida Debeljak Turk. Referati Milana Pahorja, Bojana Pavletiča, Aleksija Kalca so bili

zelo zanimivi tako za tiste, ki že poznajo problematiko, kot za tiste, ki poznajo te dogodke le površno. Zanimiva je bila tudi predstavitev rezultatov ankete, ki jo je izvedlo športno združenje Sloga med stotimi športniki in športnicami med dvanajstim in petindvajsetim letom o njihovem poznavanju bazoviških junakov. Te rezultate, ki so odkrili še kar zadovoljivo poznavanje bistva teh dogodkov, je nadgradil Peter Verč, ki je svoje razmišljanje razširil na svoja opažanja o narodni zavednosti današnje mlade generacije.

V dveh preteklih nedeljskih popoldnevih je torej slovenska radijska postaja radijskim poslušalcem posredovala prenos oz. posnetke zanimivih in odmevnih prireditev. Toda -kot smo ugotovili na začetku nedelje -so tako polne raznih kulturnih in zabavnih ponudb, da marsikdo ne posluša radia. Zato ne bi bilo odveč, če bi posnetke najpomembnejših prireditev, srečanj, predavanj...predvajali še enkrat med tednom.

NLP

60. beneški filmski festival
Zlati lev za ruski film
Vozvrščenie

Kdo ve, kaj meni Bellocchio o ruskem filmu, ki je osvojil glavno nagrado na jubilejni 60. izvedbi beneškega filmskega festivala. Italijanski režiser je bil namreč zgrožen, ko je izvedel, da so njegovemu celovečercu *Buongiorno notte* podelili le skromnejšo nagrado za scenarij, ki naj bi si jo zaslužil zaradi "individualnega prispevka posebnega pomena". Na odru filmske palače na Lidu je priznanje dvignil igralec njegovega filma Luigi Lo Cascio: Bellocchio se zaključnega večera v Benetkah ni udeležil, saj je 'raje' prisostvoval predvajanju svojega zadnjega filma v neki rimski kinodvorani. Italijanski mediji so se v poročanju z Lida bolj osredotočili na to stransko afero (ki pa je vsekakor bistvena sestavina filmskih natečajev, saj popetri včasih preveč formalno in zaspano vzuđuje tovrstnih festivalov) in se manj

poglobili v čustvenost Zvyaginstevega filma. Sedemčlanska žirija, kateri je predsedoval italijanski filmski mojster Mario Monicelli, je med dvaj-

setimi kandidati soglasno izbrala ruski film *Vozvrščenie (Vrnitev)*, ki prikazuje čustveno dramo o odnosu med očedom, in malima sinovoma, ki se morata tako sprijazniti z novo prisotnostjo tuje osebe. Zgodba je postavljena v oko-

lico Sankt Peterburga, blizu velikega jezera. Prav to jezero je bilo usodno enemu izmed mladih igralcev filma, Vladimirju, saj je takoj po zaključku snemanj v hladnih vodah utonil. Režiser in ostali sodelavci niso seveda pokojnega pozabili: v ganjenem vzuđuju filmske palače so Vladimirju v spomin posvetili zlatega leva.

Na festivalu so v različnih sekcijah predvajali več kot 140 filmov. Egiptovski igralec Omar Sharif je prejel zlatega leva za življenjsko delo, tako kot tudi mitični italijanski producent Dino De Laurentis, ki že več desetletij deluje v Ameriki. Srebrnega leva žirije je prejel libanonsko-francoski film *Le cerf-volan* v režiji Randala Chahala Sabbaga. Srebrnega leva za najboljšega režiserja je prejel japonski režiser Takeshi Kitano za ironični celovečerec *Zatoichi*, nagradi za najboljšo igralko in igralca pa sta prejela Nemka Katja Riemann za dolgometražnik *Rosenstrasse* in Američan Sean Penn, ki je igral v filmu *21 grams*.

IG